

Załącznik nr 1 do Zarządzenia nr 575/2026
Burmistrza Kolbuszowej
z dnia 30.07.2026 r.

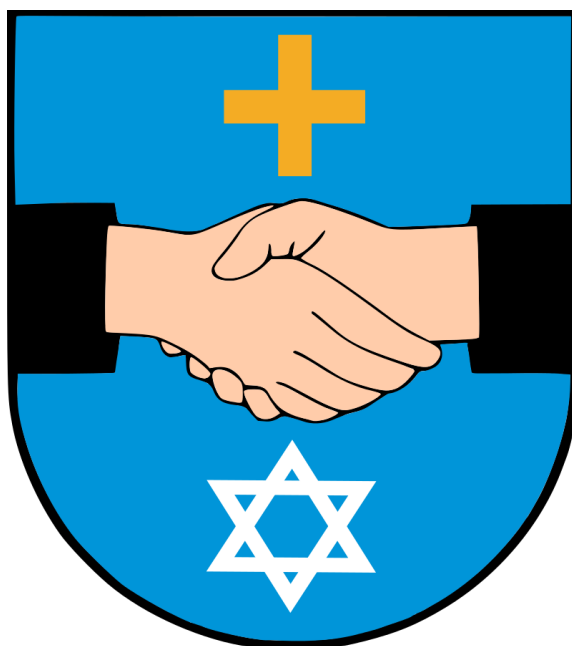
PROJEKT

LOKALNY PLAN

DEINSTYTUCJONALIZACJI USŁUG

SPOŁECZNYCH NA LATA 2026-2032

DLA MIASTA I GMINY KOLBUSZOWA

Kolbuszowa 2026

Spis treści

Wprowadzenie	3
1. Główne dokumenty strategiczne i programowe w obszarze usług społecznych	6
1.1. Strategia Rozwoju Ponadlokalnego dla Partnerstwa Kolbuszowskiego na lata 2022-2030.....	7
1.2. Strategia Rozwoju Gminy Kolbuszowa na lata 2021–2030	8
1.3. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Kolbuszowa na lata 2019-2026.....	9
2. Ogólna charakterystyka Miasta i Gminy Kolbuszowa	11
3. Sytuacja demograficzna i społeczna Miasta i Gminy Kolbuszowa.....	14
4. Potencjał usług społecznych i pomocy społecznej	19
4.1. Obszar wsparcia osób z niepełnosprawnościami.....	23
4.2. Obszar wsparcia osób starszych	25
4.3. Obszar wsparcia osób z zaburzeniami psychicznymi oraz w kryzysie zdrowia psychicznego	30
4.4. Obszar wsparcia rodzin z dziećmi, w tym dzieci z niepełnosprawnościami	31
4.5. Obszar wsparcia osób w kryzysie bezdomności i zagrożonych wykluczeniem mieszkaniowym.....	37
5. Analiza zasobów systemowych, organizacji społecznych i podmiotów w zakresie realizacji usług społecznych w Mieście i Gminie Kolbuszowa	39
6. Diagnoza potrzeb, sposób analizy i metodologia diagnozy i badań ankietowych	45
6.1. Diagnoza potrzeb usług społecznych	45
6.2. Metoda analizy danych zastanych	46
6.3. Metoda ilościowa - badania ankietowe wśród mieszkańców.....	47
6.4. Metoda ilościowa - badania ankietowe wśród kluczowych pracowników M-GOPS w Kolbuszowej	47
6.5. Metoda jakościowa - rozmowy celowe.....	47
6.6. Metoda agregacji danych - SWOT	48
7. Wyniki analizy SWOT	48
8. Opracowanie wyników badań ankietowych i diagnozy potrzeb mieszkańców Miasta i Gminy Kolbuszowa	53
9. Rekomendacje.....	65
9.1. Rekomendacje w obszarze wsparcia osób z niepełnosprawnościami	66
9.2. Rekomendacje w obszarze wsparcia osób starszych	66

9.3. Rekomendacje w obszarze wsparcia osób z zaburzeniami psychicznymi oraz osób w kryzysie zdrowia psychicznego.....	67
9.4. Rekomendacje w obszarze wsparcia rodzin z dziećmi, w tym dzieci z niepełnosprawnościami.....	67
9.5. Rekomendacje w obszarze wsparcia osób w kryzysie bezdomności i zagrożonych wykluczeniem mieszkaniowym	68
10. Cel główny, cele szczegółowe i kierunki działań	70
11. Wskaźniki monitoringu i oceny stanu realizacji planu	92
12. Monitoring i ewaluacja Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych.....	94

Wprowadzenie

Współczesna pomoc społeczna mierzy się z o wiele bardziej złożonymi problemami niż jeszcze kilkanaście lat temu. Tradycyjne wsparcie finansowe, choć nadal niezbędne, przestaje wystarczać w obliczu wielowymiarowych kryzysów dotyczących współczesne rodziny. Odpowiedzią Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kolbuszowej na te wyzwania jest silny nacisk na działania specjalistyczne: pracę socjalną, poradnictwo psychologiczne, asystenturę rodziny, interwencję kryzysową oraz rozwój szeroko pojętych usług społecznych.

Kluczowe powody zmian i trudności rodzin to:

- wielopropblemowość rodzin, w której ubóstwo współwystępuje z uzależnieniami, przemocą domową oraz ograniczoną motywacją i barierami w podejmowaniu zatrudnienia,
- nasilenie zjawiska kryzysów psychicznych, generujące gwałtowny wzrost zapotrzebowania na wsparcie psychiatryczne i psychologiczne wśród dzieci, młodzieży oraz dorosłych,
- postępujące procesy demograficzne oraz wzrost liczby osób zmagających się z chorobami przewlekłymi, generujące zwiększające się zapotrzebowanie na wieloaspektowe wsparcie dla osamotnionych seniorów,
- dynamiczny rozwój technologiczny i procesy cyfryzacji, generujące wyzwania w obszarze cyberbezpieczeństwa, ryzyko uzależnień behawioralnych oraz zagrożenie wykluczeniem cyfrowym osób starszych i osób ze szczególnymi potrzebami,
- osłabienie więzi rodzinnych i międzypokoleniowych, przejawiające się nasileniem konfliktów okołorozwodowych oraz trudnościami w realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczych, co generuje wzrost zapotrzebowania na mediacje rodzinne oraz usługi wsparcia dla samotnie mieszkających seniorów.

Współczesna polityka społeczna w Polsce przechodzi fundamentalną transformację paradygmatu opieki – od modelu instytucjonalnego ku wsparciu opartemu na społeczności lokalnej. Odpowiedzią na wyzwania demograficzne, w tym starzenie się społeczeństwa oraz rosnące zapotrzebowanie na specjalistyczne formy pomocy, jest proces deinstytucjonalizacji. Przenosi on ciężar świadczenia usług z dużych, zamkniętych placówek stacjonarnych na poziom lokalny, bliżej codziennego życia mieszkańca.

Niniejszy dokument - *Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych na lata 2026-2032 dla Miasta i Gminy Kolbuszowa* – stanowi kluczowe narzędzie strategiczne. Definiuje on krótko- i długookresowe cele samorządu w obszarze kreowania nowoczesnej siatki wsparcia.

Dynamiczne zmiany struktury demograficznej oraz pojawianie się nowych ryzyk społecznych wymagają od władz lokalnych podejścia proaktywnego, elastycznego i opartego na twardych danych diagnostycznych.

Wdrożenie niniejszego planu nie ma na celu optymalizacji wydatków publicznych, ale przede wszystkim podniesienie podmiotowości i jakości życia mieszkańców. Gwarantuje im prawo do niezależnego funkcjonowania w ich naturalnym środowisku domowym. Dokument ten integruje działania sektora publicznego, organizacji pozarządowych oraz samych obywateli, tworząc spójny i odporny na kryzysy system usług społecznych na terenie Miasta i Gminy Kolbuszowa.

Proces deinstytucjonalizacji to kluczowy, horyzontalny trend rozwoju polityki społecznej w Polsce. Został on formalnie zdefiniowany i usankcjonowany w dokumencie krajowym: „Strategia Rozwoju Usług Społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.)”, przyjętym 15 czerwca 2022 roku przez Radę Ministrów.

W świetle rządowych zapisów deinstytucjonalizacja polega na: *„rozwoju usług społecznych świadczonych w społeczności lokalnej oraz na wypracowaniu i wdrożeniu rozwiązań, które umożliwią niezależne życie osobom starszym, osobom z niepełnosprawnościami, osobom w kryzysie psychicznym i innym osobom potrzebującym wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, a dzieciom życie pod opieką rodzinną lub pod opieką zbliżoną do rodzinnej”*.

Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych na lata 2026-2032 dla Miasta i Gminy Kolbuszowa powstał w pełnej zgodności z prawem krajowym. Opiera się na dokumencie „Ogólnopolskie wytyczne tworzenia lokalnych planów deinstytucjonalizacji usług społecznych”, rekomendowanym przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Głównym celem niniejszego lokalnego planu jest wyznaczenie strategicznych kierunków rozwoju usług społecznych na szczeblu gminnym. Obejmuje on zarówno niezbędne inwestycje infrastrukturalne, jak i działania o charakterze prewencyjnym oraz profilaktycznym.

Filarem dokumentu jest pogłębiona diagnoza społecznych potrzeb lokalnej wspólnoty. Diagnoza ta precyzyjnie określa pożądany zakres oraz formy usług. Stanowi ona merytoryczną podstawę do projektowania własnych zadań jednostek samorządu terytorialnego.

Kluczowym elementem systemu jest precyzyjne rozumienie pojęcia „usług społecznych”, które definiuje ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych. Zgodnie z art. 2 tej ustawy, usługi społeczne to działania podejmowane przez gminę w celu zaspokajania potrzeb wspólnoty samorządowej. Są one świadczone w formie niematerialnej bezpośrednio na rzecz osób, rodzin, grup społecznych czy ogółu mieszkańców w następujących obszarach:

- 1) polityka prorodzinna – wsparcie dla rozwoju i stabilizacji rodzin,
- 2) wspieranie rodziny – pomoc w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych,
- 3) system pieczy zastępczej – rozwój rodzinnych form opieki nad dzieckiem,
- 4) pomoc społeczna – aktywizacja i wsparcie osób najuboższych i wykluczonych,
- 5) promocja i ochrona zdrowia – działania profilaktyczne i edukacja zdrowotna,
- 6) wspieranie osób z niepełnosprawnościami – likwidacja barier i asystencja,
- 7) edukacja publiczna – szeroko dostępna oferta edukacyjna i ogólnorozwojowa,
- 8) przeciwdziałanie bezrobociu – aktywizacja zawodowa osób pozostających bez pracy,
- 9) kultura – zwiększanie dostępności do dóbr kultury,
- 10) kultura fizyczna i turystyka – krzewienie kultury sportu i zdrowego stylu życia,
- 11) pobudzanie aktywności obywatelskiej – partycypacja społeczna i rozwój wolontariatu,
- 12) mieszkalnictwa – rozwój mieszkalnictwa treningowego i wspomaganego,
- 13) ochrona środowiska – edukacja proekologiczna poprawiająca jakość życia,
- 14) reintegracja zawodowa i społeczna – przywracanie zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie i na rynku pracy.

Nadrzędną ideą deinstytucjonalizacji jest umożliwienie każdej osobie potrzebującej wsparcia jak najdłuższego bezpiecznego pobytu w jej dotychczasowym miejscu zamieszkania, czyli w otoczeniu rodziny i sąsiadów.

Współczesne systemy polityki społecznej borykają się z coraz większym deficytem tradycyjnych usług. Równolegle pogłębiają się nowe problemy wynikające ze zmian demograficznych i strukturalnych. W związku z tym kluczowe stają się inwestycje w usługi społeczne. Badania i analizy rynkowe jednoznacznie wskazują, że są one najskuteczniejszą szansą na zapewnienie wysokiej jakości życia odbiorców.

Sukces wdrażania procesu deinstytucjonalizacji na terenie Miasta i Gminy Kolbuszowa zależy od partnerskiego zaangażowania wielu podmiotów:

- władz samorządowych i jednostek organizacyjnych gminy,
- organizacji pozarządowych oraz podmiotów ekonomii społecznej,
- instytucji publicznych (m.in. ochrona zdrowia, edukacja),
- społeczności lokalnej (sąsiedzkie sieci wsparcia).

Niezbędnym elementem realizacji planu będzie stały monitoring postępów oraz regularna ewaluacja działań. Pozwoli to na bieżąco dostosowywać instrumenty wsparcia do dynamicznie zmieniających się potrzeb mieszkańców.

1. Główne dokumenty strategiczne i programowe w obszarze usług społecznych

Opracowanie i wdrażanie *Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych dla Miasta i Gminy Kolbuszowa* stanowi element zintegrowanego systemu planowania strategicznego. Proces przejścia od opieki o charakterze instytucjonalnym (stacjonarnym) do usług świadczonych w środowisku lokalnym i rodzinnym jest bezpośrednią odpowiedzialnością na wytyczne oraz priorytety zawarte w kluczowych dokumentach strategicznych.

Fundamentem dla projektowania lokalnych usług społecznych są *Ogólnoeuropejskie Wytyczne dotyczące przejścia od opieki instytucjonalnej do opieki świadczonej na poziomie lokalnych społeczności*, a także zasady zapisane w *Europejskim Filarze Praw Socjalnych* oraz *Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej*. Dokumenty te wyznaczają standardy w zakresie poszanowania podmiotowości, autonomii oraz równego dostępu do wsparcia dla osób starszych, rodzin i osób z niepełnosprawnościami.

Kluczowym dokumentem operacyjnym dla niniejszego Planu jest krajowa Strategia Rozwoju Usług Społecznych. Polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.). W jej świetle usługi społeczne są dedykowane ogółowi mieszkańców, jednak szczególny nacisk należy położyć na kierowanie ich do grup oraz osób bezpośrednio narażonych na wykluczenie społeczne, marginalizację lub dyskryminację. Dotyczy to przede wszystkim:

- 1) osób z niepełnosprawnościami oraz osób potrzebujących stałego lub okresowego wsparcia w codziennym funkcjonowaniu,
- 2) osób starszych, w tym samotnych seniorów i o ograniczonej samodzielności,
- 3) osób w kryzysie psychicznym oraz doświadczających zaburzeń psychicznych,
- 4) rodzin z dziećmi, w tym w szczególności rodzin wychowujących dzieci z niepełnosprawnościami,
- 5) osób w kryzysie bezdomności oraz zagrożonych utratą schronienia,
- 6) wszystkich innych grup i środowisk dotkniętych lub zagrożonych ubóstwem oraz szeroko pojętym wykluczeniem społecznym.

Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych na lata 2026-2032 dla Miasta i Gminy Kolbuszowa jest komplementarny i w pełni zgodny z następującymi dokumentami strategicznymi oraz programowymi szczebla regionalnego:

1. Strategią Rozwoju Województwa Podkarpackiego 2030,
2. Programem Regionalnym Fundusze Europejskie dla Podkarpacia na lata 2021–2027,
3. Wojewódzkim Planem Transformacji Województwa Podkarpackiego na lata 2022–2026,

4. Podkarpackim Planem Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji na lata 2026–2028,
5. Wojewódzkim Programem Pomocy Społecznej na lata 2024–2030,
6. Wojewódzkim Programem na rzecz Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych i Przeciwdziałania Ich Wykluczeniu Społecznemu na lata 2021–2030,
7. Wojewódzkim Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022–2030,
8. Wojewódzkim Programem Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024–2030,
9. Wojewódzkim Programem Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na lata 2021–2030,
10. Regionalnym Programem Rozwoju Ekonomii Społecznej Województwa Podkarpackiego do roku 2030.

Do najważniejszych dokumentów Miasta i Gminy Kolbuszowa dotyczących realizacji usług społecznych należą:

1. Strategia Rozwoju Ponadlokalnego dla Partnerstwa Kolbuszowskiego na lata 2022-2030,
2. Strategia Rozwoju Gminy Kolbuszowa na lata 2021–2030,
3. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Kolbuszowa na lata 2019-2026.

1.1. Strategia Rozwoju Ponadlokalnego dla Partnerstwa Kolbuszowskiego na lata 2022-2030

Strategia ta stanowi zintegrowaną koncepcję terytorialną, wypracowaną w drodze porozumienia i ścisłej współpracy Urzędu Miejskiego w Kolbuszowej, Starostwa Powiatowego w Kolbuszowej oraz sąsiednich gmin: Cmolas, Dzikowiec, Majdan Królewski, Niwiska i Raniżów. Głównym celem tego dokumentu jest wyznaczenie wspólnych, długofalowych kierunków rozwoju społeczno-gospodarczego i przestrzennego dla całego obszaru terytorialnego partnerstwa.

W kontekście Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych, nadrzędne znaczenie mają zapisy strategiczne ukierunkowane na budowanie spójności społecznej oraz niwelowanie barier rozwojowych o charakterze terytorialnym.

Szczegółowy wykaz wizji, misji, celów strategicznych, celów operacyjnych oraz powiązanych z nimi bezpośrednich kierunków działań zawartych w przedmiotowym dokumencie przedstawia poniższa tabela:

Tabela 1. Plan operacyjny Strategii Rozwoju Ponadlokalnego dla Partnerstwa Kolbuszowskiego na lata 2022 – 2030

Wizja	SMART Partnerstwo Kolbuszowskie – wykorzystując technologię i zasoby lokalne stworzyliśmy atrakcyjne warunki życia																							
Misja	Poprzez poszanowanie dziedzictwa kulturowego i środowiska naturalnego oraz fizyczną odnowę przestrzeni publicznych tworzymy warunki do integracji i rozwoju lokalnej społeczności w oparciu o ideę Smart Village																							
Cele strategiczne	1. Stabilna i konkurencyjna gospodarka				2. Aktywna społeczność lokalna				3. Estetyczne i funkcjonalne zagospodarowanie przestrzenne															
Cele operacyjne	1.1. Wzrost atrakcyjności turystycznej obszaru		1.2. Wzmocniony potencjał inwestycyjny oraz rozwój przedsiębiorczości		2.1. Integracja społeczna mieszkańców		2.2. Rozwój wspólnot lokalnych		3.1. Przyjazna i zróżnicowana przestrzeń publiczna		3.2. Rozwój racjonalnego wykorzystania zasobów środowiskowych													
Kierunki działań	1.1.1. Zachowanie wielokulturowego dziedzictwa obszaru		1.1.2. Rozwój infrastruktury turystycznej i okółoturystycznej		1.2.1. Promocja inwestycyjna obszaru		1.2.2. Wzrost przedsiębiorczości i konkurencyjności przedsiębiorstw		2.1.1. Rozwój kapitału ludzkiego		2.1.2. Partycypacja i aktywizacja społeczna		2.2.1. Silne więzi i tożsamość mieszkańców		2.2.2. Wysoki poziom usług publicznych		3.1.1. Zwiększona dbałość o ład przestrzenny		3.1.2. Rozwój i odnowa przestrzeni publicznych		3.2.1. Rozwój infrastruktury komunalnej i zwiększenie dostępności komunikacyjnej		3.2.2. Ochrona środowiska i ograniczenie niskiej emisji	

1.2. Strategia Rozwoju Gminy Kolbuszowa na lata 2021–2030

Dokument ten określa kierunki rozwoju społecznego, gospodarczego i przestrzennego, kładąc nacisk na zrównoważony rozwój, aktywizację społeczności oraz wysoką jakość usług publicznych. Dokument ten bezpośrednio wspiera procesy deinstytucjonalizacji usług społecznych poprzez cele operacyjne nakierowane na integrację, włączenie społeczne i rozwój usług środowiskowych.

Szczegółowy opis struktury tego dokumentu, obejmujący wizję, misję, cele strategiczne, cele operacyjne oraz powiązane z nimi bezpośrednie kierunki działań, zawiera poniższa tabela:

Tabela 2. Plan operacyjny Strategii Rozwoju Gminy Kolbuszowa na lata 2021 – 2030

Wizja	Gmina Kolbuszowa z kompaktowym i klimatycznym miastem jest atrakcyjna dla aktywnych ludzi, żyjących i inwestujących zgodnie z ideą zrównoważonego rozwoju						
Misja	Tworzenie warunków do wysokiej jakości życia bazującego na dziedzictwie kulturowym Kolbuszowej, potencjale środowiska naturalnego obszaru oraz rozwoju sąsiednich, dużych ośrodków miejskich						
Cele strate- -giczne	1. Gmina konkurencyjna gospodarczo		2. Gmina z aktywną społecznością		3. Uporządkowana i estetyczna przestrzeń		
Cele opera- -cyjne	1.1. Tworzenie warunków do rozwoju gospodarczego gminy	1.2. Rozwój przedsiębiorczości	2.1. Silna wspólnota lokalna	2.2. Wysokiej jakości usługi publiczne	3.1. Optymalnie wykorzystana przestrzeń	3.2. Zachowanie środowiska naturalnego	
Kierunki działań	1.1.1. Budowanie współpracy i sprawnego zarządzania gminą 1.1.2. Wzmocnienie atrakcyjności inwestycyjnej	1.2.1. Podniesienie kompetencji mieszkańców 1.2.2. Aktywizacja zawodowa mieszkańców	2.1.1. Wspieranie aktywności społecznej 2.1.2. Włączenie społeczne	2.2.1. Cyfryzacja 2.2.2. Rozwój infrastruktury komunalnej, w tym infrastruktury transportowej	3.1.1. Wzmocnienie wizerunku gminy 3.1.2. Poprawa spójności przestrzennej gminy	3.2.1. Ochrona środowiska i ograniczenie niskiej emisji 3.2.2. Edukacja ekologiczna	

1.3. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Kolbuszowa na lata 2019-2026

Strategia stanowi kluczowe narzędzie wsparcia mieszkańców w duchu deinstytucjonalizacji. Kładzie ona szczególny nacisk na rozwój pomocy w naturalnym środowisku lokalnym oraz na wszechstronną aktywizację rodzin i osób zagrożonych wykluczeniem.

Szczegółowy opis wizji, misji, struktury celów strategicznych oraz przypisanych do nich celów operacyjnych realizujących założenia tej polityki zawiera poniższa tabela:

Tabela 3. Plan operacyjny Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Kolbuszowa na lata 2019 – 2026

Wizja	Kompleksowe wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb, umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka, a także podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.									
Misja	Podniesienie jakości życia mieszkańców i stwarzanie im warunków do rozwoju, wzmacnianie rodzin, przeciwdziałanie różnym formom marginalizacji i wykluczenia społecznego oraz integrowanie społeczności lokalnej.									
Cel Strategiczny	1.Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz zapobieganie jego skutkom.		2. Wspieranie rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży.		3. Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania oraz umożliwienie im udziału w życiu społecznym.		4. Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego.			
Cele operacyjne	1.1.Ograniczenie skali bezrobocia i ubóstwa.		1. 2. Przeciwdziałanie przemocy i rozwiązywanie problemów uzależnień w rodzinie.		2.1. Wzmacnianie rodzin, podnoszenie poziomu realizacji funkcji opiekuńczo - wychowawczych.		2.2. Pomoc rodzinom dysfunkcyjnym.		2.3. Wsparcie dzieci i młodzieży w kształceniu i wszechstronnym rozwoju.	
					3.1. Aktywizowanie osób starszych i zapewnienie im właściwej opieki środowiskowej,					
					3.2. Ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz aktywizacja społeczna i zawodowa osób z niepełnosprawnościami					
					4.1. Wzmacnianie kadry pomocy społecznej oraz rozwijanie infrastruktury socjalnej.					
					4.2. Wyzwalanie aktywności obywatelskiej.					
					4.3. Interdyscyplinarne diagnozowanie problemów społecznych i potrzeb mieszkańców.					

Realizacja celów strategicznych określonych w dokumencie odbywa się poprzez wdrażanie wyspecjalizowanych, powiązanych ze sobą programów celowych i osłonowych, do których należą:

- 1) *Gminny Program Wspierania Rodziny Gminy Kolbuszowa na lata 2024–2026* – stanowiący fundament lokalnej polityki prorodzinnej, który zabezpiecza wielowymiarowy system wsparcia dla rodzin z dziećmi doświadczających trudności życiowych oraz kryzysów opiekuńczo-wychowawczych, w celu utrzymania dziecka w jego naturalnym środowisku domowym.

- 2) *Program Wsparcia Rodzin Wielodzietnych w Gminie Kolbuszowa* – ukierunkowany bezpośrednio na systemową pomoc i wyrównywanie szans rodzin wielodzietnych. Działania te są ściśle zintegrowane z obsługą ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny.
- 3) *Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii* – koncentrujący się na redukcji szkód społecznych, finansowaniu specjalistycznego poradnictwa i terapii, a także prowadzeniu opieki profilaktyczno-wychowawczej dla dzieci w strukturach lokalnych świetlic.
- 4) *Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Kolbuszowa na lata 2024-2030* – koordynujący interdyscyplinarne działania pomocowe, izolację osób stosujących przemoc domową i szybkie wsparcie specjalistyczne dla osób dotkniętych kryzysem przemocy domowej.
- 5) *Program Oślonowy w zakresie dożywiania „Pomoc gminy Kolbuszowa w zakresie dożywiania „ na lata 2024 - 2028* – realizowany w korelacji z wieloletnim programem krajowym „Posiłek w szkole i w domu”, zabezpieczający podstawowe potrzeby bytowe i zdrowotne najuboższych mieszkańców gminy.

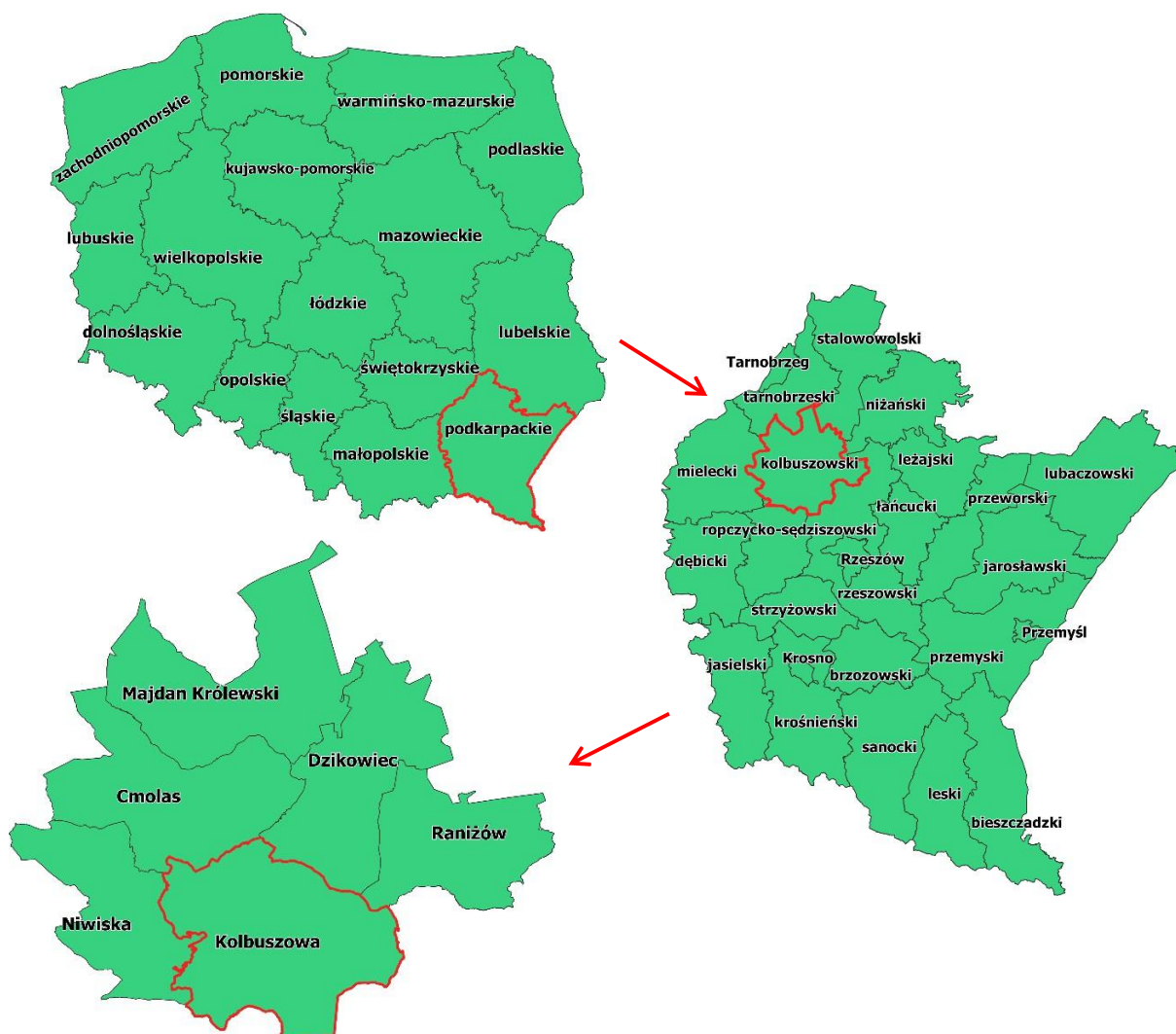
2. Ogólna charakterystyka Miasta i Gminy Kolbuszowa

Gmina Kolbuszowa położona jest w południowo-wschodniej części Polski, w północnej części województwa podkarpackiego. Jest to gmina miejsko-wiejska zlokalizowana w powiecie kolbuszowskim, której siedzibą jest miasto Kolbuszowa. Obszar ten graniczy od południowego wschodu z gminami Głogów Małopolski i Świlcza, od południa z gminą Sędziszów Małopolski, od zachodu z gminą Niwiska, natomiast od północy z gminami Cmolas, Dzikowiec oraz Raniżów.

Powierzchnia gminy wynosi 171 km², co stanowi 22,10% powierzchni powiatu kolbuszowskiego oraz 0,96% powierzchni województwa. Gęstość zaludnienia w gminie wynosi 139 osób/km², podczas gdy w powiecie wskaźnik ten kształtuje się na poziomie 79 osób/km², a w województwie podkarpackim wynosi 119 osób/km² ¹.

¹ Ocena zasobów pomocy społecznej za 2025 r.

Mapa 1. Położenie Gminy Kolbuszowa na tle Polski, województwa podkarpackiego i powiatu kolbuszowskiego

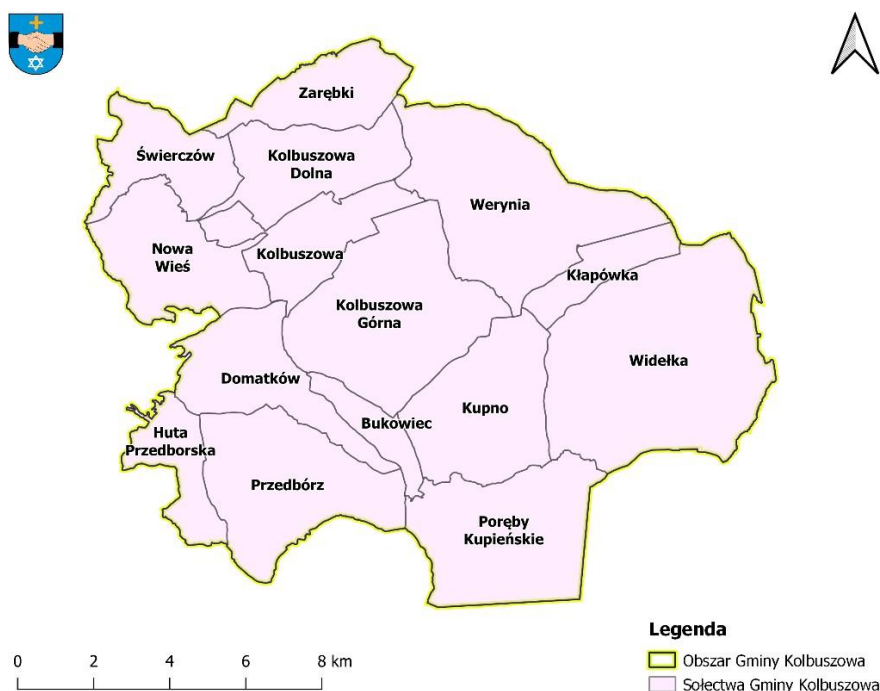
Źródło: Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Kolbuszowa 2021

Gmina Kolbuszowa składa się z miasta Kolbuszowa oraz 14 sołectw. Na terenie miasta funkcjonują 3 osiedla będące jednostkami pomocniczymi: Osiedle Nr 1, Osiedle Nr 2 oraz Osiedle Nr 3. Obszar wiejski tworzą natomiast sołectwa: Bukowiec, Domatków, Huta Przedborska, Kłapówka, Kolbuszowa Dolna, Kolbuszowa Górna, Kupno, Nowa Wieś, Poręby Kupieńskie, Przedbórz, Świerczów, Werynia, Widelka oraz Zarębki.

Według danych z Urzędu Miejskiego w Kolbuszowej, największym powierzchniowo sołectwem jest Widelka, która zajmuje 27,25 km², co stanowi 15,9% powierzchni gminy. Najmniejszą powierzchniowo jednostką jest sołectwo Bukowiec – zajmujące 2,97 km², co stanowi 1,74% terenu gminy².

² *Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Kolbuszowa 2021*

Mapa 2. Podział Gminy Kolbuszowa na jednostki strukturalne

Źródło: Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Kolbuszowa 2021

Miasto i Gmina Kolbuszowa stanowi dobry punkt komunikacyjny. Położona jest w niewielkiej odległości od Rzeszowa - 30 km i Mielca - 27 km, Tarnobrzega - 45 km, Krakowa - 150 km, Warszawy - 285 km. Do granicznych miejscowości jest tylko 125 km, do Medyki jak i do Barwinka³. Gmina stanowi dobry punkt komunikacyjny. Położona jest na przecięciu szlaków komunikacyjnych:

- droga krajowa nr 9 Radom–Rzeszów;
- droga wojewódzka nr 875 Mielec–Kolbuszowa–Leżajsk;
- droga wojewódzka nr 987 Kolbuszowa–Sędziszów Małopolski.

Połączenia komunikacyjne w skali subregionalnej zapewnia zamknięta sieć dróg powiatowych. Gmina Kolbuszowa posiada drogi gminne o łącznej długości 72,35 km. Drogi o nawierzchni utwardzonej stanowią 69,4 km (84%). Miasto Kolbuszowa (8 190 mieszkańców)⁴ jest miastem należącym do grupy miast małych – liczących od 5 tys. do 20 tys. mieszkańców. Przy północnej granicy powiatu leży miasto o podobnej wielkości – Nowa Dęba (ok. 10 tys. mieszkańców). W bliskim otoczeniu gminy znajduje się stolica województwa Rzeszów – miasto duże, liczące ponad 200 tys. mieszkańców oraz grupa miast średniej

³ <https://kolbuszowa.pl/24-gmina/150-gmina-w-liczbach.html>, dostęp z dnia 12.06.2026 r.

⁴ Raport o stanie gminy Kolbuszowa za 2025 r.

wielkości, liczących od 20 tys. do 100 tys. mieszkańców: Stalowa Wola, Tarnobrzeg, Mielec i Dębica. Dzięki dobrze rozwiniętej sieci drogowej czas dojazdu samochodem osobowym do każdego z tych ośrodków wynosi poniżej jednej godziny. Tak bliskie sąsiedztwo silnych centrów przemysłowo-usługowych stanowi dla gminy Kolbuszowa kluczowy impuls rozwojowy, który otwiera szerokie szanse na rozwój wyspecjalizowanych usług oraz funkcji komplementarnych.

Infrastrukturę transportową na terenie miasta i sołectw uzupełnia linia kolejowa nr 71 relacji Ocice – Rzeszów Główny. Ponadto w gminie funkcjonuje 5 autobusowych linii użyteczności publicznej⁵. Choć ich głównym zadaniem jest zapewnienie dojazdu dzieci do szkół, mają one charakter otwarty – mogą z nich korzystać wszyscy mieszkańcy.

W Gminie Kolbuszowa wg stanu na dzień 31 grudnia 2025 r. działało ogółem 2 518 podmiotów gospodarczych, w tym: działalność produkcyjna 227, budownictwo 499, handel i naprawy 492, transport i gospodarka magazynowa 194, rolnictwo, leśnictwo i łowiectwo 25, usługi 581, ochrona zdrowia i pomoc społeczna 156, administracja i obrona narodowa 27, oświata 91, pozostała działalność 226⁵. W 2025 roku w Gminie Kolbuszowa zarejestrowano 134 nowe podmioty gospodarcze.

3. Sytuacja demograficzna i społeczna Miasta i Gminy Kolbuszowa

Według danych za 2025 r. gminę Kolbuszowa zamieszkiwało 23 843 mieszkańców, co czyni ją największą gminą w powiecie kolbuszowskim. Jednocześnie obserwowany jest stopniowy spadek liczby ludności, wpisujący się w ogólnopolskie i regionalne trendy demograficzne. W latach 2016–2025 liczba mieszkańców zmniejszyła się o 970 osób.

Tabela 4. Liczba mieszkańców, urodzenia i zgony w gminie Kolbuszowa

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Ludność ogółem stan na 31 grudnia danego roku	24 813	24 772	24 779	24 643	24 519	24 322	24 257	24 129	23 988	23 843
Urodzenia w danym roku	219	263	246	217	225	184	213	172	178	147
Zgony w danym roku	202	207	173	228	246	301	240	215	203	217

Źródło: Dane UM w Kolbuszowej

⁵ <https://kolbuszowa.pl/24-gmina/150-gmina-w-liczbach.html>, dostęp z dnia 12.06.2026 r.

W analizowanym okresie znacząco zmniejszyła się liczba urodzeń – z 219 w 2016 roku do 147 w 2025 roku, co oznacza spadek o 72 urodzeń (ok. 33%). Najmniej dzieci urodziło się na koniec badanego okresu (147 urodzeń). Od 2019 r. liczba zgonów nieprzerwanie przewyższa liczbę urodzeń. Najwyższy ujemny przyrost wystąpił w 2021 r. (-117 osób) oraz w 2025 r. (- 70 osób).

Tabela 5. Liczba mieszkańców w gminie Kolbuszowa według grup wiekowych

Grupa wiekowa	Liczba mieszkańców według grup wiekowych									
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
0-18	4 519	4 455	4 381	4 346	4 274	4 231	4 215	4 183	4 120	4 014
Wiek produkcyjny	15 878	15 796	15 740	15 558	15 423	15 201	15 017	14 815	14 612	14 450
Wiek poprodukcyjny	4 416	4 521	4 658	4 739	4 822	4 890	5 025	5 131	5 256	5 379

Źródło: Dane UM w Kolbuszowej

Tabela 6. Migracja osób zamieszkałych na terenie gminy Kolbuszowa

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Wymeldowania osób z terenu gminy Kolbuszowa	190	197	242	280	242	231	201	200	246	209
Zameldowania osób z poza terenu gminy Kolbuszowa	67	100	176	155	139	151	163	115	130	134
Przemeldowania osób w obrębie gminy Kolbuszowa	220	257	283	243	258	217	223	177	189	170
Saldo migracji	-123	-97	-66	-125	-103	-80	-38	-85	-116	-75

Źródło: Dane UM w Kolbuszowej

W zakresie migracji odnotowano częściową poprawę sytuacji. Saldo migracji w 2016 roku wynosiło -123, natomiast w 2025 roku -75, co oznacza zmniejszenie skali odpływu ludności. Pomimo tej poprawy migracje nadal mają charakter ujemny.

Sytuacja demograficzna gminy Kolbuszowa w latach 2016–2025 charakteryzuje się spadkiem liczby ludności, którego główną przyczyną jest znaczący spadek liczby urodzeń i pogłębiający się ujemny przyrost naturalny. Jednocześnie obserwuje się częściową stabilizację w zakresie migracji, gdzie skala odpływu mieszkańców uległa zmniejszeniu, jednak nie rekompensuje to ubytku naturalnego.

Zmniejszanie się liczby mieszkańców jest efektem niekorzystnych procesów demograficznych obserwowanych zarówno na poziomie lokalnym, jak i krajowym. Do najważniejszych czynników wpływających na tę sytuację należą utrzymujący się niski poziom urodzeń, starzenie się społeczeństwa oraz migracje mieszkańców, w szczególności osób młodych i w wieku produkcyjnym, do większych ośrodków miejskich oferujących szersze możliwości edukacyjne i zawodowe.

Analiza trendów demograficznych wskazuje również na wzrost udziału osób starszych w ogólnej liczbie mieszkańców oraz zmniejszanie się liczby dzieci i młodzieży.

Proces ten prowadzi do zmian w strukturze potrzeb społecznych, skutkując zwiększonym zapotrzebowaniem na usługi opiekuńcze, zdrowotne i wspierające osoby starsze oraz osoby niesamodzielne.

Rodziny zamieszkujące gminę Kolbuszowa charakteryzują się zróżnicowaną strukturą. Dominują gospodarstwa domowe prowadzone przez rodziny pełne, jednak obserwuje się wzrost liczby rodzin niepełnych, gospodarstw jednoosobowych oraz rodzin wielopokoleniowych, w których osoby starsze wymagają wsparcia opiekuńczego.

Do najczęściej występujących czynników wpływających na konieczność korzystania z pomocy społecznej należą: ubóstwo i zagrożenie wykluczeniem społecznym, bezrobocie lub niestabilna sytuacja zawodowa członków rodzin, długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność, trudności opiekuńczo-wychowawcze, potrzeba wsparcia osób starszych i niesamodzielnych, uzależnienia oraz zjawisko przemocy domowej, samotne rodzicielstwo i ograniczone zasoby wsparcia nieformalnego. Znaczna część mieszkańców znajduje zatrudnienie poza miejscem zamieszkania, co wpływa na ograniczenie dostępności opieki rodzinnej nad dziećmi, osobami starszymi i osobami z niepełnosprawnościami.

Istotnym zasobem społecznym gminy są więzi rodzinne i sąsiedzkie, które odgrywają ważną rolę w organizacji wsparcia nieformalnego. Jednocześnie zmiany demograficzne, migracje zarobkowe oraz wzrost liczby osób starszych prowadzą do osłabienia tradycyjnych form opieki rodzinnej. W kontekście deinstytucjonalizacji usług społecznych szczególnego znaczenia nabiera rozwój usług świadczonych w środowisku lokalnym, umożliwiających rodzinom i osobom wymagającym wsparcia jak najdłuższego funkcjonowania w miejscu zamieszkania.

Planowanie wsparcia powinno uwzględniać indywidualne potrzeby rodzin, ich potencjał oraz dostępne zasoby środowiska lokalnego, zgodnie z zasadą pierwszeństwa usług świadczonych w społeczności lokalnej przed opieką instytucjonalną.

Obserwowane tendencje demograficzne stanowią istotne wyzwanie dla polityki społecznej gminy i wymagają dalszego rozwoju usług świadczonych w środowisku lokalnym, dostosowanych do potrzeb starzejącej się populacji oraz osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.

Gmina Kolbuszowa, podobnie jak większość gmin w Polsce, doświadcza procesu starzenia się społeczeństwa. Systematycznie wzrasta udział osób w wieku poprodukcyjnym, przy jednoczesnym spadku liczby osób w wieku produkcyjnym. Zjawisko to wynika z wydłużania się przeciętnego trwania życia oraz utrzymującego się niskiego poziomu dzietności. Osoby starsze stanowią zróżnicowaną grupę pod względem stanu zdrowia, poziomu samodzielności, sytuacji materialnej oraz aktywności społecznej. Znaczna część seniorów prowadzi samodzielne gospodarstwa domowe, jednak wraz z wiekiem wzrasta ryzyko występowania chorób przewlekłych, ograniczeń funkcjonalnych oraz konieczności korzystania ze wsparcia innych osób. Szczególną uwagę należy zwrócić na osoby samotne oraz samotnie gospodarujące, które są bardziej narażone na izolację społeczną, wykluczenie oraz trudności w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych.

Osoby z niepełnosprawnościami także stanowią istotną grupę mieszkańców gminy Kolbuszowa. Z danych Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Kolbuszowej wynika, że dla osób z terenu gminy Kolbuszowa w 2025 r. wydano 642 orzeczenia dla osób dorosłych i 81 dla dzieci. Wśród nich znajdują się osoby z niepełnosprawnością ruchową, sensoryczną, intelektualną, psychiczną oraz sprzężoną. Znaczna część tej populacji stanowią osoby starsze, u których niepełnosprawność jest związana z procesem starzenia się organizmu. Grupa osób z niepełnosprawnościami jest niejednorodna pod względem stopnia samodzielności i zakresu potrzeb wsparcia. Część osób funkcjonuje samodzielnie przy niewielkim wsparciu środowiskowym, natomiast inne wymagają stałej pomocy opiekunów, asystentów osobistych, usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych.

Analiza sytuacji osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami wskazuje na potrzebę dalszego rozwoju usług świadczonych w społeczności lokalnej. Szczególne znaczenie mają: rozwój usług opiekuńczych i sąsiedzkich w miejscu zamieszkania, zwiększenie dostępności usług asystenckich, rozwój opieki wytchnieniowej dla opiekunów faktycznych, tworzenie i wzmacnianie lokalnych form aktywizacji społecznej seniorów i osób z niepełnosprawnościami, likwidacja barier architektonicznych i komunikacyjnych, rozwój usług teleopieki i wsparcia środowiskowego, koordynacja działań pomiędzy pomocą społeczną, ochroną zdrowia, edukacją i organizacjami pozarządowymi.

Kolejnym kluczowym problemem społecznym w gminie Kolbuszowa jest bezrobocie, które negatywnie wpływa na sytuację rodzin korzystających ze wsparcia Ośrodka Pomocy Społecznej oraz utrudnia proces deinstytucjonalizacji usług społecznych. Długotrwały brak zatrudnienia nie tylko zwiększa ryzyko ubóstwa i wykluczenia społecznego, ale także pogłębia zależność mieszkańców od świadczeń socjalnych i istotnie ogranicza ich samodzielność życiową.

W 2025 roku stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie kolbuszowskim wyniosła 8,9%. Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Kolbuszowej to właśnie mieszkańcy gminy Kolbuszowa stanowią największą grupę osób bezrobotnych w skali całego powiatu, co przekłada się na liczbę 675 zarejestrowanych osób.

Struktura osób bezrobotnych w gminie Kolbuszowa jest zbliżona do obserwowanej w całym powiecie kolbuszowskim oraz województwie podkarpackim. Do grup szczególnie zagrożonych wykluczeniem z rynku pracy należą: osoby długotrwale bezrobotne; osoby młode w wieku do 30 roku życia rozpoczynające aktywność zawodową; osoby po 50 roku życia, napotykające trudności adaptacyjne na współczesnym rynku pracy; kobiety powracające na rynek pracy po przerwie związanej z opieką nad dziećmi lub osobami zależnymi; osoby z niepełnosprawnościami; osoby o niskich kwalifikacjach zawodowych; mieszkańcy obszarów wiejskich; osoby sprawujące opiekę nad członkami rodziny wymagającymi wsparcia. Długotrwały brak zatrudnienia zwiększa również prawdopodobieństwo korzystania z pomocy społecznej i utrwalania postaw zależności od systemu wsparcia.

Specyfika lokalnego rynku pracy wskazuje na kilka czynników wpływających na utrzymywanie się bezrobocia w gminie: ograniczoną liczbę miejsc pracy odpowiadających kwalifikacjom mieszkańców; niedopasowanie kompetencji do potrzeb pracodawców; sezonowość zatrudnienia, wynikającą ze znaczącego udziału rolnictwa i branż usługowych; konieczność dojazdów do pracy poza teren gminy; niewystarczającą dostępność usług opiekuńczych dla dzieci, osób starszych i zależnych; bariery transportowe utrudniające podjęcie zatrudnienia; odpływ młodych i wykształconych mieszkańców do większych ośrodków miejskich.

Analiza sytuacji osób bezrobotnych w gminie Kolbuszowa wskazuje na konieczność rozwoju środowiskowych i zintegrowanych usług społecznych, wspierających aktywizację zawodową oraz samodzielność mieszkańców.

Bezdomność stanowi kolejny złożony problem społeczny w gminie Kolbuszowa, dotyczący osoby znajdujące się w kryzysowej sytuacji życiowej. Zjawisko to nie ogranicza się jedynie do braku dachu nad głową – wiąże się również z głębokim wykluczeniem, samotnością

oraz ograniczonym dostępem do podstawowych usług społecznych i zdrowotnych. Przyczyny tego stanu są wieloaspektowe i wynikają najczęściej z ubóstwa, utraty zatrudnienia, kryzysów rodzinnych, chorób lub uzależnień. Osoby doświadczające bezdomności wymagają nie tylko doraźnej pomocy materialnej, ale przede wszystkim kompleksowego wsparcia specjalistycznego, w tym psychologicznego i terapeutycznego. W związku z tym kluczowe jest rozwijanie systemowych rozwiązań ukierunkowanych na reintegrację społeczną, które umożliwią im odzyskanie poczucia bezpieczeństwa, samodzielności oraz godne funkcjonowanie w społeczności lokalnej. W latach 2016–2021 liczba osób w kryzysie bezdomności utrzymywała się na relatywnie niskim poziomie (średnio 4 osoby). Od 2022 roku nastąpił wyraźny wzrost, osiągając w 2025 roku poziom 8 osób. Największy skok odnotowano między rokiem 2021 (4), a 2022 (8). Od tego czasu wskaźnik utrzymuje się na stałym, wyższym poziomie (7–8 osób rocznie), co sugeruje utrwalenie się problemu.

W kontekście przejścia z opieki instytucjonalnej (schroniska, noclegownie) na usługi świadczone w społeczności lokalnej, dane wskazują na konieczność zwiększenia zasobów mieszkaniowych Gminy. Rosnąca liczba osób w kryzysie bezdomności wymaga odejścia od tradycyjnych placówek zbiorowych na rzecz mieszkań wspomaganych lub treningowych.

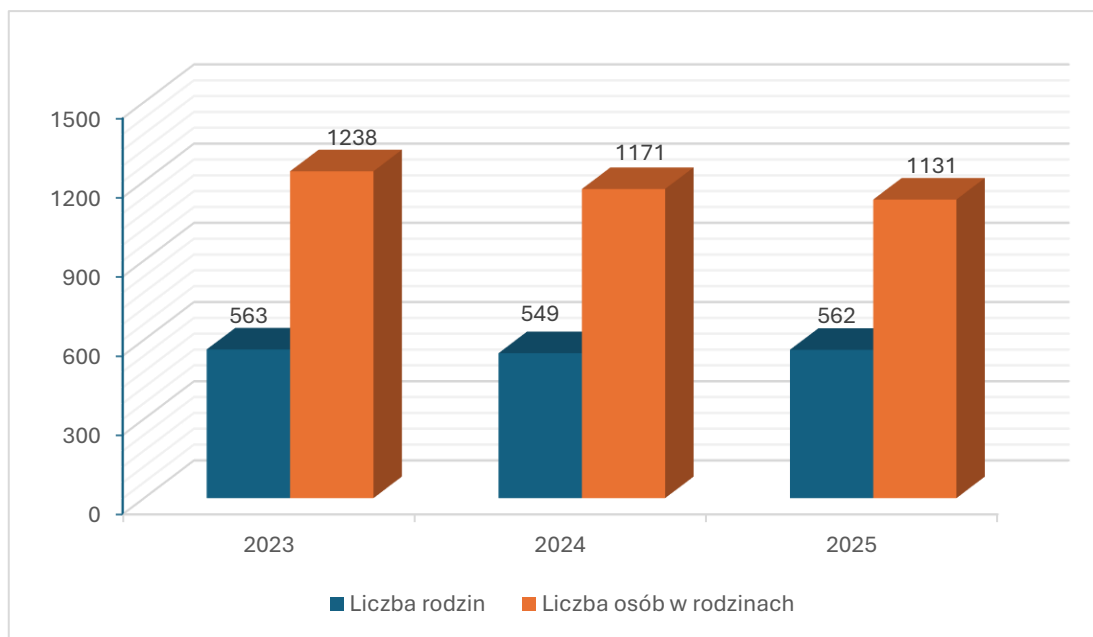
Realizacja powyższych działań bezpośrednio wpisuje się w założenia deinstytucjonalizacji usług społecznych, której celem jest umożliwienie osobom starszym, osobom z zaburzeniami psychicznymi, osobom z niepełnosprawnościami, bezrobotnym, osobom w kryzysie bezdomności oraz rodzinom, bezpiecznego i samodzielnego funkcjonowania w środowisku lokalnym.

4. Potencjał usług społecznych i pomocy społecznej

Punktem wyjścia do planowania procesu deinstytucjonalizacji jest analiza zadań z pomocy realizowanych przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kolbuszowej, który tradycyjnie opiera się na świadczeniach finansowych, instytucjonalnych oraz usługach opiekuńczych i asystenckich. W ramach tego modelu M-GOPS w Kolbuszowej zabezpiecza potrzeby osób starszych, z niepełnosprawnościami, w kryzysie bezdomności, z zaburzeniami psychicznymi oraz rodzin z dziećmi. Wykraczając poza sztywne ramy ustawowe, M-GOPS aktywnie wdraża programy osłonowe, asystenckie oraz tworzy lokalne miejsca aktywności. Dotychczasowy system skutecznie łączy więc odgórne zadania obowiązkowe z elastycznymi inicjatywami własnymi, ukierunkowanymi na realne podnoszenie jakości życia mieszkańców w ich środowisku lokalnym.

W latach 2023–2025 liczba rodzin objętych pomocą społeczną w M-GOPS utrzymywała się na zbliżonym poziomie. W 2023 roku pomoc otrzymały 563 rodziny, rok później odnotowano niewielki spadek do 549 rodzin, natomiast w 2025 roku liczba ta ponownie wzrosła, osiągając poziom 562 rodzin. Szczegółowe dane przedstawia poniższy wykres:

Wykres 1. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w latach 2023 - 2025

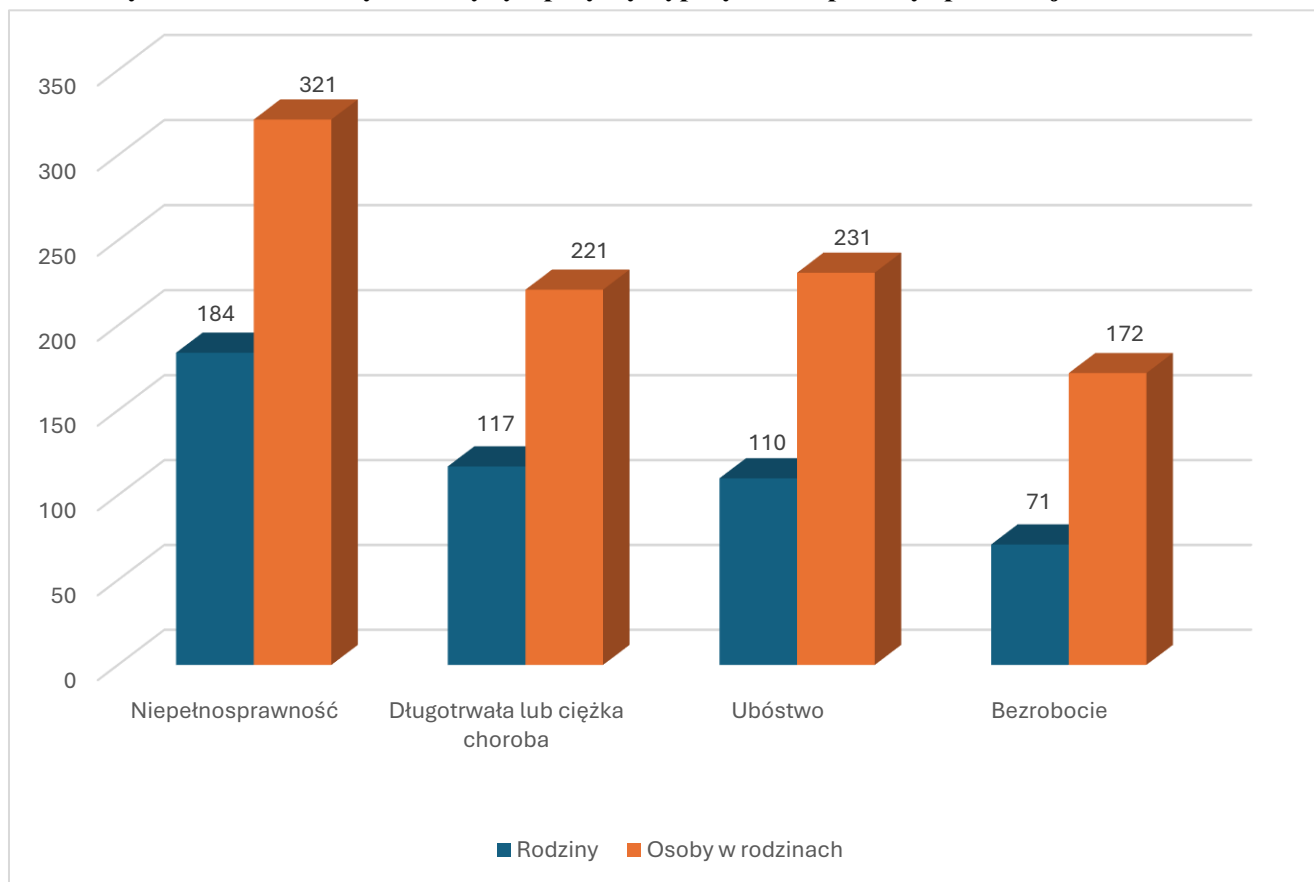
Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej

Dane statystyczne z lat 2023–2025 wskazują na stałe zapotrzebowanie na pomoc M-GOPS na poziomie około 550 rodzin rocznie. Niewielkie wahania liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej (od 549 do 563 rodzin) potwierdzają trwałość lokalnych wyzwań społecznych i konieczność wdrażania stabilnych, długofalowych form wsparcia w finansowaniu. W zakresie liczby osób korzystających z pomocy społecznej zauważa się niewielkie zmniejszenie ilości osób w rodzinach, pomimo że liczba tych rodzin jest na podobnym poziomie. Wynikać to może z faktu zmniejszania się diety rodzin oraz z faktu korzystania z pomocy społecznej większej liczby osób funkcjonujących w jednoosobowych gospodarstwach domowych w tym i osób samotnych.

Z kolei głównymi powodami przyznawania pomocy społecznej w 2025 roku przez M-GOPS były trudne sytuacje życiowe, zdrowotne oraz materialne mieszkańców, które często współwystępowały w obrębie jednego gospodarstwa domowego. Najczęstszą przyczyną udzielania pomocy była niepełnosprawność, która dotyczyła 184 rodzin (321 osób). Częstym powodem były również długotrwała lub ciężka choroba (117 rodzin, 221 osób) oraz ubóstwo

(110 rodzin, 231 osób). Problem bezrobocia odnotowano w 71 rodzinach (172 osoby). Szczegółowy rozkład przyczyn przyznawania pomocy społecznej przedstawia poniższy wykres:

Wykres 2. Główne czynniki będące przyczyną przyznania pomocy społecznej w 2025 r.

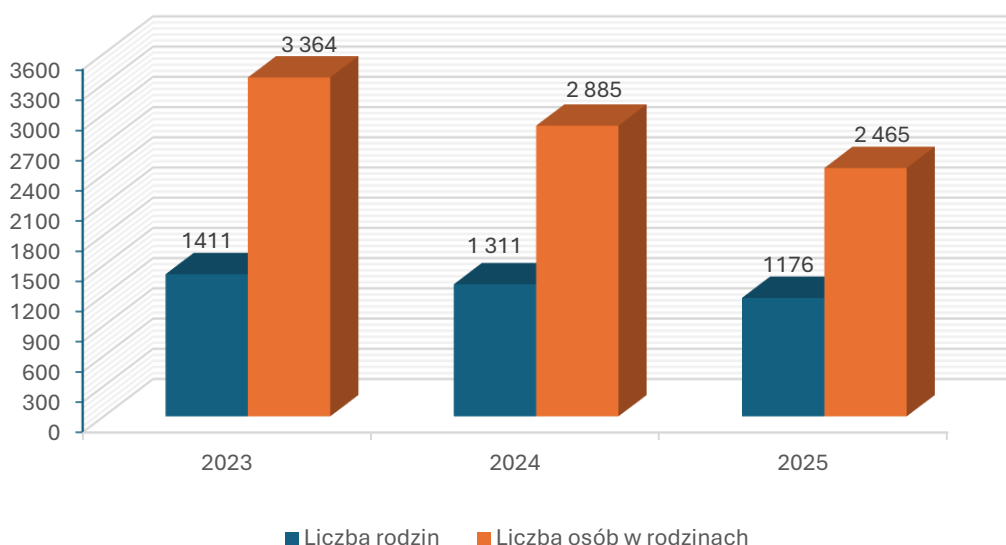

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej

Prezentowane dane jednoznacznie wskazują, że dominującym wyzwaniem w gminie są problemy zdrowotne, czyli niepełnosprawność oraz długotrwała lub ciężka choroba, które łącznie dotyczą ponad 300 rodzin korzystających z pomocy społecznej. Kluczowymi czynnikami generującymi potrzebę wsparcia pozostają także ubóstwo i bezrobocie.

Obok ogólnego systemu pomocy społecznej, istotnym filarem wsparcia mieszkańców gminy są świadczenia rodzinne realizowane przez dział świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kolbuszowej, których szczegółową strukturę podmiotową w analogicznym okresie trzech lat ilustruje poniższe zestawienie:

Wykres 3. Liczba rodzin oraz osób korzystających ze świadczeń rodzinnych w M-GOPS Kolbuszowa w latach 2023-2025

Źródło: Dane własne M-GOPS w Kolbuszowej

Prezentowane dane ilustrują strukturę podmiotową rodzin oraz osób objętych wsparciem w ramach świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego realizowanych przez Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Kolbuszowej. Zestawienie obrazuje dynamikę zmian w liczbie odbiorców pomocy na przestrzeni lat 2023–2025. Odzwierciedla ono bezpośredni wpływ kryteriów dochodowych oraz uwarunkowań społeczno-demograficznych na dostępność i wielkość udzielanego wsparcia w dziale świadczeń rodzinnych.

W ramach działań aktywizacyjnych i wspierających, kluczowym instrumentem pracy socjalnej w M - GOPS w Kolbuszowej są kontrakty socjalne. Pozwalają one na indywidualne, podmiotowe podejście do osób potrzebujących wsparcia i wspólną pracę nad wyjściem z trudnej sytuacji życiowej. Poniższa tabela przedstawia liczbę kontraktów zawartych przez pracowników socjalnych:

Tabela 7. Liczba kontraktów socjalnych zawartych w latach 2023 – 2025

	Kontrakty socjalne sporządzone w poszczególnych latach 2023-2025		
	2023	2024	2025
Kontrakt socjalny „A”	93	88	81
Kontrakt socjalny „B”	6	16	15
Ogółem	99	104	96

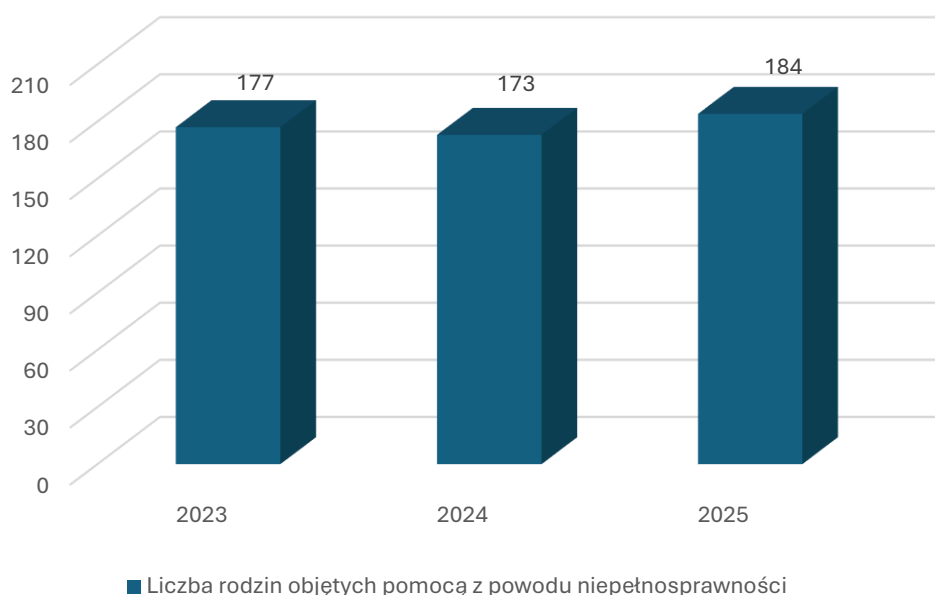
Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej

4.1. Obszar wsparcia osób z niepełnosprawnościami

Wsparcie osób z niepełnosprawnościami stanowi jeden z kluczowych obszarów działań Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kolbuszowej. Niepełnosprawność to kwestia społeczna, która dotyka znaczną część mieszkańców Miasta i Gminy Kolbuszowa, ograniczając ich możliwości funkcjonowania i rozwoju na wielu płaszczyznach. Za osoby z niepełnosprawnością uważa się osoby, które posiadają stopień niepełnosprawności orzeczony przez Zespół d/s Orzekania o Niepełnosprawności, Komisje przy ZUS, KRUS i MSW oraz inne osoby z dysfunkcjami, powodującymi trwałe lub okresowe ograniczenia uniemożliwiające pełnienie ról i zadań społecznych na poziomie powszechnie przyjętych norm społecznych.

Problem ten ma charakter narastający, co szczegółowo przedstawia poniższy wykres:

Wykres 4. Liczba rodzin objętych pomocą M-GOPS w Kolbuszowej z powodu niepełnosprawności w latach 2023-2025

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej

Dane statystyczne z lat 2023–2025 wskazują na utrzymujący się trend wzrostowy w obszarze problematyki niepełnosprawności, która dotknęła kolejno 177, 173 i ostatnio 184 rodziny. Sukcesywne narastanie liczby zgłoszeń potwierdza, że obszar ten stanowi dominujące wyzwanie dla gminy i uzasadnia konieczność intensywnego rozwoju środowiskowych usług.

Odpowiedzią na te wyzwania jest aktywnie realizowany przez gminę Kolbuszowa program rządowy dla jednostek samorządowych „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością”. Celem tej inicjatywy jest wprowadzenie usługi asystencji jako formy ogólnodostępnego i nieodpłatnego wsparcia.

Działania te służą przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu oraz poprawie jakości życia podopiecznych poprzez umożliwienie im prowadzenia niezależnego życia

i zaangażowanie w wydarzenia społeczno-kulturalne. W gminie Kolbuszowa z pomocy asystenta w 2023 roku skorzystało 146 osób (łącznie świadczone 40 773 godziny usług), w 2024 roku – 94 osoby (25 960 godzin), natomiast w 2025 roku wsparciem objęto 95 osób (łącznie 25 783,5 godziny).

Równolegle, w celu odciążenia osób najbliższych, M-GOPS w Kolbuszowej realizuje rządowy program „Opieka wytchnieniowa”. Jest on skierowany do członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią, całodobową opiekę nad dziećmi i dorosłymi z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności (lub równoważnym). Usługa ta zapewnia im czasowe zastępstwo w codziennych obowiązkach, dzięki czemu opiekunowie zyskują czas na odpoczynek, regenerację oraz załatwienie niezbędnych spraw. W ramach tego programu Ośrodek w 2023 roku objął wsparciem 16 osób (łącznie świadczone 3 171,5 godziny usług), w 2024 roku – 8 osób (1593 godziny), natomiast w 2025 roku – 13 osób (1702 godziny). Dopełnieniem tych resortowych programów są tradycyjne usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze oraz pomoc sąsiedzka świadczone przez M-GOPS bezpośrednio w miejscu zamieszkania podopiecznych. Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb bytowych, opiekę higieniczną oraz pielęgnację zaleconą przez lekarza. Z kolei specjalistyczne usługi opiekuńcze są dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia – w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi – i są świadczone przez kadrę o odpowiednich kwalifikacjach. Ofertę uzupełnia pomoc sąsiedzka, stanowiąca elastyczną formę wsparcia w codziennych czynnościach. Tak skonstruowany przez Ośrodek katalog wsparcia zwiększa elastyczność i dostępność pomocy dostarczanej bezpośrednio w środowisku domowym, w pełni wpisując się w założenia lokalnego planu deinstytucjonalizacji.

Kolejnym kluczowym komponentem tak skonstruowanego systemu wsparcia – funkcjonującym równolegle i komplementarnie do oferty Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej – są usługi środowiskowe świadczone przez Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Powiatu Kolbuszowskiego „NIL”.

Stowarzyszenie „NIL” w sposób niezależny od 2025 r. koordynuje i realizuje program „Asystenta Osobistego Osoby z Niepełnosprawnością” dla organizacji pozarządowych oraz od 2023 r. usługi opiekuńcze. W ramach usług opiekuńczych wsparciem objęto 26 osób w 2023 roku, 20 osób w 2024 roku oraz 26 osób w roku 2025. Z kolei z programu asystenta osobistego skorzystało 20 osób w 2025 roku, a w 2026 roku liczba ta wzrosła do 27 beneficjentów. Taka struktura pozwala na równoległe rozwijanie publicznych i pozarządowych form wsparcia, co zwiększa elastyczność i dostępność pomocy dostarczanej bezpośrednio w środowisku

domowym oraz społecznym osób potrzebujących wsparcia, w pełni wpisując się w założenia lokalnego planu deinstytucjonalizacji.

Dopełnieniem tych wszystkich instrumentów jest codzienna praca socjalna prowadzona przez pracowników socjalnych Ośrodka Pomocy Społecznej na rzecz osób z niepełnosprawnościami. Skupia się ona na ułatwianiu im codziennego funkcjonowania, wspieraniu procesu rehabilitacji oraz spajaniu wszystkich dostępnych form pomocy finansowej i rzeczowej.

W ramach struktur Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kolbuszowej funkcjonuje dział świadczeń rodzinnych, który realizuje również zadania z zakresu wsparcia osób z niepełnosprawnościami oraz ich opiekunów poprzez wypłatę ustawowych świadczeń opiekuńczych. W latach 2023–2025 pomoc ta była przyznawana w formie zasiłków pielęgnacyjnych, specjalnych zasiłków opiekuńczych oraz świadczeń pielęgnacyjnych, co obrazuje poniższa tabela:

Tabela 8. Liczba osób pobierających świadczenia opiekuńcze w latach 2023 - 2025

Rodzaj świadczenia	2023 rok	2024 rok	2025 rok
Zasiłek pielęgnacyjny	760	792	759
Świadczenie pielęgnacyjne oraz specjalny zasiłek opiekuńczy	337	317	310

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej

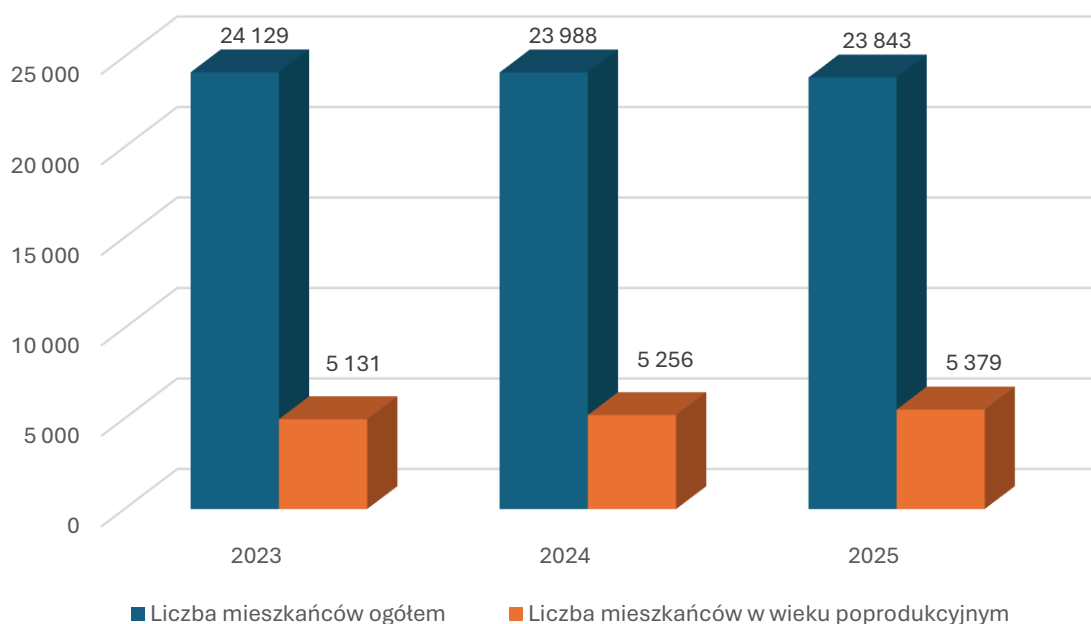
Dane te pokazują wielkość grupy osób wymagających stałej opieki oraz ich opiekunów, dla których świadczenia te stanowią kluczowe zabezpieczenie codziennego funkcjonowania.

Wszystkie te wspólnie realizowane programy oraz projekty są ukierunkowane na poprawę jakości życia osób wymagających opieki, zwiększenie ich samodzielności oraz skuteczne przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.

4.2. Obszar wsparcia osób starszych

Struktura demograficzna w gminie Kolbuszowa obecnie wykazuje wyraźne cechy postępującego procesu starzenia się społeczeństwa. Zmiany zachodzące w strukturze wiekowej mieszkańców gminy bezpośrednio determinują kierunki działań podejmowanych przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kolbuszowej w ramach organizacji systemu opieki środowiskowej. Na dzień 31 grudnia 2025 roku teren miasta i gminy zamieszkiwało łącznie 5 379 osób w wieku poprodukcyjnym, co szczegółowo przedstawia poniższy wykres:

Wykres 5. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym, na tle liczby mieszkańców gminy Kolbuszowa w latach 2023-2025

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej

Przedstawione powyżej dane demograficzne jednoznacznie przekładają się na rosnące wyzwania w obszarze lokalnej polityki senioralnej. Sytuacja ta powoduje konieczność zapewnienia opieki seniorom, którzy są jej pozbawieni ze strony rodziny, bądź gdy rodzina nie jest w stanie zapewnić takiego wsparcia w należyty sposób.

Jednym z podstawowych zadań w zakresie wsparcia osób starszych, które doświadczają długotrwałej choroby, niepełnosprawności oraz bezradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego, są usługi opiekuńcze w postaci pomocy domowej oraz usługi sąsiedzkie. W 2025 roku Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kolbuszowej objął pomocą w formie usług opiekuńczych 55 osób, w 2024 roku – 56 osób, a w 2023 roku – 41 osób. Usługi te zapewniały codzienną pomoc w zakresie czynności żywieniowych, gospodarczych, organizacyjnych, ale także opiekę higieniczną i kontakty z otoczeniem. Dane statystyczne wskazują na zwiększenie liczby osób objętych usługami opiekuńczymi, co oznacza realny wzrost potrzeb opiekuńczych w społeczności lokalnej.

Uzupełnieniem usług opiekuńczych są usługi sąsiedzkie, stanowiące kolejną formę wsparcia realizowane bezpośrednio w środowisku zamieszkania osób potrzebujących pomocy. Ich istotą jest zaangażowanie osób z najbliższego otoczenia do niesienia codziennej pomocy domowej i opiekuńczej osobom starszym, chorym oraz samotnym.

Osoby, które wymagają całodobowej opieki z powodu wieku, choroby, niepełnosprawności, które nie mogą samodzielnie funkcjonować w środowisku, dla których wsparcie w postaci usług opiekuńczych jest niewystarczające, mogą ubiegać się o pomoc w formie umieszczenia w domu pomocy społecznej (DPS). W 2023 r. w DPS w wieku powyżej 60 lat przebywało 19 osób, w 2024 r. – 24 osoby, natomiast w 2025 r. – 25 osób.

Ponadto w gminie Kolbuszowa funkcjonują trzy dzienne ośrodki wsparcia dla osób nieaktywnych zawodowo w wieku powyżej 60 lat, które potrzebują pomocy w codziennym funkcjonowaniu: Dzienny Dom „Senior+” w Hucie Przedborskiej, Dzienny Dom Pobytu Seniora w Kolbuszowej (Dom Seniora nad Nilem) oraz Dzienny Dom Pomocy św. Brata Alberta w Kolbuszowej. Głównym celem tych placówek jest przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, zapobieganie marginalizacji oraz aktywizacja i integracja lokalnych seniorów.

Placówki oferują kompleksowe, bezpłatne lub częściowo odpłatne wsparcie w dni robocze, dopasowane do sytuacji życiowej uczestników. Do podstawowych form pomocy należą:

- zapewnienie wyżywienia – podawanie ciepłych posiłków (w tym śniadań i obiadów);
- bezpieczny transport – organizacja codziennego dowozu seniorów z miejsca zamieszkania do placówki i z powrotem;
- szeroka oferta zajęć – warsztaty edukacyjne (np. cyfrowe), kulturalno-oświatowe (spotkania międzypokoleniowe, imprezy okolicznościowe), ruchowe i rehabilitacyjne;
- wsparcie w codziennym życiu – pomoc w czynnościach dnia codziennego oraz opieka pielęgnacyjna.
- aktywizacja kulturalno-rekreacyjna – wspólne wyjścia do kina, teatru, wycieczki krajoznawcze oraz pielęgnacja przyśrodkowych terenów zielonych i ogrodów.
- profilaktyka i edukacja zdrowotna – organizacja spotkań ze specjalistami, prelekcji dotyczących zdrowego stylu życia oraz warsztatów z zakresu bezpieczeństwa seniorów;
- wsparcie duchowe i integracja tradycyjna – stwarzanie przestrzeni do pogłębiania życia duchowego, kultywowania tradycji i obrzędów religijnych oraz organizacji uroczystości okolicznościowych (np. śniadań wielkanocnych, spotkań opłatkowych).

Analiza danych z lat 2023–2025 wykazuje stałe zapotrzebowanie na usługi placówek wsparcia dziennego, przy zachowaniu zbliżonej liczby podopiecznych w ujęciu rocznym. Szczegółowy podział przedstawiono w poniższej tabeli:

**Tabela 9. Liczba osób korzystających z ośrodków wsparcia dla osób starszych
w latach 2023 - 2025**

Nazwa placówki	Liczba uczestników 2023 r.	Liczba uczestników 2024 r.	Liczba uczestników 2025 r.
Dzienny Dom Pobytu Seniora w Kolbuszowej	35	34	38
Dzienny Dom „Senior+” w Hucie Przedborskiej	25	24	21
Dzienny Dom Pomocy św. Brata Alberta	16	12	11

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej

Powyższe zestawienie obrazuje liczbę osób starszych powyżej 60 r. życia korzystających z oferty trzech placówek wsparcia dziennego funkcjonujących na terenie Gminy Kolbuszowa w latach 2023–2025. Dane te potwierdzają utrzymujące się, stałe zainteresowanie mieszkańców ofertą placówek wsparcia dziennego.

W gminie Kolbuszowa realizowany jest również rządowy program „Opieka 75+”. Jego celem jest zwiększenie dostępności do usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych, dla osób w wieku 75 lat i więcej – zarówno samotnych i samotnie gospodarujących, jak i pozostających w rodzinach. W ramach tego programu z usług opiekuńczych w 2023 r. skorzystało 8 osób (łącznie świadczone 1483 godziny usług), w 2024 r. – 14 osób (łącznie 2 971 godzin usług), natomiast w 2025 r. – 28 osób (łącznie 5 548 godzin usług). Powyższe dane wskazują na znaczące zwiększenie liczby osób korzystających z tego wsparcia.

Dodatkowo mieszkańcy mogą korzystać z programu „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością”, który zapewnia bezpłatną pomoc w codziennych czynnościach życiowych i integrację społeczną oraz z „Opieki wytchnieniowej”, oferującej czasowe wsparcie dla członków rodzin i opiekunów osób o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Kolejnym działaniem realizowanym przez pracowników Ośrodka w gminie Kolbuszowa na rzecz osób starszych jest rządowy program „Korpus Wsparcia Seniora”. Celem programu jest zapewnienie wsparcia na rzecz seniorów w wieku 60 lat i więcej, poprawa poczucia bezpieczeństwa oraz możliwości samodzielnego funkcjonowania w miejscu zamieszkania osób starszych przez dostęp do tzw. „opieki na odległość”. W ramach Programu z opaski bezpieczeństwa w latach 2023–2024 wsparciem objęto po 82 osoby rocznie, natomiast w 2025 r. – 70 osób.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kolbuszowej, we współpracy z Regionalną Fundacją „Serce”, realizował na rzecz osób starszych następujące projekty socjalne:

- „Koszyk wielkanocny” – w edycjach z lat 2023 - 2025 w ramach projektu rozdysponowano paczki żywnościowe wśród wytypowanych rodzin;
- „Wyprawka 2023”, „Wyprawka dla Seniora 2024”, „Wyprawka 2025” – w ramach tych inicjatyw zakupiono artykuły przemysłowo-chemiczne, które pracownicy socjalni przekazali wskazanym rodzinom;
- „Świąteczny podarek” – w edycjach z lat 2023 - 2025 w ramach działań rozdysponowano paczki żywnościowe.

Poza świadczeniami finansowymi, najstarsi mieszkańcy gminy Kolbuszowa skorzystali z różnych form pomocy niematerialnej, realizowanej przez pracowników Ośrodka. Do najważniejszych działań w tym zakresie należały:

- poradnictwo specjalistyczne – w tym wsparcie prawne i psychologiczne;
- poradnictwo systemowe – pomoc w uzyskaniu uprawnień oraz świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego (np. świadczenia uzupełniającego, świadczenia wspierającego, renty rodzinnej, emerytury czy tzw. renty wdowiej);
- przeciwdziałanie przemocy domowej – podejmowanie natychmiastowych interwencji w przypadkach występowania przemocy domowej;
- wsparcie w codziennym funkcjonowaniu – pomoc w załatwianiu ważnych i bieżących spraw życiowych podopiecznych;
- działania osłonowe i profilaktyczne – wspólne wizyty pracowników socjalnych oraz Straży Miejskiej, mające na celu monitorowanie stanu bezpieczeństwa osób samotnych i niesamodzielnych w okresie zimowym.

Ponadto w trosce o najstarszych mieszkańców Miasta i Gminy Kolbuszowa, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kolbuszowej regularnie świadczy pracę socjalną dedykowaną seniorom. Skupia się ona na zapewnieniu im bezpiecznego i godnego funkcjonowania w ich naturalnym środowisku domowym. W jej ramach organizowane jest codzienne wsparcie opiekuńcze, pomoc w załatwianiu spraw urzędowych oraz aktywizacja społeczna skutecznie przeciwdziałająca samotności, która często dotyka osoby starsze.

Ważnym elementem polityki aktywizacyjnej Gminy Kolbuszowa są „Senioralia nad Nilem” – cykliczne święto dedykowane starszemu pokoleniu mieszkańców. Wydarzenie to odbywa się na kolbuszowskich bulwarach, w sąsiedztwie Dziennego Domu Pobytu Seniora i stanowi platformę integracji międzypokoleniowej, skupiającą lokalną społeczność. Głównym

założeniem tej inicjatywy jest przeciwdziałanie izolacji społecznej osób starszych oraz publiczne docenienie ich roli w życiu regionu. Bogaty program artystyczny – obejmujący występy zespołów muzycznych, tanecznych, wokalnych oraz grup kabaretowych – przyciąga co roku nie tylko samych seniorów, ale również ich rodziny, promując aktywny i zintegrowany model spędzania czasu wolnego.

4.3. Obszar wsparcia osób z zaburzeniami psychicznymi oraz w kryzysie zdrowia psychicznego

Zaburzenia psychiczne i kryzysy zdrowia psychicznego mają istotny wpływ na życie każdego człowieka, jego rodziny oraz funkcjonowanie społeczne. Objawiają się w postaci zaburzeń myślenia, emocji, postrzegania i zachowania, które utrudniają codzienne funkcjonowanie, realizację ról społecznych i relacji z otoczeniem. Osoby te często wymagają długoterminowego, kompleksowego i dostosowanego wsparcia środowiskowego, obejmującego zarówno działania opiekuńcze, terapeutyczne, jak i edukacyjne.

Na terenie gminy Kolbuszowa kluczową rolę w zapewnianiu wsparcia tym osobom pełni Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, który realizuje specjalistyczne usługi opiekuńcze dla dzieci i dorosłych z zaburzeniami psychicznymi, w tym dla osób z autyzmem i niepełnosprawnością intelektualną. Usługi te świadczone są w miejscu zamieszkania i obejmują m.in. zajęcia terapeutyczne prowadzone przez wykwalifikowanych specjalistów. Dzięki indywidualnemu podejściu możliwe jest wsparcie w rozwijaniu kompetencji społecznych, komunikacyjnych i emocjonalnych.

W Kolbuszowej działa również Środowiskowy Dom Samopomocy (ŚDS), oferujący wsparcie osobom przewlekłe psychicznie chorym, osobom z niepełnosprawnością intelektualną oraz wykazującym inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych. Głównym celem działalności ŚDS jest wspieranie i pomoc w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych, barier integracji, podtrzymywanie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnej egzystencji. Poprzez swoją działalność służy wsparciem społecznym, pozwalającym zaspokoić podstawowe potrzeby życiowe uczestników i uczy samodzielności, w 2023 r. – uczestnikami tej placówki było 59 osób, w tym 22 osoby starsze, a 45 osób byli to mieszkańcy naszej gminy, w roku 2024 – uczestnikami było 60 osób, w tym 32 osoby starsze, a 43 osoby to mieszkańcy gminy Kolbuszowa, natomiast w 2025 r. – uczestniczyło 60 osób, w tym 34 osoby starsze, a 45 osób to mieszkańcy gminy Kolbuszowa.

Szeroką ofertę wsparcia dla 35 osób z niepełnosprawnościami uzupełniają funkcjonujące od 2004 roku Warsztaty Terapii Zajęciowej Diecezji Rzeszowskiej w Kolbuszowej. Placówka została utworzona z myślą o osobach posiadających orzeczenie

o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności ze wskazaniem do uczestnictwa w terapii zajęciowej. Warsztaty zapewniają podopiecznym terapię, rehabilitację społeczną i zawodową w sześciu specjalistycznych pracowniach, co pozwala im rozwijać samodzielność oraz zdobywać umiejętności przydatne w codziennym życiu.

Uzupełnieniem tego systemu wsparcia jest współpraca Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z Centrum Zdrowia Psychicznego „ANIMA” w Kolbuszowej oraz Szpitalem Powiatowym w Nowej Dębie. Dzięki temu mieszkańcy zmagający się z problemami zdrowia psychicznego, uzależnieniami lub znajdujący się w sytuacjach kryzysowych mogą skorzystać z kompleksowej pomocy dostosowanej do swoich potrzeb. W ramach Poradni Zdrowia Psychicznego „ANIMA” pacjenci mają dostęp do szerokiego zakresu świadczeń. Kluczowym elementem placówki jest Oddział Dzienny Psychiatryczny, który zapewnia intensywną terapię poprzez zajęcia grupowe, psychoterapię i rehabilitację, umożliwiając jednocześnie pacjentom powrót do domów na popołudnie i noc. Ważną rolę w procesie reintegracji odgrywa asystent zdrowienia. Jako osoba z własnym doświadczeniem kryzysu psychicznego, wspiera ona innych w procesie zdrowienia oraz działa jako naturalny pomost pomiędzy pacjentem, a zespołem medycznym.

Istotnym elementem tych działań jest stała współpraca pracowników socjalnych ze Szpitalem w Nowej Dębie. Koncentruje się ona na wsparciu środowiskowym, zabezpieczaniu codziennych potrzeb socjalnych pacjentów oraz kierowaniu ich do odpowiednich placówek opiekuńczych.

Praca socjalna z osobami zmagającymi się z zaburzeniami psychicznymi opiera się na wieloaspektowym wsparciu, którego nadrzędnym celem jest przywrócenie ich do pełnego funkcjonowania w społeczeństwie. Działania te obejmują dokładną diagnozę trudności, motywowanie do podjęcia leczenia oraz aktywną walkę z wykluczeniem społecznym.

Pracownicy socjalni pomagają również w formalnościach związanych z uzyskaniem należnych świadczeń i dbają o wsparcie psychologiczne dla osób i rodzin wymagających wsparcia w zakresie zdrowia psychicznego.

4.4. Obszar wsparcia rodzin z dziećmi, w tym dzieci z niepełnosprawnościami

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem życia człowieka, w którym może odbywać się naturalny proces kształtowania osobowości jej członków, w szczególności dzieci. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami oparte na wzajemnym szacunku i zrozumieniu. W sytuacji kryzysu i dezorganizacji rodzina nie jest w stanie zrealizować podstawowych zadań, relacje rodzinne ulegają

zaburzeniom, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi.

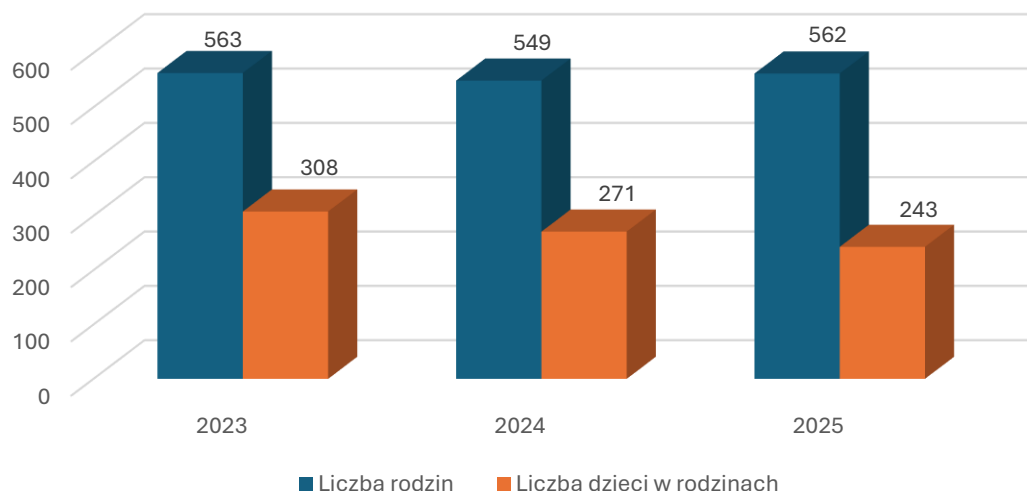
Dezorganizacja rodziny przyczynia się do niedostosowania społecznego dziecka. Rodzina powinna przede wszystkim w swoim środowisku lokalnym otrzymać kompleksową pomoc w formie wsparcia w pełnieniu funkcji opiekuńczo - wychowawczej oraz pracy socjalnej. Ta pomoc powinna być silnie skorelowana z pomocą materialną adresowaną do rodzin o najniższych dochodach.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kolbuszowej jest kluczową jednostką organizacyjną gminy odpowiedzialną za realizację lokalnej polityki społecznej. W obszarze wsparcia rodzin z dziećmi misją Ośrodka jest nie tylko zabezpieczanie ich podstawowych potrzeb materialnych, bytowych i edukacyjnych, ale również kompleksowa praca nad wzmacnianiem funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Do głównych form wsparcia rodzin należą: wypłata świadczeń (zasiłków: stałych, okresowych, celowych) i forma niefinansowa m.in.: ponoszenie odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej, praca socjalna, posiłki i inna pomoc rzeczowa dla rodzin, specjalistyczne usługi opiekuńcze, objęcie ubezpieczeniem zdrowotnym, skierowanie do: Środowiskowego Domu Samopomocy w Kolbuszowej, Centrum Integracji Społecznej w Kolbuszowej, Dziennego Domu Seniora + w Hucie Przedborskiej i Dziennego Domu Pobytu Seniora w Kolbuszowej.

Skala udzielanej pomocy na przestrzeni ostatnich trzech lat kształtowała się na podobnym, wysokim poziomie. Poniższy wykres przedstawia szczegółową liczbę rodzin korzystających ze wsparcia w latach 2023–2025, z uwzględnieniem struktury demograficznej wychowujących się w nich dzieci. Zestawienie to pozwala przeanalizować realną skalę zapotrzebowania na pomoc oraz zidentyfikować trendy demograficzne wśród lokalnych beneficjentów.

Wykres 6. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej M-GOPS w Kolbuszowej z uwzględnieniem dzieci w rodzinach w latach 2023-2025

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej

W latach 2023–2025 liczba rodzin wymagających wsparcia utrzymywała się na znacznym poziomie, oscylując w granicach 550–560 gospodarstw domowych rocznie. W tym samym okresie odnotowano jednak wyraźny i systematyczny spadek liczby dzieci wychowujących się w tych rodzinach – z ponad 300 do niespełna 250. Dane te potwierdzają zwiększenie liczby osób samotnych i prowadzących jednoosobowe gospodarstwa domowe korzystających z pomocy społecznej oraz zmniejszenie się liczby rodzin z dziećmi.

Ważnym obszarem działalności Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kolbuszowej jest wsparcie rodzin w zabezpieczeniu ich potrzeb materialnych. W tym zakresie dział świadczeń rodzinnych M-GOPS w Kolbuszowej udzielał pomocy m.in. w formie zasiłku rodzinnego wraz z dodatkami oraz jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka. W 2023 roku z tego rodzaju wsparcia skorzystało 445 rodzin, w 2024 roku – 329 rodzin, natomiast w 2025 roku liczba ta wyniosła 319 rodzin. Ponadto Ośrodek wypłacał świadczenie rodzicielskie przysługujące kobietom po urodzeniu dziecka, które nie otrzymują zasiłku lub uposażenia macierzyńskiego. W 2023 roku świadczenie to pobierało 47 matek, w 2024 roku – 38 matek, z kolei w 2025 roku wsparciem tym objęto 39 kobiet.

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego w 2023 r. wypłacono dla 40 rodzin, w 2024 r. 44 rodzinom, a w 2025 r. 32 rodzinom.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kolbuszowej we współpracy ze Stowarzyszeniem „NIL”, na podstawie umowy zawartej z Podkarpackim Bankiem Żywności w Rzeszowie, pełni funkcję lokalnej organizacji pośredniczącej w pomocy żywnościowej dla osób zamieszkałych na terenie powiatu kolbuszowskiego. Działania te realizowane są w ramach

programu *Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021–2027*, w którym liczba beneficjentów w latach 2023–2025 utrzymywała się na stałym poziomie i wynosiła corocznie ponad 500 osób.

Kolejną formą zabezpieczania potrzeb materialnych i edukacyjnych najmłodszych mieszkańców z rodzin o niskich dochodach jest finansowanie dożywiania w placówkach oświatowych w ramach wieloletniego programu „Posiłek w szkole i w domu”. W 2023 r. z dożywiania w formie jednego ciepłego posiłku w szkole i przedszkolu skorzystało 209 dzieci, w 2024 r. 190 dzieci, a w 2025 roku wsparciem tym objęto 162 dzieci.

Uczniowie znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej i życiowej mogą również ubiegać się o stypendium szkolne. O pomoc tę starają się rodziny, w których niski dochód współwystępuje z takimi problemami jak bezrobocie, niepełnosprawność, ciężka lub długotrwała choroba, wielodzietność, niepełność rodziny, alkoholizm, narkomania czy brak umiejętności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Świadczenie to w 2023 roku przyznano 90 uczniom, w 2024 roku – 80 uczniom, natomiast w 2025 roku wypłacono je dla 66 uczniów.

Rodziny wielodzietne zamieszkałe na terenie Miasta i Gminy Kolbuszowa mogą również skorzystać z pomocy na podstawie Gminnego Programu Wsparcia Rodzin Wielodzietnych z Karty Dużej Rodziny. Jest to system zniżek i dodatkowych uprawnień zarówno w instytucjach publicznych, jak i w firmach prywatnych dla rodzin 3+, w ramach którego mieszkańcy otrzymują m.in. zniżki na bilety wstępu na Krytą Pływalnię „Fregata”, ulgi na odpłatne zajęcia organizowane przez Miejski Dom Kultury oraz zniżki na opłaty za pobyt dzieci w publicznych przedszkolach gminnego systemu oświaty. W gminie Kolbuszowa na koniec 2023 r. KDR posiadało 1 654 rodziny, w 2024 r. 1 735 rodzin, natomiast w 2025 r. 1 790 rodzin (w formie tradycyjnej i/lub elektronicznej).

Oprócz wsparcia świadczonego przez pracowników socjalnych Ośrodka Pomocy, rodziny mogą korzystać z pomocy asystenta rodziny. Jego działania koncentrują się głównie na pracy z rodzinami zmagającymi się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi. Asystenci rodziny prowadzą pedagogizację rodziców, która dotyczy prawidłowych postaw rodzicielskich, sposobów komunikowania się, metod wychowawczych, uświadamiania rodzicom ich roli w stosunku do dzieci, pokazywania dzieciom korzyści z tworzenia pozytywnych wzorców, motywowania rodziców do dbałości o edukację i rozwój dziecka. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kolbuszowej zatrudnia dwóch asystentów rodziny. W 2023 r. pomocą asystenta rodziny zostało objętych 27 rodzin, łącznie 91 osób (40 osób dorosłych i 51 dzieci),

w 2024 r. objęto 22 rodziny, łącznie 77 osób (35 osób dorosłych i 42 dzieci), natomiast w 2025 r. wsparciem objęto 28 rodzin, łącznie 93 osoby (45 osób dorosłych i 48 dzieci).

Dopełnieniem tak zorganizowanego systemu wsparcia środowiskowego są projekty socjalne dedykowane rodzinom z dziećmi, czego przykładem była m.in. wdrożona w 2025 roku inicjatywa pod nazwą „Rodzina źródłem wartości”. Została ona zrealizowana w odpowiedzi na potrzebę wzmacniania funkcjonowania rodzin oraz promowania wartości stanowiących podstawę prawidłowych relacji rodzinnych. Program zakładał kompleksowe wsparcie rodziców poprzez działania edukacyjne, integracyjne oraz specjalistyczne poradnictwo. Grupę docelową stanowiły rodziny z dziećmi z terenu gminy Kolbuszowa, w szczególności doświadczające trudności wychowawczych, opiekuńczych oraz organizacyjnych. W ramach działań zorganizowano warsztaty „Szkoły dla rodziców” (8 spotkań) prowadzone przez psychologa i asystenta rodziny, a także indywidualne porady asystentów rodziny. W projekcie uczestniczyło 13 rodzin.

W obszarze profilaktyki i przeciwdziałania zjawiskom kryzysowym w rodzinie, w latach 2023–2024 realizowano cykliczny projekt socjalny pod nazwą „Przemocy mówimy NIE w Gminie Kolbuszowa”. W ramach edycji z 2023 roku kluczowym działaniem było specjalistyczne poradnictwo psychologiczne dla rodziców. Działania te kontynuowano w edycji z 2024 roku, poszerzając je o zróżnicowane formy wsparcia edukacyjnego i rozwojowego. Przeprowadzono wówczas cykl spotkań w ramach „Szkoły dla Rodziców” (8 sesji) oraz zorganizowano specjalne zajęcia warsztatowe dla dzieci. Celem aktywności dedykowanych najmłodszym było podniesienie ich samooceny, a także skuteczne zapobieganie powielaniu nieprawidłowych wzorców rodzinnych i środowiskowych.

Ponadto w okresie od kwietnia do czerwca 2023 roku przeprowadzono spotkania warsztatowo-informacyjne mające na celu propagowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich oraz rozwój umiejętności psychospołecznych. Warsztaty te zostały przeprowadzone przez asystentów rodziny, a ich zakres tematyczny obejmował:

- komunikację - jak radzić sobie z trudnymi uczuciami dzieci (doskonalenie umiejętności porozumiewania z dziećmi), aby nie krzywdzić swojego dziecka,
- znaczenie więzi między dzieckiem a rodzicami, jak spędzać aktywnie czas z dziećmi,
- aktywne, wspierające działania motywowania dziecka do współdziałania, budowanie realnego poczucia własnej wartości dziecka.

Równolegle Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej rozwijał działania w sferze ochrony i interwencji kryzysowej, realizując projekt „Przemocy mówimy NIE w Gminie Kolbuszowa” z ogólnopolskiego programu osłonowego. W edycji z 2025 roku projekt

wdrożono w ramach krajowego Programu Ośłonowego „Wspieranie Jednostek Samorządu Terytorialnego w Przeciwdziałaniu Przemocy Domowej jako Przemocy ze Względu na Płeć”. Wysoka skuteczność podejmowanych działań sprawiła, że przedsięwzięcie to zostało już dwukrotnie nagrodzone w skali kraju, w tym uzyskało pierwszą nagrodę specjalną ministra MRPiPS. Głównym celem podejmowanych co roku działań pozostaje poprawa jakości oraz zwiększenie dostępności usług wsparcia dla osób zagrożonych przemocą domową. Ponadto nadrzędnym założeniem tej edycji było skuteczniejsze zapobieganie temu zjawisku oraz budowanie bezpiecznej społeczności lokalnej.

Niezależnie od działań projektowych, M-GOPS prowadzi stałe, systemowe wsparcie dla rodzin zagrożonych i dotkniętych przemocą domową. Pomoc ta realizowana jest we współpracy z Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Gminie Kolbuszowa, który koordynuje procedury „Niebieskie Karty” w celu ochrony osób doznających przemocy domowej. Z pomocy Ośrodka potrzebujący mogą skorzystać z bezpłatnego poradnictwa rodzinnego, socjalnego oraz regularnych konsultacji psychologicznych i terapeutycznych. W sytuacjach kryzysowych Ośrodek zapewnia również interwencję środowiskową, pomoc w organizacji bezpiecznego schronienia oraz kieruje osoby stosujące przemoc do programów korekcyjno-edukacyjnych.

Ważnym elementem tych działań jest stałe budowanie partnerstw lokalnych w ramach, których Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kolbuszowej, przy współpracy z Regionalną Fundacją Rozwoju „Serce”, realizuje cykliczne akcje i projekty dedykowane bezpośrednio najmłodszym mieszkańcom gminy Kolbuszowa oraz ich rodzicom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej. Do kluczowych przedsięwzięć podejmowanych w ramach tej kooperacji należy:

- Akcja Komunia skierowana do dzieci przystępujących do I Komunii Świętej, pochodzących z rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej. Celem akcji było udzielenie pomocy finansowej rodzicom z Gminy Kolbuszowa oraz sprawienie niespodzianki dziecku poprzez wręczenie upominku oraz talonu na zakupy. W 2023 r. w ramach akcji pomoc otrzymało 14 rodzin, w 2024 r. 12 rodzin, natomiast w 2025 r. 16 rodzin z terenu gminy Kolbuszowa wytypowanych przez pracowników socjalnych M-GOPS w Kolbuszowej.
- projekt socjalny „Prezent od Świętego Mikołaja 2024” dla dzieci z rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji z uwagi na niepełnosprawność, bezrobocie, ubóstwo, długotrwałą chorobę, wielodzietność, trudności opiekuńczo wychowawcze. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kolbuszowej nawiązał współpracę z Urzędem

Miejskim w Kolbuszowej oraz Fundacją na Rzecz Kultury Fizycznej i Sportu w Kolbuszowej. Zorganizowano zbiórkę funduszy oraz zebrano słodycze i owoce do paczek. Pracownicy socjalni zakupili zabawki dla 32 dzieci, według indywidualnych potrzeb i wieku dzieci. W 2025 r. powtórzono ten projekt i pracownicy socjalni zakupili zabawki i słodycze dla 49 dzieci, według indywidualnych potrzeb i wieku dzieci.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kolbuszowej współpracował również z Niepublicznym Przedszkolem i Żłobkiem „Słoneczny Zakątek” w zakresie dystrybucji paczek świątecznych dla najmłodszych. W 2023 roku z tej formy wsparcia skorzystało łącznie 18 dzieci.

Istotnym elementem pomocy dla rodzin o niskich dochodach jest również organizacja wypoczynku letniego dla dzieci, realizowana we współpracy z Kuratorium Oświaty w Rzeszowie. Z tej formy wsparcia w latach 2023-2025 skorzystało 23 dzieci. Działania te wspierają wyrównywanie szans rozwojowych dzieci oraz wzmacniają funkcje opiekuńczo-wychowawcze w środowisku lokalnym.

4.5. Obszar wsparcia osób w kryzysie bezdomności i zagrożonych wykluczeniem mieszkaniowym

Kryzys bezdomności jest jednym z najpoważniejszych problemów społecznych, wynikającym z nakładania się wielu trudności życiowych. Należą do nich m.in.: rozpad rodziny, eksmisja, brak stałego zatrudnienia i dochodu, przemoc domowa, dyskryminacja, uzależnienia, opuszczenie pieczy zastępczej po osiągnięciu pełnoletniości, a także status uchodźcy czy historyczne likwidowanie hoteli pracowniczych. Na terenie gminy Kolbuszowa najczęstszą bezpośrednią przyczyną utraty schronienia pozostaje rozpad relacji rodzinnych oraz nałogi.

Skala tego zjawiska w latach 2023-2025 utrzymywała się na zbliżonym poziomie. W 2023 roku zdiagnozowano 7 osób w kryzysie bezdomności, z czego 6 zostało skierowanych do schroniska, w tym 1 osoba do placówki z usługami opiekuńczymi. W 2024 roku problem dotyczył również 7 osób, spośród których 5 objęto pomocą w formie skierowania do schroniska, w tym 1 osobę do schroniska z usługami opiekuńczymi. Z kolei w 2025 roku odnotowano 8 osób w kryzysie bezdomności, z których 7 skierowano do schroniska, w tym ponownie 1 osobę do placówki zapewniającej dodatkowo usługi opiekuńcze. W odniesieniu do lat wcześniejszych liczba osób w kryzysie bezdomności z terenu Gminy Kolbuszowa zwiększyła się.

Na terenie naszej gminy nie ma zlokalizowanych instytucji świadczących usługi dla osób w kryzysie bezdomności, takich jak schroniska, noclegownie czy ogrzewalnie. W związku

z tym M-GOPS w Kolbuszowej corocznie zawiera umowy ze schroniskami, noclegowniami oraz ogrzewalniami z terenu województwa podkarpackiego, do których w razie potrzeby kierowane są osoby w kryzysie bezdomności z terenu gminy Kolbuszowa.

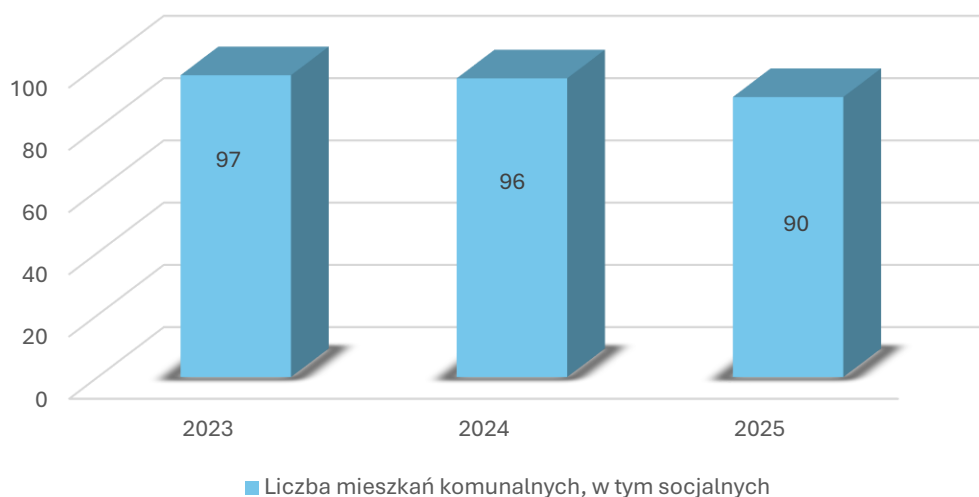
Niezależnie od zabezpieczania miejsc noclegowych w placówkach zewnętrznych, Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kolbuszowej udziela osobom w kryzysie bezdomności i zagrożonych kryzysem bezdomności pomocy finansowej, rzeczowej i usługowej. Kluczowym elementem działań jest indywidualna praca socjalna, która jest oparta na kontrakcie socjalnym. Osoby objęte wsparciem uzyskują pomoc w zakresie poprawy sytuacji mieszkaniowej poprzez pomoc w złożeniu wniosku o mieszkanie socjalne lub komunalne, a także wsparcie w poszukiwaniu pracy, dostępie do leczenia oraz pomocy psychologicznej.

Istotnym elementem działań pomocowych jest również współpraca międzyinstytucjonalna. Pracownicy M-GOPS wraz ze Strażą Miejską i Policją prowadzili działania interwencyjne i monitorujące miejsca przebywania osób bezdomnych (dworce, przystanki, pustostany, ogródki działkowe). W ramach wywiadów środowiskowych i działań terenowych prowadzone są rozmowy motywujące do podjęcia leczenia, pracy oraz reintegracji społecznej.

Gmina Kolbuszowa dysponuje własnym zasobem mieszkaniowym w formie mieszkań komunalnych i socjalnych, którego wielkość jest dostosowywana do bieżących potrzeb mieszkańców oraz możliwości gospodarczych samorządu. Lokale komunalne są wynajmowane osobom nieposiadającym własnych nieruchomości. O najem mogą ubiegać się przede wszystkim osoby, których ostatnie miejsce zameldowania znajdowało się na terenie gminy Kolbuszowa oraz które wykazują zdolność do regularnego opłacania należności czynszowych i opłat eksploatacyjnych.

W analizowanym okresie wielkość tego zasobu uległa zmianie: w 2023 roku gmina posiadała 97 mieszkań, w 2024 roku – 96 mieszkań, natomiast w 2025 roku liczba ta wyniosła 90 lokali. Szczegółowe zestawienie danych oraz dynamikę tych zmian przedstawia poniższy wykres:

Wykres 7. Wielkość zasobu mieszkaniowego gminy w latach 2023-2025

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej

Powyższe zestawienie obrazuje stan gminnego zasobu lokalowego w latach 2023–2025. Zgromadzone dane wykazują zmianę struktury własnościowej nieruchomości, w wyniku której łączna liczba lokali mieszkalnych na przestrzeni trzech lat zmniejszyła się o 7 mieszkań.

Podsumowując można stwierdzić, że system pomocy społecznej w Gminie skutecznie łączy doraźne wsparcie materialne z długofalową pracą socjalną, terapeutyczną i wychowawczą. Wielopoziomowe podejście – od wypłaty świadczeń, pomoc rzeczową przez motywowanie do zmiany, aż po profilaktyczne projekty socjalne – pozwala nie tylko zabezpieczać bieżące potrzeby mieszkańców, ale też trwale wzmacniać rodziny w ich środowisku.

5. Analiza zasobów systemowych, organizacji społecznych i podmiotów w zakresie realizacji usług społecznych w Mieście i Gminie Kolbuszowa

Głównym zasobem instytucjonalnym Gminy Kolbuszowa w obszarze polityki społecznej jest Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Jako wyspecjalizowana jednostka, Ośrodek dysponuje potencjałem organizacyjnym i kadrowym pozwalającym na kompleksowe wspieranie mieszkańców (dzieci, rodzin, seniorów, osób z niepełnosprawnościami czy w kryzysie bezdomności) poprzez pracę socjalną, pomoc finansową oraz rzeczową.

Efektywność M-GOPS jako zasobu gminy opiera się na elastyczności w pozyskiwaniu zewnętrznych środków finansowych oraz na rozwiniętej sieci partnerstw. Ośrodek na bieżąco współpracuje z instytucjami publicznymi, fundacjami, stowarzyszeniami, kościołami oraz społecznością lokalną, co pozwala na wzajemne uzupełnianie się i lepsze dopasowanie pomocy do realnych potrzeb mieszkańców.

Skuteczność realizacji zadań pomocowych i strategicznych Gminy Kolbuszowa opiera się na przygotowaniu zawodowym, kompetencjach oraz stabilności zatrudnienia kadry Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. To kapitał ludzki instytucji decyduje o jakości świadczonych usług oraz sprawności reagowania na problemy mieszkańców.

Zespół pracowników Ośrodka stale i systematycznie podnosi swoje kompetencje poprzez regularny udział w licznych szkoleniach, konferencjach oraz specjalistycznych kierunkach studiów podyplomowych. Taki proces ciągłego rozwoju zawodowego stanowi bezpośrednią odpowiedź na rosnące wymagania systemowe oraz oczekiwania społeczne wobec profesjonalizmu pracowników socjalnych, asystentów rodziny, a także personelu administracyjno-finansowego.

Wewnętrzny podział Ośrodka gwarantuje precyzyjną realizację powierzonych zadań i właściwą koordynację usług. W strukturach instytucjonalnych M-GOPS kluczową rolę odgrywają następujące działy, zespoły oraz wyspecjalizowane jednostki wsparcia:

- Dział pomocy społecznej i pracy socjalnej: zajmuje się wsparciem osób i rodzin w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych, których nie są oni w stanie pokonać wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia. Głównym celem działalności jest pomoc w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb bytowych oraz dążenie do usamodzielnienia lub co najmniej poprawy sytuacji życiowej. Główne obszary działalności obejmują: - pracę socjalną, która polega na świadczeniu poradnictwa i może być ona prowadzona w oparciu o kontrakt socjalny lub projekt socjalny mający na celu poprawę sytuacji życiowej, - przyznawanie świadczeń finansowych i niefinansowych na podstawie przeprowadzonych rodzinnych wywiadów środowiskowych, - udzielanie informacji o przysługujących uprawnieniach i formach pomocy oferowanych przez inne instytucje, a także pomoc i doradztwo w załatwianiu spraw urzędowych i innych spraw życiowych, - interwencję kryzysową, - aktywizację społeczności lokalnej poprzez pobudzanie aktywności mieszkańców, - prowadzenie działań profilaktycznych mających na celu zapobieganie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu, - opracowanie, realizacja i ewaluacja programów i strategii.

- Dział świadczeń rodzinnych: odpowiada za pełną obsługę prawną, administracyjną oraz finansową w zakresie przyznawania i wypłacania zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami, świadczeń opiekuńczych, rodzicielskich, a także funduszu alimentacyjnego, prowadzi również postępowania wobec dłużników alimentacyjnych.
- Usługi opiekuńcze: bezpośrednia pomoc w miejscu zamieszkania. Obejmuje organizację codziennego wsparcia dla osób starszych, samotnych i schorowanych, a także świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dostosowanych do potrzeb osób z zaburzeniami psychicznymi.
- Ośrodki wsparcia: Dzienny Dom Senior+ w Hucie Przedborskiej i Dzienny Dom Pobytu Seniora w Kolbuszowej. Głównym celem działalności placówek jest zapobieganie marginalizacji oraz wykluczeniu z życia społecznego seniorów z terenu gminy Kolbuszowa, poprzez zapewnienie im różnych form aktywizacji i samorealizacji, zarówno w sferze kultury, rozrywki, zdrowia jak i aktywnego spędzania czasu wolnego i rozwijania własnych zainteresowań.
- Asystentura rodziny: realizuje pełen zakres wsparcia bezpośrednio w środowisku mieszkańców. Ze względu na specyfikę lokalną, pracownicy łączą zadania z obszaru diagnostyki, interwencji kryzysowej, aktywizacji oraz pomocy w przezwyciężaniu trudności opiekuńczo-wychowawczych, elastycznie reagując na bieżące potrzeby każdej rodziny.
- Dział finansowo-księgowy odpowiada za planowanie i realizację budżetu jednostki, prowadzenie ksiąg rachunkowych, ewidencjonowanie i kontrolowanie wydatków, obsługę operacji bankowych oraz realizację płatności. Do jego zadań należy również sprawozdawczość, rozliczanie, monitorowanie i audytowanie dotacji celowych, środków unijnych oraz innych funduszy zewnętrznych przeznaczonych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i wdrażanie usług.
- Dział Organizacyjno-Administracyjno-Gospodarczy wzmacnia potencjał instytucjonalny Ośrodka poprzez zapewnienie sprawnej obsługi administracyjnej organizacyjnej i gospodarczej. Tworzy warunki umożliwiające efektywną realizację zadań oraz wdrażanie działań wynikających z procesu deinstytucjonalizacji, w tym rozwoju usług społecznych świadczonych w społeczności lokalnej.
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Gminie Kolbuszowa: Wyodrębniona w strukturach komórka powołana do realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej. Łączy ona specjalistów różnych

instytucji w celu szybkiego reagowania, prowadzenia procedury pomocowej „Niebieskie Karty” oraz ochrony osób zagrożonych przemocą domową.

Równolegle z działaniami prowadzonymi przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kolbuszowej, lokalny system usług społecznych współtworzy sieć instytucji partnerskich szczebla gminnego i powiatowego. Efektywna transformacja form wsparcia wymaga ścisłej integracji oraz stałej współpracy Ośrodka z podmiotami z innych sektorów, co pozwala na zabezpieczenie zróżnicowanych potrzeb mieszkańców w sposób zintegrowany. W celu przeprowadzenia rzetelnej analizy potencjału instytucjonalnego regionu, kluczowe podmioty publiczne i społeczne tworzące lokalną strukturę wsparcia zostały pogrupowane w siedem zasadniczych obszarów strategicznych:

Obszar 1: Bezpieczeństwo, ochrona prawna i ratownictwo

- Komenda Powiatowa Policji w Kolbuszowej
- Sąd Rejonowy w Kolbuszowej
- I Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej w Kolbuszowej
- Prokuratura Rejonowa w Kolbuszowej
- Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Kolbuszowej
- Jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej z terenu Gminy Kolbuszowa

Obszar 2: Wsparcie społeczne, aktywizacja i rynek pracy

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kolbuszowej
- Punkt Interwencji Kryzysowej w Kolbuszowej (w tym hostel całodobowy w Niwiskach)
- Katolicka Placówka Wychowawcza „Nasz Dom” w Widelce (całodobowa placówka opiekuńczo-wychowawcza)
- Powiatowy Urząd Pracy w Kolbuszowej
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kolbuszowej

Obszar 3: Rehabilitacja i wsparcie osób z niepełnosprawnościami oraz seniorów

- Środowiskowy Dom Samopomocy w Kolbuszowej
- Warsztaty Terapii Zajęciowej Diecezji Rzeszowskiej w Kolbuszowej
- Powiatowa Wypożyczalnia Sprzętu Rehabilitacyjnego i urządzeń pomocniczych w Kolbuszowej
- Dom Dziennego Pobytu św. Brata Alberta w Kolbuszowej
- Kryta Pływalnia „Fregata” w Kolbuszowej (miejski obiekt sportowo-rehabilitacyjny)

Obszar 4: Ochrona zdrowia i wsparcie specjalistyczno-edukacyjne

- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Kolbuszowej
- Szpital Powiatowy w Kolbuszowej
- Publiczne i niepubliczne przychodnie Podstawowej Opieki Zdrowotnej oraz poradnie specjalistyczne
- Zakład Opiekuńczo-Lecznicy w Kolbuszowej
- NZOZ „Anima” Centrum Psychiatrii w Kolbuszowej

Obszar 5: Edukacja, opieka szkolna i świetlicowa

- Szkoły ponadpodstawowe na terenie gminy
- Szkoły podstawowe i zespoły szkół na terenie gminy
- Przedszkola, żłobki i kluby malucha
- Szkoły specjalne na terenie gminy
- Świetlice szkolne przy placówkach oświatowych i opiekuńczych
- Świetlica Profilaktyczno-Wychowawcza „Przystań” w Kolbuszowej
- Świetlice wiejskie podległe Miejskiemu Domowi Kultury w Kolbuszowej

Obszar 6: Kultura, sztuka i dziedzictwo regionalne

- Państwowa Szkoła Muzyczna I stopnia w Kolbuszowej
- Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Kolbuszowej wraz z filiami sołeckimi i oddziałami regionalnymi
- Muzeum Kultury Ludowej w Kolbuszowej (skansen)
- Miejski Dom Kultury w Kolbuszowej

Obszar 7: Działalność organizacji pozarządowych (NGO), rozwój lokalny i inicjatywy obywatelskie

Do podmiotów sektora pozarządowego współpracujących w obszarze pomocy społecznej, a także aktywnie kształtujących rozwój lokalny i inicjatywy obywatelskie m.in. należą:

- Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Powiatu Kolbuszowskiego „NIL”
- Regionalna Fundacja Rozwoju „SERCE” w Kolbuszowej
- Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Siedlisko”
- Fundacja na Rzecz Kultury Fizycznej i Sportu w Kolbuszowej
- Fundacja „BE Happy” w Kolbuszowej
- Parafialny Zespół „Caritas” przy Parafii Wszystkich Świętych w Kolbuszowej
- Fundacja Wspierania i Organizacja Czasu Wolnego „Chlebek”
- Fundacja „Warto wierzyć”
- Fundacja „Świętego Brata Alberta”

- Zarząd Rejonowy Polskiego Związku Emerytów, Rencistów w Kolbuszowej
- Regionalne Towarzystwo Kultury im. J.M. Goslara w Kolbuszowej
- Centrum Integracji Społecznej w Kolbuszowej
- Spółdzielnia Socjalna SMAK w Kolbuszowej
- Stowarzyszenie na Rzecz Pomocy Osobom z Niepełnosprawnościami „Iskierka”
- Stowarzyszenie Kolbuszowskie Koło Kobiet
- Stowarzyszenie Nasza Przestrzeń w Kolbuszowej
- Stowarzyszenie Inkubator Inicjatyw PASSA
- Stowarzyszenie Sursum Corda
- Stowarzyszenie Okręgowe Centrum Aktywności Seniora „OCAS”
- Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Powiatu Kolbuszowskiego „Nasza Inicjatywa”
- Stowarzyszenie „Lasowanie”
- Klub Motorowy i Ratownictwa Drogowego „Nil” w Kolbuszowej

Poza wyżej wymienionymi podmiotami, na terenie gminy prężnie działają inne organizacje pozarządowe, fundacje oraz grupy doradcze, które na co dzień realizują i prowadzą różnorodne formy pomocy w szeroko pojętym obszarze pomocy społecznej i wsparcia rodziny. Uzupełnieniem tego sformalizowanego systemu instytucjonalnego jest aktywność 14 Kół Gospodyń Wiejskich, które stanowią fundamentalny filar ochrony tradycji lasowiackich, integracji sąsiedzkiej oraz organizacji wydarzeń charytatywnych i dożynkowych. Równolegle w Gminie funkcjonują liczne kluby sportowe reprezentujące zróżnicowane dyscypliny (m.in. piłkę nożną, lekkoatletykę, badminton czy nordic walking), a także zespoły taneczne (folklorystyczne i nowoczesne). Podmioty te, wraz ze stowarzyszeniami rozwoju obszarów wiejskich oraz stowarzyszeniami z poszczególnych miejscowości Gminy, prowadzącymi aktywną działalność na rzecz rozwoju i wsparcia środowiskowego danego sołectwa, tworzą spójną i kompletną sieć wsparcia dla wszystkich grup mieszkańców.

Istotnym wzmocnieniem lokalnej sieci pomocowej jest działalność struktur wyznaniowych – wszystkie parafie rzymskokatolickie w gminie Kolbuszowa prowadzą wieloaspektową aktywność duszpasterską, edukacyjną i charytatywną. Kościoły stanowią naturalne, najbliższe mieszkańcom ogniwo wsparcia środowiskowego, oferując osobom w trudnej sytuacji życiowej zarówno oparcie duchowe, jak i bezpośrednią pomoc materialną. Ta oddolna aktywność parafialna skutecznie zapobiega izolacji jednostek, stanowiąc ważny filar zintegrowanego systemu solidarności społecznej na poziomie lokalnym.

Przeprowadzona analiza potencjału instytucjonalnego jednoznacznie wskazuje, że Gmina Kolbuszowa posiada bogatą, dojrzałą i wielosektorową strukturę podmiotów wsparcia

społecznego. Kluczowym zasobem regionu jest nie tylko obecność wyspecjalizowanych placówek publicznych poziomu gminnego i powiatowego, ale przede wszystkim niezwykle wysoka aktywność trzeciego sektora, ruchów sąsiedzkich oraz sieci parafialnych. Tak ukształtowany kapitał społeczny stanowi solidny fundament pod realizację procesów transformacji oraz deinstytucjonalizacji usług społecznych.

6. Diagnoza potrzeb, sposób analizy, metodologia diagnozy i badań ankietowych

Diagnoza potrzeb w zakresie usług społecznych na rzecz deinstytucjonalizacji ma na celu identyfikację oraz ocenę problemów i potrzeb mieszkańców, co stanowi fundament do przebudowy dotychczasowego systemu wsparcia. Głównym założeniem procesu deinstytucjonalizacji jest stopniowe przechodzenie od opieki o charakterze instytucjonalnym (całodobowe placówki stacjonarne) w kierunku usług świadczonych w środowisku lokalnym – jak najbliżej miejsca zamieszkania. Diagnoza pozwala uzyskać szczegółowe informacje niezbędne do zaprojektowania usług spersonalizowanych, które zapobiegają wykluczeniu społecznemu i instytucjonalizacji mieszkańców Miasta i Gminy Kolbuszowa.

6.1. Diagnoza potrzeb usług społecznych

Przeprowadzenie diagnozy potrzeb pod kątem opracowania i wdrożenia Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych na lata 2026-2032 dla Miasta i Gminy Kolbuszowa ma na celu:

1. identyfikację potrzeb w środowisku zamieszkania – określenie oczekiwań grup szczególnie narażonych na instytucjonalizację (seniorzy, osoby z niepełnosprawnościami, osoby w kryzysie zdrowia psychicznego) w zakresie usług asystenckich, opiekuńczych oraz sąsiedzkich,
2. rozpoznanie potencjału i zasobów lokalnych – ocenę zdolności istniejących instytucji, organizacji pozarządowych oraz podmiotów ekonomii społecznej do świadczenia zdeinstytucjonalizowanych usług środowiskowych,
3. zapobieganie instytucjonalizacji – zaplanowanie działań wspierających i wytechnieniowych dla opiekunów faktycznych, co pozwoli osobom zależnym jak najdłużej bezpiecznie funkcjonować we własnych domach,
4. przekształcenie struktury usług – stworzenie ram strategicznych do rozwoju nowych form wsparcia, takich jak mieszkania wspomagane, treningowe, kluby seniora, dzienne domy pobytu czy lokalne grupy wsparcia, centra opiekuńczo-mieszkalne,

5. budowanie sieci partnerstw lokalnych – zintegrowanie działań samorządu, sektora publicznego, organizacji pozarządowych i społeczności sąsiedzkich w celu stworzenia spójnego systemu opieki środowiskowej,
6. ewaluacja i elastyczne reagowanie – wypracowanie wskaźników monitorujących spadek zapotrzebowania na opiekę instytucjonalną na rzecz wzrostu efektywności i dostępności usług rozwijanych w społeczności lokalnej.

Przeprowadzenie rzetelnej diagnozy potrzeb jest kluczowym warunkiem skutecznego planowania, monitorowania oraz długofalowej realizacji polityki społecznej na poziomie lokalnym. Działania te bezpośrednio przekładają się na podniesienie jakości życia mieszkańców, zwiększenie ich poczucia bezpieczeństwa oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.

Wnioski i dane uzyskane w procesie diagnostycznym stanowiły bezpośrednią podstawę do opracowania Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych na lata 2026-2032 dla Miasta i Gminy Kolbuszowa. Dokument ten ma za zadanie wyznaczenie strategicznych kierunków stopniowej, bezpiecznej i kontrolowanej transformacji dotychczasowego systemu pomocy społecznej. Plan ten w sposób zrównoważony ma łączyć zidentyfikowane potrzeby mieszkańców z realnymi możliwościami instytucjonalnymi, kadrowymi oraz finansowymi samorządu, a także aktywizować istniejące zasoby lokalne, w tym potencjał organizacji pozarządowych i podmiotów ekonomii społecznej.

W celu zapewnienia rzetelności danych oraz wszechstronnego ujęcia problematyki deinstytucjonalizacji, w procesie diagnostycznym zastosowano zróżnicowany zestaw metod i narzędzi badawczych. Pozwoliło to na połączenie analizy twardych danych ilościowych z pogłębioną interpretacją jakościową. W badaniu wykorzystano analizę danych zastanych, analizę potencjału zasobów społecznych gminy, rozmowy celowane z lokalnymi liderami, specjalistami, ilościowe badanie ankietowe oraz analizę SWOT.

6.2. Metoda analizy danych zastanych

Metoda ta stanowiła punkt wyjścia dla całego procesu badawczego i posłużyła do opisu tła demograficzno-społecznego gminy. Kluczowym narzędziem był w tym przypadku arkusz analityczny baz danych i dokumentów strategicznych, który umożliwił uporządkowanie oraz porównanie zgromadzonych danych zastanych. Pozwolił on na zestawienie informacji demograficznych GUS oraz statystyk gminy ze Strategią Rozwoju Ponadlokalnego i programami społecznymi. Za jego pomocą przeanalizowano roczne raporty, sprawozdania resortowe oraz dane z M-GOPS w Kolbuszowej, co pozwoliło na dokładne określenie skali

lokalnych problemów i zapewnienie spójności planu z dotychczasowymi działaniami samorządu.

6.3. Metoda ilościowa - badania ankietowe wśród mieszkańców

Głównym celem tej metody było określenie skali potrzeb, barier oraz oczekiwań mieszkańców w obszarze usług społecznych. Badanie przeprowadzono poprzez:

- elektroniczny kwestionariusz ankiety – udostępniony za pośrednictwem oficjalnej strony internetowej Urzędu Miejskiego w Kolbuszowej, M-GOPS w Kolbuszowej, mediów społecznościowych. Narzędzie to pozwoliło na szybkie dotarcie do różnych grup mieszkańców, w tym rodzin z dziećmi oraz osób aktywnych zawodowo.
- ankietę drukowaną – narzędzie to dystrybuowano w miejscach publicznych, placówkach wsparcia (domach seniora, WTZ, ŚDS), w siedzibie Urzędu Miejskiego i M-GOPS oraz podczas spotkań organizacji społecznych. Ankieta drukowana było kluczowym kanałem dotarcia do osób starszych, cyfrowo wykluczonych oraz samotnych, zapewniając im pełną anonimowość i komfort wypełniania.

6.4. Metoda ilościowa - badania ankietowe wśród kluczowych pracowników M-GOPS w Kolbuszowej

Głównym celem tej metody była analiza potrzeb oraz identyfikacja wyzwań i zasobów Ośrodka Pomocy Społecznej. Zebrane informacje były kluczowe do lepszego zrozumienia sytuacji lokalnej oraz opracowania planu działań dostosowanego do rzeczywistych potrzeb społeczności i podmiotów wdrażających zapisy Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji.

6.5. Metoda jakościowa - rozmowy celowe

Badanie jakościowe miało na celu pogłębienie danych z ankiet i objęło kluczowych liderów społeczności lokalnej oraz ekspertów z terenu gminy Kolbuszowa. Rozmowy celowe z mieszkańcami gminy, lokalnymi liderami (władze samorządowe, radni, sołtysi, przedstawiciele jednostek organizacyjnych i inne organizacje pozarządowe) oraz specjalistami – działanie to miało na celu pogłębienie oraz weryfikację wyników badań ankietowych. Podczas gdy ankiety określały statystyczną skalę problemów, bezpośredni dialog pozwolił nadać liczbom ludzki kontekst i uchwycić specyfikę poszczególnych sołectw, na przykład wykluczenie transportowe seniorów. Perspektywa ekspertów i przedstawicieli społeczności była kluczowa dla precyzyjnego zidentyfikowania luk w obecnym systemie oraz oddzielenia powierzchownych oczekiwań od priorytetowych potrzeb. W efekcie pozyskane informacje posłużyły jako merytoryczny fundament do zaprojektowania usług domowych i asystenckich, które pozwolą osobom niesamodzielnym bezpiecznie pozostać w ich środowisku, bez

konieczności kierowania ich do całodobowego DPS-u. Rozmowa z liderami społecznymi, specjalistami i osobami zajmującymi się kwestiami społecznymi jest uznaną metodą badawczą, najczęściej klasyfikowaną jako wywiad z kluczowymi informatorami. Stanowi fundament do mapowania zasobów oraz realnych potrzeb mieszkańców. Jest to bardzo skuteczna metoda pozyskania wiedzy, gdyż osoby te posiadają unikalną wiedzę o problemach, potrzebach, historii i dynamice rozwoju danej społeczności.

6.6. Metoda agregacji danych - SWOT

Analiza SWOT pozwala na zidentyfikowanie wewnętrznych mocnych i słabych stron Gminy oraz zewnętrznych szans i zagrożeń rzutujących na rozwój lokalnych usług społecznych. Dzięki temu narzędziu możliwa była obiektywna ocena aktualnej sytuacji samorządu oraz określenie jego realnej gotowości do wdrożenia planowanych reform. Zestawienie istniejących zasobów z barierami pozwoliło na precyzyjne zaprojektowanie kierunków działań oraz optymalne wykorzystanie lokalnego potencjału w nowym planie wsparcia.

7. Wyniki analizy SWOT

Analiza SWOT jako najbardziej rozpowszechniona i sprawdzona metoda analizy strategicznej, w kontekście niniejszego dokumentu obejmuje kluczowe zjawiska oraz uwarunkowania społeczne występujące na terenie Miasta i Gminy Kolbuszowa, a także w jej bezpośrednim otoczeniu.

W procesie budowania Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji poszczególne elementy analizy definiuje się następująco:

- 1) **Mocne strony (wewnętrzne)** – istniejący potencjał instytucjonalny, kadrowy i infrastrukturalny gminy, a także dotychczas wypracowane formy wsparcia środowiskowego, które stanowią solidny fundament do rozwoju zdeinstytucjonalizowanych usług społecznych.
- 2) **Słabe strony (wewnętrzne)** – wewnętrzne ograniczenia systemu pomocy społecznej na szczeblu gminnym, deficyty w zakresie określonych form usług, bariery infrastrukturalne lub niedobory kadrowe, które mogą spowalniać proces przechodzenia od opieki instytucjonalnej do wsparcia w społeczności lokalnej.
- 3) **Szanse (zewnętrzne)** – potencjalne lub już zaistniałe w otoczeniu Gminy zjawiska, trendy i mechanizmy, takie jak krajowe programy rządowe, dedykowane fundusze europejskie czy regionalne strategie, które sprzyjają finansowaniu i wdrażaniu reformy usług społecznych.

- 4) **Zagrożenia (zewnętrzne)** – niezależne od gminy ryzyka i negatywne trendy (np. niekorzystne zmiany demograficzne, starzenie się społeczeństwa, luki systemowe), które mogą utrudniać realizację założeń deinstytucjonalizacji lub generować gwałtowny wzrost zapotrzebowania na usługi wspierające.

Rzetelne rozpoznanie oraz ocena tych czynników pozwala na precyzyjne zestawienie wewnętrznych możliwości Miasta i Gminy Kolbuszowa z dynamiką jej otoczenia społeczno-gospodarczego. Stanowi to kluczowy zbiór informacji diagnostycznych, na podstawie których możliwe jest racjonalne wytyczenie celów strategicznych oraz zaplanowanie skutecznych, zindywidualizowanych działań prewencyjnych, profilaktycznych i pomocowych w środowisku lokalnym.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
• Gmina posiada aktualne i stabilne lokalne dokumenty strategiczne i programowe w obszarze społecznym opracowane przez M-GOPS w Kolbuszowej. • Bardzo dobrze wykwalifikowana oraz doświadczona kadra zarządzająca i pomocowa M-GOPS, posiadająca wysokie kompetencje w obszarze diagnozowania i rozwiązywania problemów społecznych mieszkańców. • M-GOPS posiada udokumentowane sukcesy w pozyskiwaniu zewnętrznych funduszy celowych oraz programów rządowych i europejskich. To bogate doświadczenie instytucjonalne pozwala na sprawne zdobywanie środków finansowych na nowe usługi społeczne bez nadmiernego obciążania budżetu gminy. • Rozwinięta sieć dziennych ośrodków wsparcia seniorów: „Dzienny Dom	• Narastające trudności z rekrutacją oraz niedobór opiekunek domowych, terapeutów, psychologów, a także innych kluczowych specjalistów w systemie pomocy społecznej. • Niewystarczająca ilość mieszkań społecznego wsparcia o charakterze mieszkań wspomaganych lub treningowych oraz centrum opiekuńczo-mieszkalnego. • Zbyt mała liczba mieszkań socjalnych i komunalnych w zasobach Gminy, uniemożliwiająca szybkie reagowanie na kryzysy mieszkaniowe osób w sytuacjach trudnych. • Ograniczona dostępność komunikacji publicznej do mniejszych, oddalonych wsi Gminy Kolbuszowa. Trudności transportowe uniemożliwiają osobom starszym i niesamodzielnym samodzielne dotarcie do placówek wsparcia dziennego, ośrodków zdrowia, na zabiegi

Pobyty” w Kolbuszowej, Dzienny Dom „Senior+” w Hucie Przedborskiej oraz Dom Diennej Pomocy św. Brata Alberta. Domy zapewniają transport, elastyczne dopasowanie opieki i wsparcia do stopnia sprawności osób starszych. • Szeroki dostęp do placówek specjalistycznych: Warsztatu Terapii Zajęciowej oraz Środowiskowego Domu Samopomocy, Oddziału Dziennego Psychiatrycznego skutecznie zapobiega izolacji społecznej i aktywizuje osoby z niepełnosprawnościami. • Lokalna osłona dla rodzin i dzieci realizowana w Świetlicy Profilaktyczno-Wychowawczej „Przystań” oraz Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej zabezpiecza niezbędną pomoc pedagogiczną, opiekuńczą, profilaktyczną i zapewnia fachową diagnostykę w najbliższym środowisku. • Bezpłatny, bezpośredni dostęp mieszkańców Gminy do profesjonalnego wsparcia psychologicznego, socjalnego, terapeutycznego oraz terapii uzależnień, realizowanego bezpośrednio przez Ośrodek Pomocy jako kluczowy element wsparcia środowiskowego. • Sprawne i skoordynowane działania lokalnych służb zapewniające kompleksową, szybką pomoc oraz ochronę mieszkańcom Gminy	rehabilitacyjne, załatwienie innych potrzeb. • Stały wzrost zapotrzebowania mieszkańców na specjalistyczne poradnictwo oraz terapię dla rodzin w kryzysie, przewyższający obecne możliwości organizacyjne. • Niska świadomość o alternatywnych formach opieki i głębokie zakorzenienie w rodzinach tradycyjnego modelu umieszczania osób niesamodzielnych w całodobowych domach pomocy społecznej zamiast korzystania z usług domowych. • Niewystarczająca wiedza samych osób wymagających pomocy oraz ich najbliższego otoczenia o realnych możliwościach uzyskania opieki i wsparcia w środowisku lokalnym. • Ograniczona liczba pomieszczeń do realizacji usług społecznych w tym do całodobowego mieszkalnictwa wspieranego, treningowego, centra opiekuńczo-mieszkalnego. • Słabo rozwinięty wolontariat i ograniczony zakres działania wspólnot sąsiedzkich. • Trudności w kontynuacji projektów po zakończeniu finansowania zewnętrznego. • Ograniczone środki finansowe na rozwój usług społecznych i inwestycji infrastrukturalnych.
--	--

zagrożonym lub doznającym przemocy domowej. • Efektywna, stała współpraca służb pomocy społecznej z policją, oświatą, urzędem pracy, ochroną zdrowia oraz kuratorami sądowymi, zapewniająca szybki przepływ informacji i kompleksowe wsparcie w sytuacjach kryzysowych. • Funkcjonowanie żłobków i przedszkoli oraz systematyczny wzrost liczby godzin realizowanych usług opiekuńczych. • Wysoka aktywność kapitału społecznego: gotowość i zaangażowanie w działanie z zakresu integracji oraz aktywizacji mieszkańców lokalnych organizacji pozarządowych (NGO), Kół Gospodyń Wiejskich (KGW) oraz Ochotniczych Straży Pożarnych (OSP) – lokalnych stowarzyszeń i fundacji. • Obecność i działalność podmiotów ekonomii społecznej, takich jak Spółdzielnie Socjalne, Centrum Integracji Społecznej (CIS) wspierające reintegrację osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. • Organizacja kampanii profilaktycznych.	
---	--

SZANSE	ZAGROŻENIA
• Środki pomocowe i strukturalne Unii Europejskiej. • Krajowe programy rządowe (MRPiPS) możliwość stabilnego współfinansowania działań z Funduszu Solidarnościowego (np. programy „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością”, „Opieka wytchnieniowa”) oraz programów senioralnych („Wspieraj seniora”, Korpus wsparcia seniorów), Opieka 75+, Aktywni Seniorzy -ASY). • Aktywne działanie władz gminnych w pozyskaniu środków unijnych – sprzyjające warunki powstawania nowych fundacji i organizacji pozarządowych. • Możliwość rozwoju lokalnego rynku pracy i przedsiębiorczości społecznej poprzez zlecenie usług sektorowi ekonomii społecznej. • Rozwój infrastruktury transportowo - komunikacyjnej w Gminie – położenie w niedalekiej odległości od centrów przemysłowych (Rzeszów, Mielec) – stworzenie sprzyjających warunków dla inwestorów w specjalnej strefie ekonomicznej. • Wzrost poziomu wykształcenia wykwalifikowanej kadry systemu pomocy społecznej. • Rozwój nowoczesnych technologii (teleopieka) rosnąca dostępność	• Migracja osób młodych i wykształconych do większych jednostek administracyjnych lub za granicę. • Zbyt wolna reakcja systemu edukacji zawodowej na potrzeby rynku pracy. • Gwałtowne starzenie się społeczeństwa – prognozy demograficzne wskazujące na szybki wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym przy jednoczesnym spadku liczby dzieci i osób w wieku produkcyjnym. • Ogólnokrajowy deficyt specjalistów (m.in. psychologów, terapeutów, opiekunów) utrudniający rekrutację specjalistycznej kadry. • Kryzys zdrowia psychicznego – dynamiczny wzrost liczby dzieci, młodzieży oraz dorosłych w kryzysie psychicznym, przewyższający możliwości diagnostyczne i terapeutyczne publicznego systemu ochrony zdrowia. • Pogarszający się stan zdrowia społeczeństwa, zwiększenie się liczby osób z orzeczeniem o niepełnosprawności. • Zjawisko samotności wśród seniorów i osób z niepełnosprawnościami. • Występowanie trudności rodzin w realizowaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, połączone ze zmniejszającą się dostępnością opieki

systemów monitoringu medycznego i opiekuńczego (np. „opaski życia”), umożliwiających bezpieczne pozostanie seniorów w domach. • Wzrost świadomości mieszkańców w zakresie przysługujących praw i form wsparcia. • Tworzenie i realizacja gminnych programów przeciwdziałającym wykluczeniu społecznemu. • Wzrastająca świadomość społeczna w postrzeganiu przemocy domowej i korzystanie z pomocy specjalistów.	międzypokoleniowej oraz osłabieniem więzi społecznych • Niestabilna polityka społeczna poprzez przekazywanie zadań do gmin bez ich dostatecznego zabezpieczenia finansowego. • Wzrastająca liczba osób wymagających wsparcia w formie usług społecznych (opiekuńczych, asystenckich, teleopieki, rehabilitacji). • Skomplikowane procedury pozyskania środków zewnętrznych na realizację projektów.
--	--

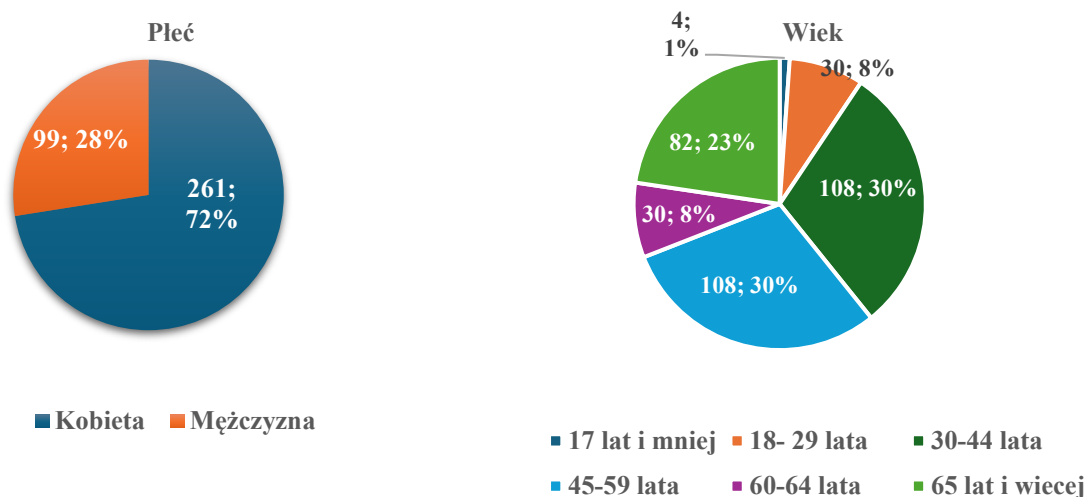
Przeprowadzona analiza SWOT jednoznacznie wskazuje, że Miasto i Gmina Kolbuszowa posiada solidne, instytucjonalne fundamenty do skutecznego wdrażania procesu deinstytucjonalizacji usług społecznych. Kluczem do sukcesu jest optymalne wykorzystanie istniejących zasobów wewnętrznych, przede wszystkim kadry zarządzającej i pracowników Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kolbuszowej przy jednoczesnym mitygowaniu ryzyk demograficznych i rynkowych.

8. Opracowanie wyników badań ankietowych i diagnozy potrzeb mieszkańców Miasta i Gminy Kolbuszowa

Diagnoza potrzeb mieszkańców gminy Kolbuszowa została opracowana m.in. na podstawie badania ankietowego przeprowadzonego w dniach 8–21 czerwca 2026 roku, w którym udział wzięło 362 mieszkańców. W kwestionariuszu zastosowano pytania otwarte, zamknięte oraz wielokrotnego wyboru. Różnice w łącznej liczbie odpowiedzi przy poszczególnych pytaniach wynikają z faktu, że respondenci nie udzielili odpowiedzi na wszystkie zawarte w ankiecie kwestie.

Charakterystykę struktury społeczno-demograficznej próby badawczej (N = 362) opracowano na podstawie deklaracji respondentów w części metryczkowej kwestionariusza. Poniższe zestawienia graficzne obrazują profil osób zaangażowanych w proces diagnozy potrzeb gminy Kolbuszowa:

Wykres 8. Dane metryczkowe ankietowanych mieszkańców Gminy Kolbuszowa

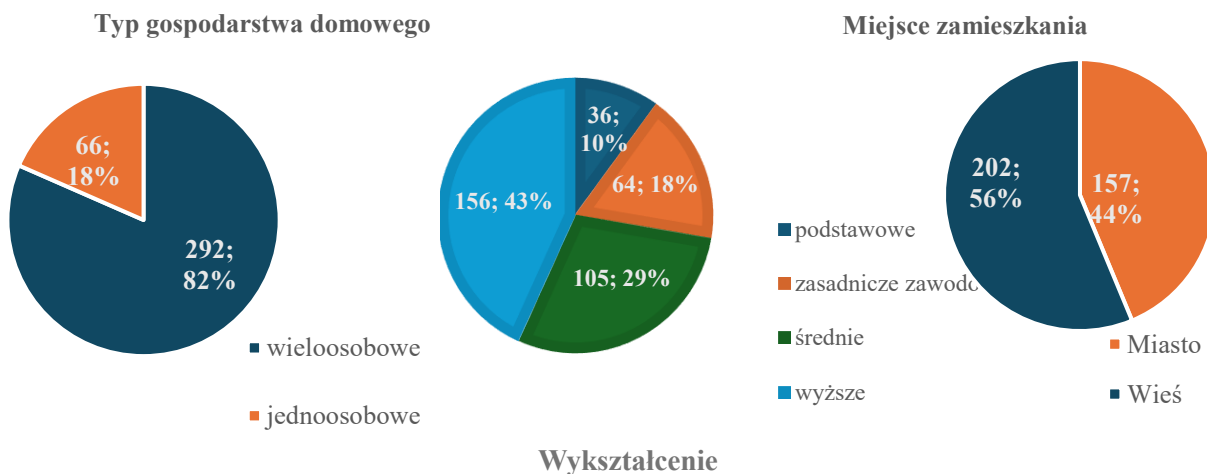

Strukturę demograficzną respondentów pod względem płci charakteryzuje wyraźna przewaga kobiet, które stanowiły 72% wszystkich badanych. Mężczyźni stanowili natomiast 28% grupy ankietowanych.

W strukturze wiekowej respondentów dominuje ludność w wieku produkcyjnym (kategorie od 18 do 64 lat), która stanowi łącznie 76% wszystkich badanych. Szczególnie silnie reprezentowane są osoby w wieku 30–59 lat (aż 60% ogółu), co oznacza, że zebrane opinie odzwierciedlają głównie perspektywę osób w pełni aktywnych zawodowo i społecznie. Jednocześnie blisko co czwarty ankietowany (23%) to osoba w wieku senioralnym (65 lat i więcej), co wskazuje na potrzebę uwzględnienia w diagnozie specyficznych wymagań związanych z procesami starzenia się lokalnej społeczności.

Poniższy wykres obrazuje strukturę oraz specyfikę gospodarstw domowych ankietowanych mieszkańców gminy Kolbuszowa:

Wykres 9. Charakterystyka respondentów pod względem wybranych cech społeczno-demograficznych.

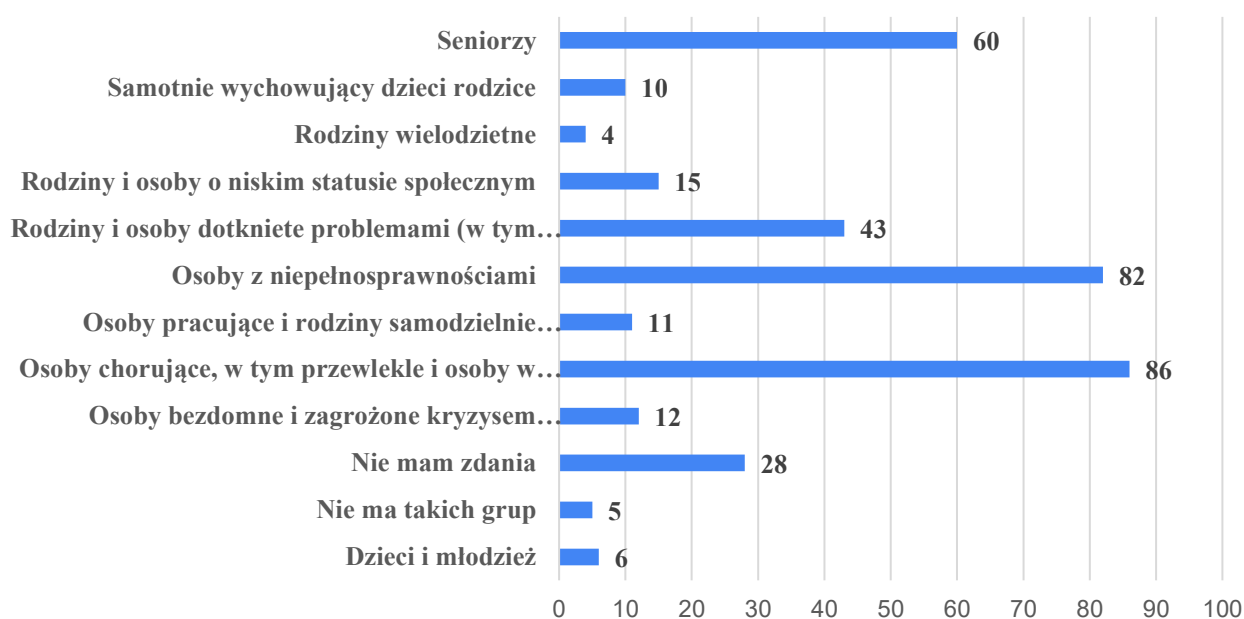
Na pytanie dotyczące struktury wykształcenia odpowiedziało 361 respondentów. Najliczniejszą grupę stanowiły osoby z wykształceniem wyższym – 156 badanych (43%). Wykształcenie średnie wskazało 105 osób (29%), zasadnicze zawodowe – 64 osoby (18%), natomiast podstawowe – 36 ankietowanych (10%).

Większość uczestników badania (56%) to mieszkańcy terenów wiejskich. W przeważającej części prowadzili oni gospodarstwa wieloosobowe (82%), podczas gdy 18% zadeklarowało, że mieszka samotnie.

Ważnym aspektem diagnozy społecznej jest ocena potrzeb opiekuńczych wewnątrz rodzin. Większość badanej grupy (71%) wskazała, że nie zamieszkuje z nikim, kto wymagałby świadczenia usług opiekuńczych, asystenckich lub opieki wytchnieniowej w miejscu zamieszkania. Oznacza to jednak, że blisko co trzecie gospodarstwo domowe (29%) mierzy się z koniecznością zapewnienia wsparcia osobom zależnym.

Ocena stanu gospodarstw domowych stanowi bezpośredni punkt wyjścia do zbadania skali problemów społecznych w regionie. Naturalnym uzupełnieniem tej diagnozy jest wskazanie osób i środowisk najbardziej narażonych na marginalizację. W związku z tym kluczowe znaczenie mają odpowiedzi na pytanie o grupy społeczne, które według ankietowanych mierzą się z największymi trudnościami w życiu codziennym na terenie gminy Kolbuszowa, co przedstawiają poniższe dane:

Wykres 10. Grupy społeczne doświadczające największych trudności w życiu codziennym w ocenie respondentów

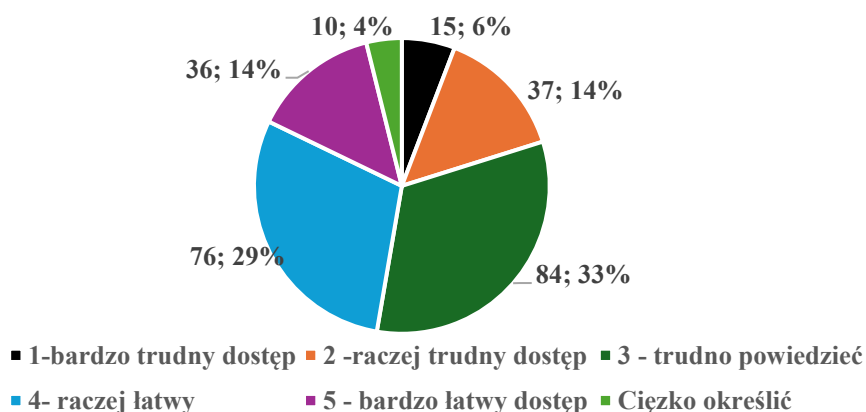

W ocenie respondentów grupami mieszkańców, które w pierwszej kolejności wymagają szczególnego wsparcia w gminie Kolbuszowa, są przede wszystkim osoby zmagające się z problemami zdrowotnymi. Najwięcej wskazań uzyskały osoby chorujące, w tym przewlekle i w kryzysie zdrowia psychicznego 86 wskazań (24%) oraz osoby z niepełnosprawnościami 82 wskazania (23%). Bardzo istotną grupą w opinii badanych są również seniorzy, na których wskazało 60 osób (16%). Kolejne pozycje zajmują rodziny i osoby dotknięte problemami społecznymi, takimi jak bezrobocie, przemoc domowa czy uzależnienia – 43 wskazania (12%). Mniejsza liczba odpowiedzi dotyczyła rodzin i osób o niskim statusie społecznym – 15 wskazań (4%), osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością – 12 wskazań (3%) oraz osób pracujących i rodzin samodzielnie funkcjonujących – 11 wskazań (3%). Najrzadziej wybierano samotnie wychowujących rodziców – 10 wskazań (3%), dzieci i młodzież – 6 wskazań (2%) oraz rodziny wielodzietne – 4 wskazania (1%). Odpowiedź „Nie mam zdania” wybrało 28 osób (8%), a jedynie 5 badanych (1%) uznało, że takich grup nie ma.

Wyniki jednoznacznie pokazują, że kluczowe wyzwania społeczne w Gminie Kolbuszowa koncentrują się wokół szeroko pojętej ochrony zdrowia, opieki nad osobami niesamodzielnymi oraz wsparcia seniorów. Te trzy kategorie zdominowały zestawienie, co sugeruje konieczność rozwijania lokalnych usług opiekuńczych, asystenckich, rehabilitacyjnych oraz programów wsparcia psychologicznego i medycznego. Problemy materialne czy struktura rodzinna (np. wielodzietność) są postrzegane przez mieszkańców jako obszary o mniejszym priorytecie pomocowym.

Zdefiniowanie grup, które zmagają się z największymi barierami w codziennym funkcjonowaniu, to dopiero pierwszy krok diagnozy. Kolejnym, kluczowym elementem badania było sprawdzenie, jak mieszkańcy oceniają realną pomoc ze strony gminy, na co odpowiada ocena dostępności usług społecznych w Gminie Kolbuszowa według ankietowanych:

Wykres 11. Ocena dostępności usług społecznych w opinii respondentów

Badanie ankietowe dotyczące charakteru katalogu obecnie świadczonych usług społecznych w Gminie, wskazuje, iż większość respondentów, tj. 85% zna instytucje świadczące pomoc społeczną, a 42 % korzystało z ich usług.

Osoby biorące udział w ankiecie oceniły dostępność usług w następujący sposób: 43% badanych oceniło dostęp do usług jako łatwy lub bardzo łatwy, 37 % nie miało jednoznacznego zdania (w tym 33 % wskazało odpowiedź „trudno powiedzieć”, a 4 % „ciężko określić”), natomiast pozostałe 14 % uznało dostępność za raczej trudną, a 6 % za bardzo trudną.

Powyższe wyniki wskazują, że niemal połowa ankietowanych zna usługi społeczne oferowane w gminie lub z nich korzysta, oceniając ich dostępność na wysokim poziomie. Z kolei duży odsetek osób niemających zdania sygnalizował potrzebę zintensyfikowania lokalnych kampanii informacyjnych. Brak sprecyzowanej opinii w tej grupie respondentów najprawdopodobniej wynika z faktu, że ani oni, ani ich bliscy nie musieli dotychczas korzystać z systemu pomocy społecznej.

Wskazane przez mieszkańców oceny ogólnej dostępności usług znajdują odzwierciedlenie w szczegółowych odpowiedziach na kolejne pytanie ankiety. Aby dokładniej zdiagnozować przyczyny i trudności w dostępie do usług społecznych oraz poznać specyfikę zgłaszanych barier, w kwestionariuszu zastosowano pytanie otwarte. Pozwoliło ono respondentom na swobodne zidentyfikowanie i opisanie konkretnych trudności, z jakimi spotykają się przy korzystaniu z usług społecznych na terenie gminy Kolbuszowa.

Analiza aktywności uczestników ankiety wykazuje, że większa część badanych, stanowiąca 56 % ogółu ankietowanych, zdecydowała się na nieudzielenie odpowiedzi na pytanie dotyczące napotkanych problemów. W metodologii badań społecznych tak wysoki odsetek braku odpowiedzi na pytanie o bariery interpretuje się jako zjawisko pozytywne. Wynika ono najczęściej z faktu, że osoby te nie napotkały w swoim życiu żadnych trudności w dostępie do pomocy lub też – ze względu na wiek, dobrą sytuację życiową i brak obiektywnych potrzeb – nigdy z usług społecznych na terenie gminy nie musiały korzystać. Z kolei grupa 44% mieszkańców podjęła dialog i odniosła się do poruszonego zagadnienia, prezentując swoje zróżnicowane stanowiska.

Wśród osób, które zdecydowały się zabrać głos, najwyższy odsetek – wynoszący 15% wszystkich uczestników badania – zadeklarował, że nie napotkał dotychczas żadnych trudności podczas korzystania z oferty usług społecznych, co świadczy o satysfakcji i pozytywnych doświadczeniach tej części lokalnej społeczności. Grupa 14 % ogółu ankietowanych, którzy wprost i w sposób merytoryczny opisali swoje realne, konkretne trudności o charakterze

finansowym, organizacyjnym lub proceduralnym, dostarczając tym samym precyzyjnych sygnałów na temat obszarów wymagających optymalizacji.

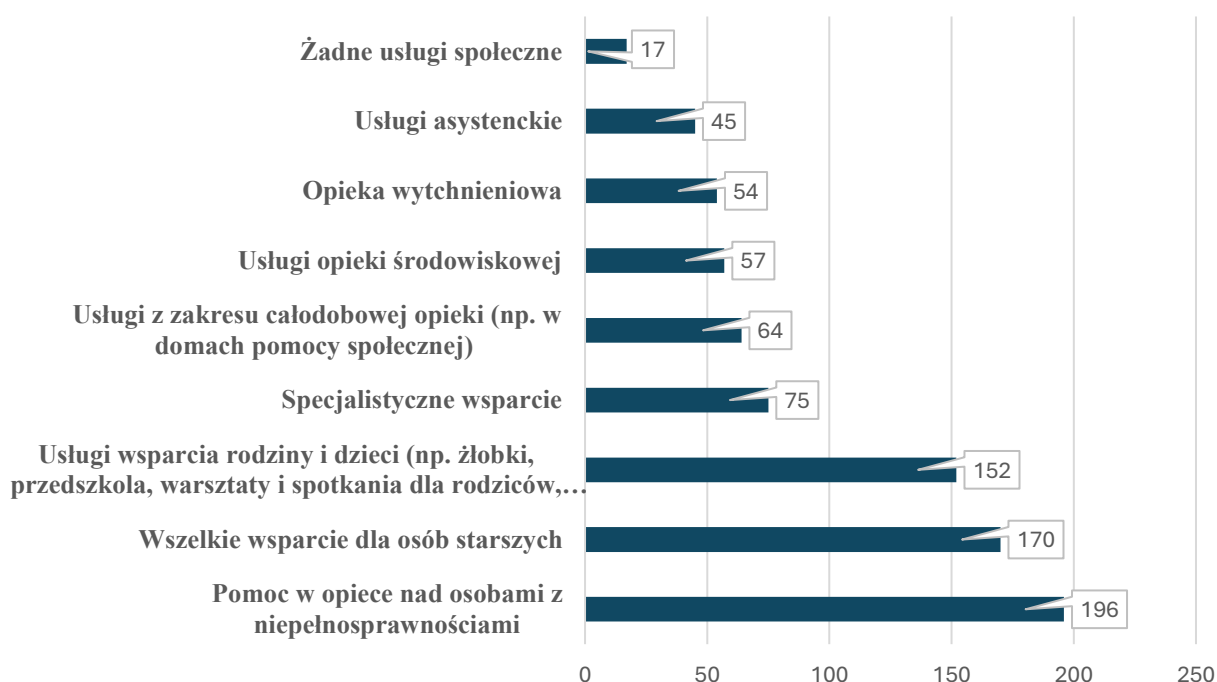
Ostatnie grupy respondentów uzyskały zbliżone odsetki wskazań. Wynik 7% odnotowano wśród ankietowanych, którzy opisali bliżej nieokreślone wyzwania oraz trudności ogólne. Z kolei 6% mieszkańców wybrało odpowiedź „nie mam zdania” – co w kontekście planowania usług społecznych najczęściej oznacza brak bezpośredniej styczności z systemem pomocy i wsparcia.

Wśród osób zgłaszających konkretne wyzwania, wskazano na bariery o charakterze formalno-organizacyjnym, do których zaliczono przede wszystkim niedobór informacji o dostępnej ofercie pomocowej oraz rozbudowane procedury administracyjne. Zwracano również uwagę na trudności o charakterze logistycznym, infrastrukturalnym i finansowym: bariery transportowe, odległość od placówek, czas oczekiwania, koszty odpłatności oraz brak określonych usług w sąsiedztwie.

W szczegółowych odpowiedziach mieszkańcy sygnalizowali deficyty w infrastrukturze społecznej, takie jak ograniczone możliwości udziału dzieci w zajęciach świetlicowych, trudności z dostępem do świadczeń rehabilitacyjnych oraz utrudniony kontakt z lekarzami specjalistami, terapeutami i psychologami. Respondenci podkreślali konieczność zwiększenia nakładów finansowych na usługi opiekuńcze, asystenckie dla osób z niepełnosprawnościami oraz opiekę wytnieniową. Akcentowano również potrzebę wydłużenia wymiaru godzinowego usług opiekuńczych realizowanych w domu podopiecznego. Pojawił się także głos dotyczący barier mentalnych – obawy przed stygmatyzacją i poczucia wstydu związanego z korzystaniem ze wsparcia pomocy społecznej.

Zidentyfikowanie barier na jakie napotykać mieszkańcy, stanowi punkt wyjścia do określenia kierunków rozwoju lokalnego systemu wsparcia. W związku z tym w kolejnej części ankiety poproszono respondentów o wskazanie, jakie konkretnie usługi społeczne są ich zdaniem najważniejsze i najbardziej potrzebne dla społeczności gminy Kolbuszowa.

Wykres 12. Najważniejsze usługi społeczne dla mieszkańców gminy Kolbuszowa

W pytaniu dotyczącym zapotrzebowania na poszczególne rodzaje usług społecznych, które miało charakter wielokrotnego wyboru, mieszkańcy Gminy Kolbuszowa najczęściej akcentowali potrzebę pomocy w opiece nad mieszkańcami z niepełnosprawnościami, którą wskazało 54% badanych (196 mieszkańców). Bardzo wysokie zapotrzebowanie dotyczyło również wszelkiego wsparcia dla mieszkańców starszych – wybrane przez 47% respondentów (170 mieszkańców) – oraz usługi wsparcia rodziny i dzieci, obejmujące żłobki, przedszkola, warsztaty i świetlice, na które wskazało 42% ankietowanych (152 mieszkańców).

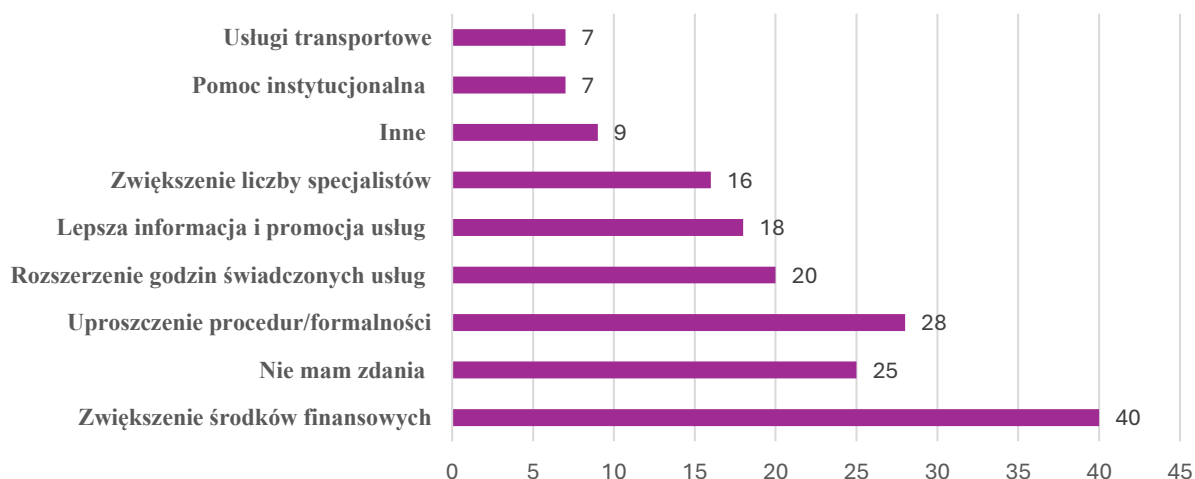
W dalszej kolejności respondenci wybierali specjalistyczne wsparcie – 21% (75 osób) – oraz usługi z zakresu całodobowej opieki, np. w domach pomocy społecznej, które wskazało 18% badanych (64 osoby). Nieco mniejszy odsetek odpowiedzi dotyczył usług opieki środowiskowej – 16% (57 osób), opieki wytchnieniowej – 15% (54 osoby) oraz usług asystenckich – 13% (45 osób). Najrzadziej wybieraną opcją była odpowiedź wskazująca, że żadne usługi społeczne nie są potrzebne – zaznaczyło ją zaledwie 5% ankietowanych (17 osób).

W pytaniu tym respondenci mieli również możliwość dopisania własnych propozycji usług w formie odpowiedzi otwartych. Zgłoszenia te miały charakter jednostkowy, w związku z czym wiele z tych dodatkowych odpowiedzi uzyskało wynik poniżej jednego procenta wszystkich wskazań.

Identyfikacja konkretnych potrzeb i rodzajów usług społecznych, na które zapotrzebowanie zgłaszają mieszkańcy, wiąże się bezpośrednio z koniecznością optymalizacji

ich wdrażania. Aby dowiedzieć się, jak skutecznie odpowiadać na te oczekiwania, w kolejnym pytaniu ankiety poproszono respondentów o wskazanie kluczowych zmian, jakie należy wprowadzić w celu ułatwienia mieszkańcom Gminy Kolbuszowa korzystania z oferowanego wsparcia.

Wykres 13. Działania na rzecz poprawy dostępności i jakości usług społecznych

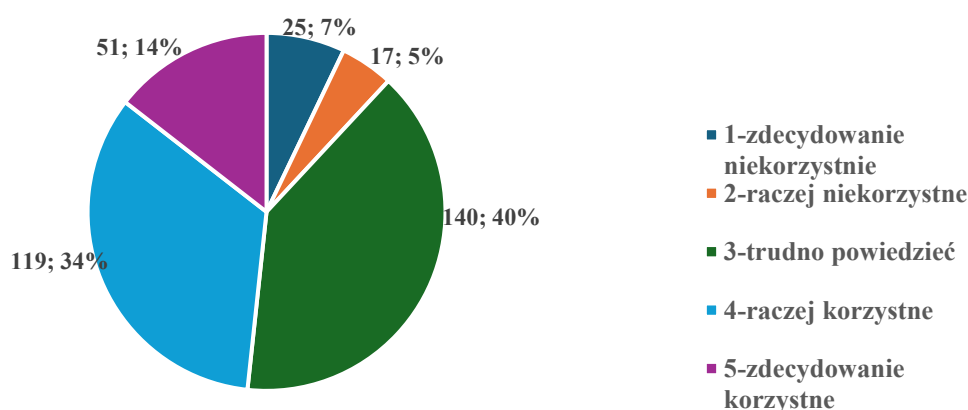
W pytaniu otwartym dotyczącym proponowanych zmian, na które odpowiedziało 163 respondentów (co stanowi 45% spośród wszystkich 362 uczestników ankiety), najczęściej pojawiającym się postulatem było zwiększenie środków finansowych – wskazało na nie 24% osób, które udzieliły odpowiedzi na nie. Większe finansowanie pozwoliłoby na zwiększenie zakresu prowadzonych usług na rzecz mieszkańców.

Wśród propozycji zmian i inicjatyw, które w znaczny sposób miałyby wpłynąć na dostępność świadczonych usług, ankietowani wskazywali również konieczność zatrudnienia większej liczby opiekunek oraz potrzebę organizacji szkoleń, by dysponować kadrą w pełni przygotowaną do pracy z osobami starszymi i z niepełnosprawnościami. Badanie wykazało również, że mieszkańcy potrzebują więcej informacji na temat możliwości uzyskania pomocy (18%). Ankietowani często nie wiedzą, z jakich form wsparcia mogą korzystać, dlatego konieczne jest prowadzenie kampanii informacyjnych oraz organizowanie spotkań i inicjatyw promujących współpracę i zaangażowanie społeczności. Respondenci zwracali uwagę na potrzebę rozszerzenia katalogu osób uprawnionych do korzystania z usług opiekuńczych, tak aby obejmował on nie tylko osoby starsze, ale również rodziny wielodzietne i osoby w wieku produkcyjnym wymagające okresowego wsparcia. Ważnym postulatem było także rozwijanie usług transportowych i mobilnych, ułatwiających dostęp do placówek zdrowotnych, instytucji pomocy społecznej oraz działań integracyjnych w gminie.

W badaniu zaobserwowano niską świadomość mieszkańców gminy Kolbuszowa na temat zakresu procesu deinstytucjonalizacji – 68% ankietowanych nie słyszało o niej, natomiast 32% słyszało to pojęcie. Mieszkańcy, którzy wiedzą na czym ten proces polega, dostrzegają związane z nim korzyści. Polegają one na przeniesieniu usług realizowanych dotychczas przez ośrodki, instytucje lub domy pomocy na bardziej indywidualne formy wsparcia, które są bliskie środowisku lokalnemu i bezpośrednio wspierają codzienne życie mieszkańców w społeczności.

Postulaty mieszkańców ukierunkowane na poprawę jakości wsparcia i lepsze dopasowanie go do potrzeb domowych wiążą się bezpośrednio z procesem deinstytucjonalizacji. Przejście od opieki instytucjonalnej do usług świadczonych w środowisku lokalnym wymaga jednak precyzyjnego określenia, które grupy społeczne zyskają na tych zmianach najbardziej. W związku z tym w kolejnym pytaniu ankiety respondenci ocenili, dla których grup mieszkańców gminy Kolbuszowa proces deinstytucjonalizacji będzie najbardziej korzystny, co szczegółowo przedstawia poniższy wykres:

Wykres 14. Ocena korzystności deinstytucjonalizacji dla poszczególnych grup w Gminie Kolbuszowa przez mieszkańców

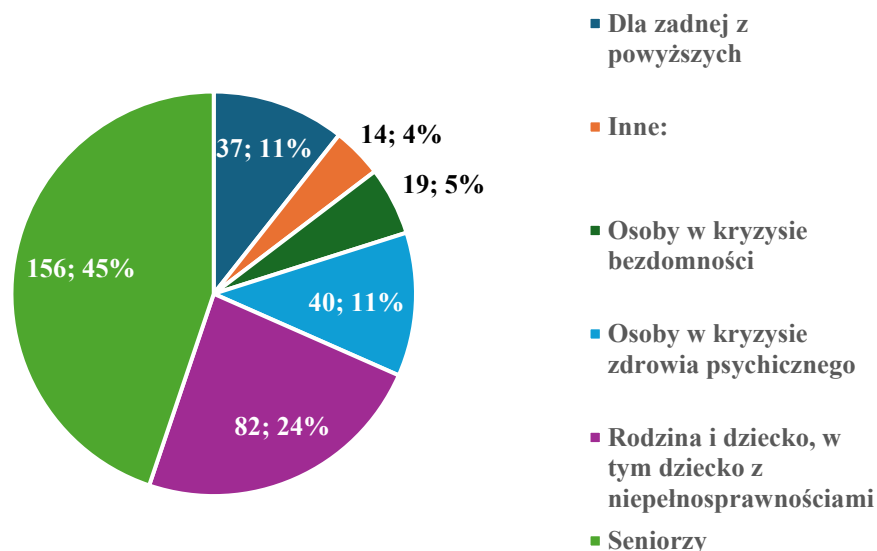

Planowany proces deinstytucjonalizacji zyskał wyraźne poparcie w badaniu opinii. Łącznie, aż 48% respondentów ocenia go pozytywnie w kontekście wsparcia konkretnych grup społecznych. Największa część badanych – 34% (119 osób) – uważa te zmiany za raczej korzystne. Kolejne 14% ankietowanych (51 osób) ocenia wdrażany plan jako zdecydowanie korzystny.

Dla porównania, stanowisko krytyczne wobec założeń planu zajmuje jedynie 12% populacji. W tej grupie 7% respondentów (25 osób) uznaje zmiany za zdecydowanie niekorzystne, a zaledwie 5% (17 osób) za raczej niekorzystne.

Zdefiniowanie obszarów, w których planowane zmiany przyniosą mieszkańcom największe korzyści, oparte na zaprezentowanych powyżej danych liczbowych i procentowych, pozwala na precyzyjne ukierunkowanie przyszłych działań gminy:

Wykres 15. Ocena korzyści i efektywności deinstytucjonalizacji w gminie zamieszkania respondentów według grup docelowych

Wśród obszarów, w których te zmiany przyniosą największe korzyści, ankietowani najczęściej wskazywali wsparcie seniorów, które uzyskało 45% wszystkich odpowiedzi. Drugą najliczniejszą kategorią była rodzina i dziecko, w tym dziecko z niepełnosprawnościami, na co wskazało 24% badanych. W dalszej kolejności respondenci wymieniali osoby w kryzysie zdrowia psychicznego (11%), natomiast najmniejszy odsetek wskazań dotyczył osób w kryzysie bezdomności, które uzyskały 5% głosów.

Kolejny etap badania pozwolił na przejście od ogólnych grup docelowych do konkretnych rozwiązań pomocowych. W tym celu respondenci wytypowali najważniejsze formy wsparcia w gminie Kolbuszowa, co szczegółowo przedstawia poniższy wykres:

Wykres 16. Ocena znaczenia poszczególnych form wsparcia w opinii respondentów

Na pytania dotyczące kierunków rozwoju usług społecznych w Gminie Kolbuszowa odpowiedziało 345 mieszkańców, którzy mogli wybrać więcej niż jedną formę wsparcia. Zdecydowanym priorytetem dla respondentów okazała się konieczność realizacji usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, na którą wskazało aż 46% badanych (158 osób). Bardzo wysokie, a zarazem równe zapotrzebowanie odnotowano w obszarze wsparcia psychologicznego i terapeutycznego oraz rozwoju ośrodków wsparcia dziennego (w tym dziennych domów pobytu) – obie te kategorie wybrało po 35% ankietowanych (po 120 osób). Kluczowe znaczenie dla lokalnej społeczności ma również działalność asystencka, na przykład asystent osoby starszej lub z niepełnosprawnością, co zaznaczyło 31% respondentów (108 osób), a także likwidacja barier transportowych poprzez wdrożenie usług typu door-to-door, poparta przez 26% uczestników badania (91 osób).

Istotny blok oczekiwań mieszkańców stanowią działania ukierunkowane na opiekunów faktycznych, rodziny z dziećmi oraz seniorów. W tej grupie badani najczęściej wybierali opiekę wytchnieniową (21%, 72 głosy), tworzenie klubów i grup zrzeszających osoby starsze (18%, 62 głosy), usługi wczesnego wspomagania rozwoju dzieci (18%, 61 głosów) oraz świetlice środowiskowe (16%, 56 głosów). Niemal identycznym poparciem cieszyły się usługi sąsiedzkie (53 głosy) oraz dedykowane Kluby Seniora (52 głosy), które uzyskały po 15% wskazań.

W dalszej kolejności respondenci zwracali uwagę na specjalistyczne warsztaty oraz edukację. Po 12% poparcia zdobyły odpowiednio: specjalistyczne wsparcie warsztatowe i psychologiczne dla opiekunów osób zależnych (43 osoby), infrastruktura w postaci centrów opiekuńczo-mieszkalnych (41 osób), tworzenie klubów dziecięcych (41 osób) oraz inicjatywa „Szkoły dobrego rodzica” (40 osób). Nieco mniejszą popularnością cieszył się rozwój wolontariatu, wybrany przez 11% ankietowanych (37 osób).

Zestawienie zamykają formy wsparcia o relatywnie najniższym zapotrzebowaniu społecznym. Należą do nich: rozwój mieszkalnictwa wspomaganego z koszykiem usług (10%, 35 głosów), Uniwersytet Trzeciego Wieku (10%, 33 głosy) oraz rozwiązania z zakresu teleopieki, takie jak opaski telemedyczne (8%, 27 głosów). Najmniej liczne grono zwolenników zyskała praca socjalna ukierunkowana na wychodzenie z kryzysu bezdomności (7%, 25 osób) oraz rozwinięcie inkubatora przedsiębiorczości, które zamknęło listę z wynikiem 6% (22 osoby). Podsumowując, zebrane dane liczbowe jednoznacznie potwierdzają opisane wcześniej, jakościowe postulaty mieszkańców i stanowią solidną podstawę pod planowanie procesów deinstytucjonalizacji w gminie.

Z zebranego materiału diagnostycznego wyłaniają się trzy kluczowe postulaty mieszkańców, które określają pożądane kierunki zmian:

Pierwszym z nich jest potrzeba systemowego wzmocnienia finansowo-kadrowego. Mieszkańcy oczekują zwiększenia nakładów finansowych na sferę usług opiekuńczych, co pozwoliłoby na obniżenie odpłatności, będących obecnie barierą dla osób o najniższych dochodach. Społeczność wskazuje na konieczność likwidacji braków kadrowych poprzez zwiększenie zatrudnienia opiekunek i asystentów, podniesienie ich wynagrodzeń oraz zapewnienie im specjalistycznych szkoleń, w tym z zakresu pierwszej pomocy, w celu podniesienia poczucia bezpieczeństwa podopiecznych.

Drugim obszarem jest likwidacja barier transportowych i administracyjnych. Mieszkańcy zgłaszają potrzebę uruchomienia zorganizowanych usług transportowych typu *door-to-door*, które umożliwiłyby osobom starszym i chorym dotarcie do placówek medycznych. Postuluje się również skrócenie czasu oczekiwania na pomoc specjalistyczną (m.in. u psychologów czy fizjoterapeutów), uproszczenie procedur urzędowych oraz uelastycznienie kryteriów przyznawania pomocy, aby wsparciem objąć szersze grupy, w tym rodziny wielodzietne i osoby aktywne zawodowo.

Trzecim postulatem jest przełamanie deficytu informacyjnego. Wyniki ankiet wskazują na niską wiedzę mieszkańców na temat przysługujących im praw oraz dostępnej oferty

pomocowej. Należy zintensyfikować wysiłki, aby zorganizować kampanie informacyjne o działaniach i usługach społecznych.

Realizacja tych wniosków oznacza oczekiwane przez mieszkańców przejście od modelu pomocy reaktywnej i zbiurokratyzowanej do elastycznego systemu usług społecznych, precyzyjnie dopasowanego do rzeczywistych potrzeb i realiów życia społeczności Gminy Kolbuszowa.

9. Rekomendacje

Przedstawione rekomendacje zostały opracowane na podstawie kompleksowej diagnozy lokalnych potrzeb społecznych oraz analizy funkcjonowania systemu usług społecznych na terenie gminy. Stanowią one efekt wieloetapowego procesu badawczego, którego celem było rozpoznanie najważniejszych potrzeb mieszkańców, zidentyfikowanie istniejących barier w dostępie do usług społecznych oraz określenie kierunków rozwoju lokalnego systemu wsparcia zgodnie z założeniami procesu deinstytucjonalizacji.

Podstawę opracowania rekomendacji stanowiły wyniki badań ilościowych i jakościowych, obejmujących 21 ankiet przeprowadzonych wśród kluczowych pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej, 44 wywiady i rozmowy celowe ze specjalistami reprezentującymi instytucje działające w obszarze polityki społecznej oraz lokalnymi liderami społecznymi, a także badanie ankietowe przeprowadzone wśród 362 mieszkańców gminy. Istotnym źródłem informacji były również wyniki analizy SWOT, analiza obowiązujących dokumentów strategicznych oraz danych zastanych dotyczących sytuacji społeczno-demograficznej i dostępności usług społecznych.

Przeprowadzona diagnoza wskazała na potrzebę dalszego rozwoju usług świadczonych w środowisku lokalnym, zwiększenia dostępności specjalistycznego wsparcia, rozwoju usług opiekuńczych i asystenckich, wzmacniania współpracy międzyinstytucjonalnej oraz tworzenia rozwiązań umożliwiających mieszkańcom jak najdłuższe, samodzielne funkcjonowanie w miejscu zamieszkania. Wyniki badań potwierdziły również konieczność rozwijania działań profilaktycznych, edukacyjnych oraz integracyjnych, które ograniczają wykluczenie społeczne i wzmacniają aktywność mieszkańców.

Rekomendacje zostały opracowane zgodnie z założeniami deinstytucjonalizacji usług społecznych, której celem jest rozwój usług środowiskowych oraz zapewnienie osobom wymagającym wsparcia możliwości prowadzenia niezależnego życia w społeczności lokalnej. Stanowią one podstawę do planowania działań strategicznych i operacyjnych oraz wyznaczają kierunki rozwoju lokalnego systemu usług społecznych w kolejnych latach.

Rekomendacje przedstawiono w podziale na pięć kluczowych obszarów wsparcia.

9.1. Rekomendacje w obszarze wsparcia osób z niepełnosprawnościami

W celu zwiększenia samodzielności osób z niepełnosprawnościami oraz zapewnienia im możliwości jak najdłuższego funkcjonowania w środowisku lokalnym rekomenduje się:

- rozwój usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych, usług asystencji osobistej oraz rehabilitacji świadczonych w miejscu zamieszkania;
- zwiększenie dostępności transportu, w tym organizację transportu na żądanie;
- zwiększenie liczby specjalistów, w szczególności psychologów, terapeutów, rehabilitantów oraz pracowników socjalnych i innych ekspertów zajmujących się zdrowiem psychicznym, w celu zapewnienia kompleksowej opieki środowiskowej;
- systematyczną likwidację barier architektonicznych, komunikacyjnych i informacyjnych;
- rozwój mieszkań treningowych i wspomaganych oraz podejmowanie działań zmierzających do utworzenia centrum opiekuńczo-mieszkalnego;
- rozwój środowiskowych oraz dziennych form wsparcia;
- rozwój teleopieki i innych usług świadczonych z wykorzystaniem nowoczesnych technologii;
- prowadzenie działań informacyjnych zwiększających świadomość mieszkańców o dostępnych formach pomocy;
- wspieranie działań integracyjnych i aktywizujących oraz przeciwdziałających samotności i wykluczeniu społecznemu;
- rozwijanie współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz wspieranie rozwoju wolontariatu.

9.2. Rekomendacje w obszarze wsparcia osób starszych

W celu zapewnienia osobom starszym możliwości jak najdłuższego pozostawania w środowisku zamieszkania rekomenduje się:

- rozwój usług opiekuńczych, asystenckich i rehabilitacyjnych;
- zwiększenie dostępności transportu, w tym transportu na żądanie;
- zwiększenie dostępności specjalistów świadczących usługi socjalne, psychologiczne i terapeutyczne;
- likwidację barier architektonicznych oraz poprawę dostępności przestrzeni publicznej;
- rozwój mieszkań wspomaganych oraz innych form mieszkalnictwa wspieranego dostosowanych do potrzeb seniorów;

- rozwój dziennych domów pobytu, klubów seniora oraz innych środowiskowych form wsparcia;
- rozwój teleopieki oraz innych nowoczesnych usług wspierających bezpieczeństwo seniorów;
- zwiększenie dostępności rehabilitacji i działań prozdrowotnych;
- realizację działań ograniczających samotność i wykluczenie społeczne osób starszych;
- rozwijanie aktywności społecznej seniorów, w tym wolontariatu międzypokoleniowego;
- rozwijanie współpracy z organizacjami pozarządowymi i partnerami lokalnymi.

9.3. Rekomendacje w obszarze wsparcia osób z zaburzeniami psychicznymi oraz osób w kryzysie zdrowia psychicznego

W celu zapewnienia kompleksowego wsparcia osobom doświadczającym problemów zdrowia psychicznego rekomenduje się:

- zwiększenie dostępności psychologów, psychiatrów, psychoterapeutów oraz specjalistycznych usług opiekuńczych;
- rozwój środowiskowych form wsparcia, grup samopomocowych i dziennych form opieki;
- rozwój mieszkań treningowych i wspomaganych umożliwiających samodzielne funkcjonowanie;
- zwiększenie dostępności transportu, w tym transportu na żądanie;
- rozwój teleopieki i innych nowoczesnych form wsparcia;
- prowadzenie działań profilaktycznych, edukacyjnych i kampanii społecznych przeciwdziałających stygmatyzacji;
- zwiększenie świadomości mieszkańców na temat zdrowia psychicznego oraz dostępnych form pomocy;
- organizowanie działań integracyjnych ograniczających samotność i wykluczenie społeczne;
- wzmacnianie współpracy pomiędzy instytucjami pomocy społecznej, ochrony zdrowia, organizacjami pozarządowymi oraz placówkami oświatowymi;
- wspieranie rozwoju wolontariatu oraz grup samopomocowych.

9.4. Rekomendacje w obszarze wsparcia rodzin z dziećmi, w tym dzieci z niepełnosprawnościami

W celu zapewnienia kompleksowego wsparcia rodzinom z dziećmi rekomenduje się:

- zwiększenie dostępności specjalistów, w szczególności psychologów, pedagogów, terapeutów i pracowników socjalnych;
- rozwój poradnictwa rodzinnego, psychologicznego, pedagogicznego i terapeutycznego;
- rozwój placówek wsparcia dziennego, świetlic specjalistycznych i środowiskowych oraz programów profilaktycznych;
- rozwój klubów dziecięcych, przedszkoli oraz zajęć pozalekcyjnych;
- rozwój usług opiekuńczych i asystenckich wspierających rodziny wychowujące dzieci z niepełnosprawnościami;
- działania profilaktyczne w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej i izolacji społecznej;
- wzmacnianie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodzin z dziećmi;
- zwiększenie dostępności edukacji włączającej poprzez zapewnienie odpowiedniego wsparcia specjalistycznego w placówkach oświatowych;
- rozwój lokalnych inicjatyw integracyjnych, edukacyjnych i prorodzinnych;
- realizację działań promujących pozytywny wizerunek rodziny oraz wzmacniających kompetencje rodzicielskie;
- prowadzenie działań informacyjnych dotyczących dostępnych form wsparcia;
- rozwijanie współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz wspieranie wolontariatu.

9.5. Rekomendacje w obszarze wsparcia osób w kryzysie bezdomności i zagrożonych wykluczeniem mieszkaniowym

W celu skutecznego przeciwdziałania bezdomności oraz wspierania procesu usamodzielniania rekomenduje się:

- rozwój kompleksowego systemu wsparcia opartego na indywidualnej diagnozie potrzeb;
- zwiększenie dostępności poradnictwa prawnego, socjalnego, psychologicznego, terapeutycznego oraz terapii uzależnień;
- rozwój doradztwa zawodowego oraz działań aktywizujących społecznie i zawodowo;
- rozwój mieszkań treningowych i wspomaganych jako elementu procesu wychodzenia z kryzysu bezdomności;
- zwiększenie liczby miejsc pobytu oraz rozwój usług wspierających proces usamodzielniania;
- prowadzenie działań informacyjnych zwiększających świadomość dostępnych form pomocy;

- organizowanie działań integracyjnych oraz aktywizujących osoby zagrożone wykluczeniem mieszkaniowym;
- rozwijanie współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi partnerami lokalnymi;
- wspieranie rozwoju wolontariatu;
- monitorowanie skuteczności podejmowanych działań oraz dostosowywanie oferty wsparcia do zmieniających się potrzeb mieszkańców.

Realizacja przedstawionych rekomendacji przyczyni się do stopniowego rozwoju lokalnego systemu usług społecznych opartego na usługach świadczonych w środowisku lokalnym. Wdrożenie proponowanych działań pozwoli zwiększyć dostępność i jakość wsparcia dla mieszkańców, ograniczyć konieczność korzystania z wsparcia instytucjonalnego oraz wzmocnić współpracę pomiędzy jednostkami organizacyjnymi samorządu terytorialnego, instytucjami publicznymi, organizacjami pozarządowymi i społecznością lokalną. Rekomendacje stanowią podstawę do planowania działań w ramach procesu deinstytucjonalizacji usług społecznych oraz wyznaczają kierunki rozwoju lokalnej polityki społecznej w perspektywie kolejnych lat.

W poniższym planie finansowym założono, że rok 2026 jest czasem na przygotowanie działań i dlatego nie został on uwzględniony w finansowaniu usług społecznych, a pełne finansowanie obejmuje lata 2027-2032. W przypadku przekształcenia Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Centrum Usług Społecznych przewidziano również zatrudnienie osób na stanowiska pracy obligatoryjnie wymagane do funkcjonowania CUS.

10.Cel główny, cele szczegółowe i kierunki działań

CEL GŁÓWNY	Poprawa jakości życia mieszkańców Miasta i Gminy Kolbuszowa poprzez rozwój i wdrożenie usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnym, umożliwiających osobom potrzebującym wsparcia funkcjonowania w ich naturalnym środowisku.					
OBSZAR	Obszar wsparcia osób z niepełnosprawnościami					
Cel szczegółowy nr 1	Stworzenie warunków do korzystania przez osoby z niepełnosprawnościami z usług społecznych w środowisku lokalnym, umożliwiających rozwój ich potencjału oraz pełne uczestnictwo w życiu społecznym.					
	Lp.	Działania	Okres realizacji	Podmioty odpowiedzialne	Koszt (metodologia wyliczenia kosztu)	Źródło/a finansowania
	1.	Rozwój usług środowiskowych w tym: usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych i usług sąsiedzkich świadczonych w miejscu zamieszkania dla osób potrzebujących wsparcia, w tym osób w kryzysie i z chorobami neurodegeneracyjnymi	2026 - 2032	Gmina Kolbuszowa, M-GOPS Kolbuszowa, organizacje pozarządowe i inni realizatorzy	Zatrudnienie wykwalifikowanych opiekunów do świadczenia usług opiekuńczych, usług specjalistycznych i usług sąsiedzkich dla 80 osób x 2 godziny x 50 zł za godzinę x 250 dni = 2 000 000 zł rocznie - koszt na 6 lat 12 000 000 zł	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe programy rządowe, opłaty od świadczeniobiorców i inne
	2.	Zwiększenie dostępności do usług transportowych poprzez uruchomienie mobilnej usługi transportowej dla osób potrzebujących	2026 - 2032	Gmina Kolbuszowa, M-GOPS Kolbuszowa, organizacje pozarządowe i inni realizatorzy	Zakup przystosowanego dla osób z niepełnosprawnościami samochodu do przewozu osób potrzebujących (200 000 zł), zatrudnienie na ½ etatu dyspozytora usług (45 000 zł rocznie), zatrudnienie kierowcy na ½ etatu (45 000 zł rocznie),	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe programy rządowe, opłaty od

					koszt utrzymania samochodu (np. paliwo, ubezpieczenie, serwis, badania techniczne, inne 40 000 zł rocznie) - koszt na 6 lat 980 000 zł	świadczeniobiorców i inne
	3.	Rozwój usług asystenckich oraz opieki wytchnieniowej	2026 - 2032	Gmina Kolbuszowa, M-GOPS Kolbuszowa, organizacje pozarządowe i inni realizatorzy	Zatrudnienie specjalistycznej kadry do świadczenia usługi asystenta osobistego dla 100 osób x 300 godzin x 55 zł za godzinę = 1 650 000 zł rocznie - koszt na 6 lat 9 900 000 zł i opieki wytchnieniowej dla 50 osób x 240 godzin x 55 zł za godzinę = 660 000 zł rocznie - koszt na 6 lat 3 960 000 zł	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe programy rządowe, opłaty od świadczeniobiorców w i inne
	4.	Rozwój usług stacjonarnych i mobilnych z zakresu wsparcia psychiatrycznego, psychologicznego, terapeutycznego, informacyjnego i edukacji włączającej dla osób wymagających wsparcia, znajdujących się w kryzysie zdrowia psychicznego, w tym z chorobami neurodegeneracyjnymi	2026 - 2032	Gmina Kolbuszowa, M-GOPS Kolbuszowa, organizacje pozarządowe i inni realizatorzy	Zatrudnienie specjalistycznej kadry do świadczenia stacjonarnej i mobilnej (domowe) usługi poradnictwa i wsparcia w tym np.: lekarz psychiatra, pielęgniarka, psycholog, terapeuta, psychoterapeuta, mediator, edukator i inni specjaliści. 3 specjalistów x 240 godzin x 150 zł za godzinę = 108 000 zł rocznie - koszt na 6 lat 648 000 zł 1 specjalista (psychiatra) x 120 godzin x 300 zł za godzinę = 36000 zł rocznie - koszt na 6 lat 216 000 zł	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe programy rządowe, opłaty od świadczeniobiorców w i inne

	5.	Utworzenie na terenie gminy Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnego w formie pobytu dziennego i całodobowego	2026 - 2032	Gmina Kolbuszowa, M-GOPS Kolbuszowa, organizacje pozarządowe i inni realizatorzy	Adaptacja budynku, wyposażenie i otoczenie wokół budynku – 4 000 000 zł Koszty operacyjne (pensje personelu, wyżywienie, transport, utrzymanie budynku, otoczenie budynku) 1 400 000 zł rocznie - koszt na 6 lat 8 400 000 zł	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe programy rządowe, opłaty od świadczeniobiorców i inne
	6.	Promowanie i edukacja w zakresie korzystania z technologii wspierających, które mogą ułatwiać codzienne funkcjonowanie, np. teleopieka, aplikacje zdrowotne czy platformy komunikacyjne	2026 - 2032	Gmina Kolbuszowa, M-GOPS Kolbuszowa, organizacje pozarządowe i inni realizatorzy	Zakup opasek dla 100 osób x 600 zł za opaskę = Koszt na 6 lat 60 000 zł Zakup abonamentu dla 100 osób x 50 zł m-cznie x 12 m-cy = 60 000 zł rocznie - koszt na 6 lat 360 000 zł Łączny koszt na 6 lat 420 000 zł	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe programy rządowe, opłaty od świadczeniobiorców i inne
	7.	Wzmocnienie / zwiększanie kompetencji opiekunów faktycznych w zakresie opieki nad osobami zależnymi. Edukacja i doradztwo dla opiekunów nieformalnych.	2026 - 2032	Gmina Kolbuszowa, M-GOPS Kolbuszowa, organizacje pozarządowe i inni realizatorzy	Zatrudnienie specjalistycznej kadry do świadczenia usługi poradnictwa i wsparcia dla osób starszych z niepełnosprawnościami, w tym dla osób z chorobami neurodegeneracyjnymi - 12 spotkań x 8 godzin x 150 zł za godzinę = 14 400 zł rocznie - koszt na 6 lat 86 400 zł	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe programy rządowe i inne

	8.	Rozwój mieszkalnictwa treningowego i wspomagane	2026 - 2032	Gmina Kolbuszowa, M-GOPS Kolbuszowa, organizacje pozarządowe i inni realizatorzy	Adaptacja pomieszczeń pod działalność mieszkań treningowych i wspomaganych 4 mieszkania x 100 000 zł = 400 000 zł Średni miesięczny koszt utrzymania osoby w w/w mieszkaniu to 2 000 zł x 10 osób x 12 m-cy = 240 000 zł rocznie - koszt na 6 lat 1 440 000 zł Łączny koszt na 6 lat 1 880 000	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe programy rządowe, opłaty od świadczeniobiorców w i inne
	9.	Rozwój usług stacjonarnych i mobilnych z zakresu rehabilitacji/fizjoterapii, w tym w miejscu zamieszkania	2026 - 2032	Gmina Kolbuszowa, M-GOPS Kolbuszowa, organizacje pozarządowe i inni realizatorzy	Zatrudnienie specjalistycznej kadry do świadczenia usługi rehabilitacji/fizjoterapii dla 100 osób x 10 godzin x 150 zł za godzinę = 150 000 zł rocznie - koszt na 6 lat 900 000 zł	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe programy rządowe, opłaty od świadczenio - biorców i inne

	10.	Kampanie informacyjne i edukacyjne. Organizacja kampanii medialnych, seminariów, konferencji oraz wydarzeń kulturalnych mających na celu zwiększenie świadomości społeczeństwa na temat różnorodności wyzwań osób ze szczególnymi potrzebami	2026 - 2032	Gmina Kolbuszowa, M-GOPS Kolbuszowa, organizacje pozarządowe, Miejski Dom Kultury w Kolbuszowej i inni realizatorzy	Organizacja wydarzeń/kampanii, w tym: zatrudnienie prelegentów, moderatorów, artystów, edukatorów oraz konferansjerów prowadzących panele lub wydarzenia kulturalne. Prowadzenie kampanii, zakup ulotek, plakatów, artykułów. Koszt najmu sal konferencyjnych, przestrzeni wystawienniczych lub scenicznych, które muszą spełniać kryteria dostępności architektonicznej (brak barier, winda, odpowiednie toalety) Koszt organizacji 10 wydarzeń x 20 000 zł = 200 000 zł rocznie - koszt na 6 lat 1 200 000 zł	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe programy rządowe i inne
	11.	Utworzenie i prowadzenie Lokalnego Centrum Wolontariatu. Rozwój wolontariatu koleżeńskiego i sąsiedzkiego	2026 - 2032	Gmina Kolbuszowa, M-GOPS Kolbuszowa, organizacje pozarządowe, Miejski Dom Kultury w Kolbuszowej i inni realizatorzy	Koszt kampanii promocyjnej 1x 10 000 zł = 10 000 zł rocznie - koszt na 6 lat 60 000 zł Zatrudnienie koordynatora ds. wolontariatu 1/1 etatu (90 000 zł rocznie) - koszt na 6 lat 540 000 zł Łączny koszt na 6 lat 600 000	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe programy rządowe i inne
	12.	Prowadzenie pracy socjalnej	2026 - 2032	Gmina Kolbuszowa, M-GOPS Kolbuszowa,	12 Pracowników socjalnych w ramach obowiązków służbowych	Środki własne gminy
	13.	Organizator Usług Społecznych w CUS	2026 - 2032	Gmina Kolbuszowa, M-GOPS Kolbuszowa,	Zatrudnienie organizatora usług społecznych 1/1 etatu (90 000 zł rocznie) - koszt na 6 lat 540 000 zł	Środki własne gminy

	14.	Organizator Społeczności Lokalnej	2026 - 2032	Gmina Kolbuszowa, M-GOPS Kolbuszowa,	Zatrudnienie organizatora społeczności lokalnej 1/1 etatu (90 000 zł rocznie) - koszt na 6 lat 540 000 zł	Środki własne gminy
	15.	Koordynator Indywidualnych Planów Usług Społecznych (KIPUS) w CUS	2026 - 2032	Gmina Kolbuszowa, M-GOPS Kolbuszowa,	Zatrudnienie KIPUS 2 etaty (2 x 90 000 zł = 180 000 zł rocznie) - koszt na 6 lat 1 080 000 zł	Środki własne gminy
	16.	Usługa „Złotej Rączki” mobilne naprawy	2026 - 2032	Gmina Kolbuszowa, M-GOPS Kolbuszowa, organizacje pozarządowe i inni realizatorzy	Zatrudnienie osoby na umowę zlecenie 100 osób x 2 usługi x 200 zł = 40 000 zł rocznie - koszt na 6 lat 240 000 zł	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe programy rządowe, opłaty od świadczeniobiorców i inne

OBSZAR	Obszar wsparcia osób starszych					
Cel szczegółowy nr 2	Stworzenie skutecznego, efektywnego i trwałego systemu świadczącego usługi społeczne dla osób starszych, zwiększającego jakość życia oraz umożliwiającego aktywne życie w lokalnej społeczności.					
	Lp.	Działania	Okres realizacji	Podmioty odpowiedzialne	Koszt (metodologia wyliczenia kosztu)	Źródło/a finansowania

	1.	Rozwój usług środowiskowych w tym: usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych i usług sąsiedzkich świadczonych w miejscu zamieszkania	2026 - 2032	Gmina Kolbuszowa, M-GOPS Kolbuszowa, organizacje pozarządowe i inni realizatorzy	j. w.	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe programy rządowe, opłaty od świadczenia - biorców i inne
	2.	Zwiększenie dostępności do usług transportowych poprzez uruchomienie mobilnej usługi transportowej dla osób potrzebujących	2026 - 2032	Gmina Kolbuszowa, M-GOPS Kolbuszowa, organizacje pozarządowe i inni realizatorzy	j. w.	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe programy rządowe, opłaty od świadczenia - biorców i inne
	3.	Rozwój usług asystenckich oraz opieki wytchnieniowej	2026 - 2032	Gmina Kolbuszowa, M-GOPS Kolbuszowa, organizacje pozarządowe i inni realizatorzy	j. w.	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe programy rządowe, opłaty od świadczenia - biorców i inne
	4.	Dążenie do rozwoju oferty dziennego wsparcia i aktywizacji seniorów poprzez utworzenie lub rozwój: - Dziennego Domu Senior + w Hucie Przedborskiej, - Dziennego Domu Pobytu Seniora w Kolbuszowej,	2026 - 2032	Gmina Kolbuszowa, M-GOPS Kolbuszowa, organizacje pozarządowe, Miejski Dom Kultury w Kolbuszowej i inni realizatorzy	Koszty operacyjne (pensje personelu, wyżywienie, transport, utrzymanie budynku, otoczenie budynku): - Dziennego Domu Senior + w Hucie Przedborskiej - 880 000 zł rocznie - koszt na 6 lat 5 280 000 zł	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe programy rządowe, opłaty od świadczeniobiorców w i inne

		-Klubu Seniora/Uniwersytetu Trzeciego Wieku			- Dziennego Domu Pobytu Seniora w Kolbuszowej - 940 000 zł rocznie - koszt na 6 lat 5 640 000 zł - Utworzenie Klubu Seniora/Uniwersytetu Trzeciego Wieku -koszt 60 000 zł rocznie - koszt na 6 lat 360 000 zł	
	5.	Rozwój usług stacjonarnych i mobilnych z zakresu wsparcia psychologicznego, terapeutycznego, informacyjnego i edukacji włączającej dla osób wymagających wsparcia w tym zakresie	2026 - 2032	Gmina Kolbuszowa, M-GOPS Kolbuszowa, organizacje pozarządowe i inni realizatorzy	j. w.	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe programy rządowe, opłaty od świadczeniobiorców i inne
	6.	Utworzenie na terenie gminy Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnego w formie pobytu dziennego i całodobowego	2026 - 2032	Gmina Kolbuszowa, M-GOPS Kolbuszowa, organizacje pozarządowe i inni realizatorzy	j. w.	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe programy rządowe, opłaty od świadczenio - biorców i inne
	7.	Promowanie i edukacja w zakresie korzystania z technologii wspierających, które mogą ułatwiać codzienne funkcjonowanie, np. teleopieka, aplikacje zdrowotne czy platformy komunikacyjne	2026 - 2032	Gmina Kolbuszowa, M-GOPS Kolbuszowa, organizacje pozarządowe i inni realizatorzy	j. w.	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe programy rządowe, opłaty od świadczenio - biorców i inne

	8.	Wzmocnienie / zwiększanie kompetencji opiekunów faktycznych w zakresie opieki nad osobami zależnymi. Edukacja i doradztwo dla opiekunów nieformalnych.	2026 - 2032	Gmina Kolbuszowa, M-GOPS Kolbuszowa, organizacje pozarządowe i inni realizatorzy	j. w.	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe programy rządowe, opłaty i inne
	9.	Rozwój mieszkalnictwa treningowego i wspomagane	2026 - 2032	Gmina Kolbuszowa, M-GOPS Kolbuszowa, organizacje pozarządowe i inni realizatorzy	j. w.	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe programy rządowe, opłaty od świadczenia - biorców i inne
	10.	Rozwój usług stacjonarnych i mobilnych z zakresu rehabilitacji/fizjoterapii, w tym w miejscu zamieszkania	2026 - 2032	Gmina Kolbuszowa, M-GOPS Kolbuszowa, organizacje pozarządowe i inni realizatorzy	j. w.	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe programy rządowe, opłaty świadczenia - biorców i inne
	11.	Kampanie informacyjne i edukacyjne. Organizacja kampanii medialnych, seminariów, konferencji oraz wydarzeń kulturalnych mających na celu zwiększenie świadomości społeczeństwa na temat różnorodności wyzwań osób ze szczególnymi potrzebami	2026 - 2032	Gmina Kolbuszowa, M-GOPS Kolbuszowa, organizacje pozarządowe, Miejski Dom Kultury w Kolbuszowej i inni realizatorzy	j. w.	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe programy rządowe, opłaty i inne

	12.	Utworzenie i prowadzenie Lokalnego Centrum Wolontariatu. Rozwój wolontariatu koleżeńskiego i sąsiedzkiego	2026 - 2032	Gmina Kolbuszowa, M-GOPS Kolbuszowa, organizacje pozarządowe, Miejski Dom Kultury w Kolbuszowej i inni realizatorzy	j. w.	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe programy rządowe, opłaty i inne
	13.	Prowadzenie pracy socjalnej	2026 - 2032	Gmina Kolbuszowa, M-GOPS Kolbuszowa,	j. w.	Środki własne gminy
	14.	Organizator Usług Społecznych w CUS	2026 - 2032	Gmina Kolbuszowa, M-GOPS Kolbuszowa,	j. w.	Środki własne gminy
	15.	Organizator Społeczności Lokalnej w CUS	2026 - 2032	Gmina Kolbuszowa, M-GOPS Kolbuszowa,	j. w.	Środki własne gminy
	16.	Koordynator Indywidualnych Planów Usług Społecznych (KIPUS) w CUS	2026 - 2032	Gmina Kolbuszowa, M-GOPS Kolbuszowa,	j. w.	Środki własne gminy
	17.	Usługa „Złotej Rączki” mobilne naprawy	2026 - 2032	Gmina Kolbuszowa, M-GOPS Kolbuszowa, organizacje pozarządowe i inni realizatorzy	j. w.	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe programy rządowe, opłaty od świadczenia - biorców i inne

OBSZAR	Obszar wsparcia osób z zaburzeniami psychicznymi oraz w kryzysie zdrowia psychicznego					
Cel szczegółowy nr 3	Wzmocnienie lokalnego systemu wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz w kryzysie zdrowia psychicznego poprzez działania profilaktyczne, edukacyjne i usługowe.					
	Lp.	Działania	Okres realizacji	Podmioty odpowiedzialne	Koszt (metodologia wyliczenia kosztu)	Źródło/a finansowania
	1.	Rozwój usług środowiskowych w tym: specjalistycznych usług opiekuńczych i usług sąsiedzkich świadczonych w miejscu zamieszkania	2026 - 2032	Gmina Kolbuszowa, M-GOPS Kolbuszowa, organizacje pozarządowe i inni realizatorzy	j. w.	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe programy rządowe, opłaty od świadczeniobiorców i inne
	2.	Zwiększenie dostępności do usług transportowych poprzez uruchomienie mobilnej usługi transportowej dla osób potrzebujących	2026 - 2032	Gmina Kolbuszowa, M-GOPS Kolbuszowa, organizacje pozarządowe i inni realizatorzy	j. w.	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe programy rządowe, opłaty od świadczeniobiorców i inne
	3.	Rozwój usług asystenckich oraz opieki wytnieniowej	2026 - 2032	Gmina Kolbuszowa, M-GOPS Kolbuszowa, organizacje pozarządowe i inni realizatorzy	j. w.	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe programy rządowe, opłaty od świadczeniobiorców i inne

	4.	Rozwój usług stacjonarnych i mobilnych z zakresu wsparcia psychologicznego, terapeutycznego, informacyjnego i edukacji włączającej dla osób wymagających wsparcia w tym zakresie	2026 - 2032	Gmina Kolbuszowa, M-GOPS Kolbuszowa, organizacje pozarządowe i inni realizatorzy	j. w.	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe programy rządowe, opłaty od świadczeniobiorców w i inne
	5.	Utworzenie na terenie gminy Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnego w formie pobytu dziennego i całodobowego	2026 - 2032	Gmina Kolbuszowa, M-GOPS Kolbuszowa, organizacje pozarządowe i inni realizatorzy	j. w.	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe programy rządowe, opłaty od świadczeniobiorców i inne
	6.	Promowanie i edukacja w zakresie korzystania z technologii wspierających, które mogą ułatwiać codzienne funkcjonowanie, np. teleopieka, aplikacje zdrowotne czy platformy komunikacyjne	2026 - 2032	Gmina Kolbuszowa, M-GOPS Kolbuszowa, organizacje pozarządowe i inni realizatorzy	j. w.	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe programy rządowe, opłaty od świadczeniobiorców i inne
	7.	Wzmocnienie / zwiększanie kompetencji opiekunów faktycznych w zakresie opieki nad osobami zależnymi. Edukacja i doradztwo dla opiekunów nieformalnych	2026 - 2032	Gmina Kolbuszowa, M-GOPS Kolbuszowa, organizacje pozarządowe i inni realizatorzy	j. w.	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe programy rządowe i inne

	8.	Rozwój mieszkalnictwa treningowego i wspomagane	2026 - 2032	Gmina Kolbuszowa, M-GOPS Kolbuszowa, organizacje pozarządowe i inni realizatorzy	j. w.	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe programy rządowe, opłaty od świadczenia - biorców i inne
	9.	Rozwój usług stacjonarnych i mobilnych z zakresu rehabilitacji/fizjoterapii, w tym w miejscu zamieszkania	2026 - 2032	Gmina Kolbuszowa, M-GOPS Kolbuszowa, organizacje pozarządowe i inni realizatorzy	j. w.	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe programy rządowe, opłaty od świadczenia - biorców i inne
	10.	Kampanie informacyjne i edukacyjne. Organizacja kampanii medialnych, seminariów, konferencji oraz wydarzeń kulturalnych mających na celu zwiększenie świadomości społeczeństwa na temat różnorodności wyzwań osób ze szczególnymi potrzebami	2026 - 2032	Gmina Kolbuszowa, M-GOPS Kolbuszowa, organizacje pozarządowe, Miejski Dom Kultury w Kolbuszowej i inni realizatorzy	j. w.	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe programy rządowe i inne
	11.	Utworzenie i prowadzenie Lokalnego Centrum Wolontariatu. Rozwój wolontariatu koleżeńskieg	2026 - 2032	Gmina Kolbuszowa, M-GOPS Kolbuszowa, organizacje pozarządowe, Miejski Dom Kultury w Kolbuszowej i inni realizatorzy	j. w.	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe programy rządowe i inne

	12.	Współpraca międzyinstytucjonalna oraz rozwój wsparcia ośrodków wsparcia dla osób w kryzysie psychicznym oraz kręgów wsparcia	2026 - 2032	Gmina Kolbuszowa, M-GOPS Kolbuszowa, Środowiskowy Dom Samopomocy w Kolbuszowej, Warsztaty Terapii Zajęciowej, Poradnia Zdrowia Psychicznego Anima, organizacje pozarządowe, Miejski Dom Kultury w Kolbuszowej i inni realizatorzy	Zintensyfikowanie współpracy zaangażowanych podmiotów w ramach swojej działalności	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe programy rządowe i inne
	13.	Prowadzenie pracy socjalnej	2026 - 2032	Gmina Kolbuszowa, M-GOPS Kolbuszowa,	j. w.	Środki własne gminy
	14.	Organizator Usług Społecznych w CUS	2026 - 2032	Gmina Kolbuszowa, M-GOPS Kolbuszowa,	j. w.	Środki własne gminy
	15.	Organizator Społeczności Lokalnej w CUS	2026 - 2032	Gmina Kolbuszowa, M-GOPS Kolbuszowa,	j. w.	Środki własne gminy
	16.	Koordynator Indywidualnych Planów Usług Społecznych (KIPUS) w CUS	2026 - 2032	Gmina Kolbuszowa, M-GOPS Kolbuszowa,	j. w.	Środki własne gminy
	17.	Usługa „Złotej Rączki” mobilne naprawy	2026 - 2032	Gmina Kolbuszowa, M-GOPS Kolbuszowa,	j. w.	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajo

				organizacje pozarządowe i inni realizatorzy		we programy rządowe, opłaty od świadczenio - biorców i inne
OBSZAR	Obszar wsparcia rodzin z dziećmi, w tym dzieci z niepełnosprawnościami					
Cel szczegółowy nr 4	Kompleksowe wsparcie rodzin z dziećmi, w tym dzieci z niepełnosprawnościami mające na celu poprawę jakości życia oraz wzmocnienie funkcji opiekuńczo – wychowawczej					
	Lp.	Działania	Okres realizacji	Podmioty odpowiedzialne	Koszt (metodologia wyliczenia kosztu)	Źródło/a finansowania
	1.	Rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym utworzenie świetlicy socjoterapeutycznej	2026 - 2032	Gmina Kolbuszowa, M-GOPS Kolbuszowa, organizacje pozarządowe i inni realizatorzy	- zatrudnienie wychowawcy 2 etaty x 90 000 zł = 180 000 zł rocznie – koszt na 6 lat 1 080 000 zł - zatrudnienie specjalistów do prowadzenia zajęć tematycznych 2x120h x 150 zł = 36 000 zł - koszt na 6 lat 216 000 zł - zakup materiałów edukacyjnych, zapewnienie posiłku 50 000 zł rocznie - koszt na 6 lat 300 000 zł Łączny koszt na 6 lat 1 596 000 zł	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe programy rządowe i inne

	2.	Organizacja zajęć i warsztatów terapeutycznych, edukacyjnych i rozwojowych dla dzieci, młodzieży oraz rodziców w tym nowe formy wsparcia i profilaktyki dla rodzin w kryzysie, świetlice wiejskie w czasie wolnym od zajęć szkolnych, półkolonie, grupy wsparcia	2026 - 2032	Gmina Kolbuszowa, M-GOPS Kolbuszowa, organizacje pozarządowe i inni realizatorzy	- zatrudnienie specjalistów – 2 x ½ etatu (2x45 000 zł) 90 000 zł rocznie – koszt na 6 lat 540 000zł - materiały edukacyjne, profilaktyczne 65 000 zł rocznie -koszt na 6 lat = 390 000 zł Łączny koszt na 6 lat 930 000 zł	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe programy rządowe i inne
	3.	Rozwój usług środowiskowych w tym: usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych i usług sąsiedzkich świadczonych w miejscu zamieszkania	2026 - 2032	Gmina Kolbuszowa, M-GOPS Kolbuszowa, organizacje pozarządowe i inni realizatorzy	j. w.	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe programy rządowe, opłaty od świadczenio - biorców i inne
	4.	Rozwój usług asystenckich oraz opieki wytchnieniowej	2026 - 2032	Gmina Kolbuszowa, M-GOPS Kolbuszowa, organizacje pozarządowe i inni realizatorzy	j. w.	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe programy rządowe, opłaty od świadczenio - biorców i inne

	5.	Rozwój usług stacjonarnych i mobilnych z zakresu wsparcia psychologicznego, terapeutycznego, informacyjnego i edukacji włączającej dla osób wymagających wsparcia w tym zakresie.	2026 - 2032	Gmina Kolbuszowa, M-GOPS Kolbuszowa, organizacje pozarządowe i inni realizatorzy	j. w.	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe programy rządowe, opłaty od świadczeniobiorców i inne
	6.	Tworzenie i rozwój warunków do aktywnego spędzania wolnego czasu dla rodzin z dziećmi i młodzieży wraz z organizacją kampanii informacyjnych i edukacyjnych dla rodzin o dostępnych usługach i wsparciu	2026 - 2032	Gmina Kolbuszowa, M-GOPS Kolbuszowa, Miejski Dom Kultury w Kolbuszowej, organizacje pozarządowe i inni realizatorzy	- organizacja wycieczek, wyjazdów, spotkań, pikników, - wynajęcie animatorów oraz wypożyczenie urządzeń rekreacyjnych dla dzieci, - zapewnienie poczęstunku, - zakup produktów potrzebnych do realizacji warsztatów, - zatrudnienie osób tematycznych 3 wydarzenia x 20 000 zł = 60 000 zł rocznie – koszt na 6 lat 360 000 zł	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe programy rządowe i inne
	7.	Utworzenie klubu dla starszych dzieci i młodzieży	2026 - 2032	Gmina Kolbuszowa, M-GOPS Kolbuszowa, Miejski Dom Kultury w Kolbuszowej, organizacje pozarządowe i inni realizatorzy	- zatrudnienie wychowawcy 1/2 etatu 45 000 zł rocznie – koszt na 6 lat 270 000 zł - zakup materiałów edukacyjnych, zapewnienie poczęstunku 20 000 zł rocznie - koszt na 6 lat 120 000 zł Łączny koszt na 6 lat 390 000	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe programy rządowe i inne

	8.	Wzmacnianie rodziny w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej	2026 - 2032	Gmina Kolbuszowa, M-GOPS Kolbuszowa, organizacje pozarządowe i inni realizatorzy	- 2 asystentów rodziny - 2 etaty x 90 000 zł = 180 000 zł rocznie – koszt na 6 lat 1 080 000 zł	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe programy rządowe i inne
	9.	Utworzenie i prowadzenie Lokalnego Centrum Wolontariatu. Rozwój wolontariatu koleżeńckiego i sąsiedzkiego	2026 - 2032	Gmina Kolbuszowa, M-GOPS Kolbuszowa, organizacje pozarządowe, Miejski Dom Kultury w Kolbuszowej i inni realizatorzy	j. w.	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe programy rządowe i inne
	10.	Prowadzenie pracy socjalnej	2026 - 2032	Gmina Kolbuszowa, M-GOPS Kolbuszowa	j. w.	Środki własne gminy
	11.	Organizator Usług Społecznych w CUS	2026 - 2032	Gmina Kolbuszowa, M-GOPS Kolbuszowa	j. w.	Środki własne gminy
	12.	Organizator Społeczności Lokalnej w CUS	2026 - 2032	Gmina Kolbuszowa, M-GOPS Kolbuszowa	j. w.	Środki własne gminy
	13.	Koordynator Indywidualnych Planów Usług Społecznych (KIPUS) w CUS	2026 - 2032	Gmina Kolbuszowa, M-GOPS Kolbuszowa	j. w.	Środki własne gminy

	14.	Rozwój wsparcia rodzin wielodzietnych i osób posiadających Kartę Dużej Rodziny	2026 - 2032	Gmina Kolbuszowa, M-GOPS Kolbuszowa, organizacje pozarządowe, i inni realizatorzy	- kontynuacja wsparcia rodzin wielodzietnych, osób posiadających KDR poprzez udzielanie ulg i zniżek w ramach Programu Wsparcia Rodzin Wielodzietnych 70 000 zł rocznie - koszt na 6 lat 420 000 zł	Środki własne gminy
OBSZAR	Obszar wsparcia osób w kryzysie bezdomności i zagrożonych wykluczeniem mieszkaniowym					
Cel szczegółowy nr 5	Stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla osób w kryzysie bezdomności i zagrożonych wykluczeniem mieszkaniowym, zapewniającego im godne życie					
	Lp.	Działania	Okres realizacji	Podmioty odpowiedzialne	Koszt (metodologia wyliczenia kosztu)	Źródło/a finansowania
	1.	Organizowanie schronienia dla osób w kryzysie bezdomności lub trudnej sytuacji życiowej we współdziałaniu z instytucjami spoza terenu gminy (schroniska, ogrzewalnie, noclegownie)	2026-2032	Gmina Kolbuszowa, M-GOPS w Kolbuszowej	- 8 osób x 60 zł koszt pobytu za 1 dzień x 365 (liczba dni pobytu) - koszt 175 200 zł rocznie - koszt na 6 lat 1 051 200 zł - 2 osoby schronisko z usługami opiekuńczymi x 90 zł koszt pobytu za 1 dzień x 365 dni - koszt 65 700 zł rocznie - koszt na 6 lat 394 200 zł	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe programy rządowe, opłaty od świadczeniobiorców i inne

	2.	Rozwój mieszkalnictwa treningowego i wspomaganego	2026-2032	Gmina Kolbuszowa, M-GOPS Kolbuszowa, organizacje pozarządowe i inni realizatorzy	j. w.	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe programy rządowe, opłaty od świadczeniobiorców i inne
	3.	Utworzenie na terenie gminy Centrum-Opiekuńczo Mieszkalnego w formie pobytu dziennego i całodobowego	2026-2032	Gmina Kolbuszowa, M-GOPS Kolbuszowa, organizacje pozarządowe, i inni realizatorzy	j. w.	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe programy rządowe, opłaty od świadczeniobiorców i inne
	4.	Opracowanie i realizacja indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności	2026-2032	Gmina Kolbuszowa, M-GOPS w Kolbuszowej	12 Pracowników socjalnych w ramach obowiązków służbowych	Środki własne gminy
	5.	Rozwój usług stacjonarnych i mobilnych z zakresu wsparcia psychologicznego, terapeutycznego, informacyjnego i edukacji włączającej dla osób wymagających wsparcia w tym zakresie	2026-2032	Gmina Kolbuszowa, M-GOPS Kolbuszowa, organizacje pozarządowe i inni realizatorzy	j. w.	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe programy rządowe, opłaty od świadczeniobiorców i inne

	6.	Współpraca z organizacjami pozarządowymi, podmiotami ekonomii społecznej, placówkami ochrony zdrowia, PUP i innymi instytucjami celem reintegracji społecznej i zawodowej	2026-2032	Gmina Kolbuszowa, M-GOPS Kolbuszowa, organizacje pozarządowe i inni realizatorzy	Zintensyfikowanie współpracy zaangażowanych podmiotów w ramach swojej działalności	Środki własne gminy
	7.	Utworzenie i prowadzenie Lokalnego Centrum Wolontariatu. Rozwój wolontariatu koleżeńskiego i sąsiedzkiego	2026-2032	Gmina Kolbuszowa, M-GOPS Kolbuszowa, organizacje pozarządowe, Miejski Dom Kultury w Kolbuszowej i inni realizatorzy	j. w.	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe programy rządowe i inne
	8.	Prowadzenie pracy socjalnej	2026 - 2032	Gmina Kolbuszowa, M-GOPS Kolbuszowa	j. w.	Środki własne gminy
	9.	Organizator Usług Społecznych w CUS	2026-2032	Gmina Kolbuszowa, M-GOPS Kolbuszowa	j. w.	Środki własne gminy
	10.	Organizator Społeczności Lokalnej w CUS	2026-2032	Gmina Kolbuszowa, M-GOPS Kolbuszowa	j. w.	Środki własne gminy
	11.	Koordynator Indywidualnych Planów Usług Społecznych (KIPUS) w CUS	2026 - 2032	Gmina Kolbuszowa, M-GOPS Kolbuszowa	j. w.	Środki własne gminy

	12.	Zwiększenie dostępności do usług transportowych poprzez uruchomienie mobilnej usługi transportowej dla osób potrzebujących	2026-2032	Gmina Kolbuszowa, M-GOPS Kolbuszowa, organizacje pozarządowe i inni realizatorzy	j. w.	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe programy rządowe, opłaty od świadczeniobiorców i inne
	13.	Kampanie informacyjne i edukacyjne. Organizacja kampanii medialnych, seminariów, konferencji oraz wydarzeń kulturalnych mających na celu zwiększenie świadomości społeczeństwa na temat różnorodności wyzwań osób ze szczególnymi potrzebami	2026-2032	Gmina Kolbuszowa, M-GOPS Kolbuszowa, organizacje pozarządowe i inni realizatorzy	j. w.	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe programy rządowe, opłaty od świadczeniobiorców i inne
Całkowity koszt realizacji programu na lata 2026-2032				65 051 800 zł		

11. Wskaźniki monitoringu i oceny stanu realizacji planu

1. Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi świadczonymi w miejscu zamieszkania.
2. Liczba osób objętych specjalistycznymi usługami opiekuńczymi.
3. Liczba osób objętych usługami sąsiedzkimi.
4. Liczba osób korzystających z usług asystenta osobistego osoby z niepełnosprawnością.
5. Liczba opiekunów faktycznych korzystających z opieki wytechnieniowej.
6. Liczba opiekunów objętych specjalistycznym wsparciem.
7. Liczba osób korzystających z usług „Złotej Rączki”.
8. Liczba osób objętych wsparciem w ośrodkach wsparcia dziennego.
9. Liczba osób korzystających z usług terapeutycznych.
10. Liczba osób korzystających z technologii wspierających lub aplikacji zdrowotnych np. teleopieka.
11. Liczba osób korzystających z rehabilitacji / fizjoterapii.
12. Liczba osób korzystających z więcej niż jednej usługi społecznej.
13. Liczba utworzonych Centrów Opiekuńczo-Mieszkalnych.
14. Liczba osób korzystających z Centrów Opiekuńczo-Mieszkalnych.
15. Liczba utworzonych mieszkań wspomaganych i treningowych.
16. Liczba osób korzystających z mieszkań wspomaganych i treningowych.
17. Liczba osób skierowanych do placówek schronienia.
18. Liczba osób, które wyszły z kryzysu bezdomności dzięki wsparciu programu.
19. Liczba osób korzystających z usług transportowych.
20. Liczba uruchomionych usług transportowych.
21. Liczba osób objętych poradnictwem specjalistycznym.
22. Liczba udzielonych konsultacji i porad specjalistycznych.
23. Liczba zrealizowanych projektów, programów i inicjatyw lokalnych.
24. Liczba zorganizowanych warsztatów, szkoleń, seminariów i konferencji.
25. Liczba przeprowadzonych kampanii edukacyjno-informacyjnych.
26. Liczba rozpowszechnionych materiałów informacyjnych.
27. Liczba uczestników kampanii, wydarzeń, warsztatów i szkoleń.
28. Liczba osób uczestniczących w grupach wsparcia.
29. Liczba uczestników wydarzeń integracyjnych i rodzinnych.
30. Liczba zorganizowanych wycieczek i wyjazdów.
31. Liczba uczestników wycieczek i wyjazdów.
32. Liczba osób uczestniczących w Klubach Seniora.

33. Liczba osób uczestniczących w Uniwersytetach Trzeciego Wieku.
34. Liczba wolontariuszy.
35. Liczba osób objętych wsparciem wolontariuszy.
36. Liczba działań realizowanych z udziałem wolontariuszy.
37. Liczba nowych wolontariuszy pozyskanych w danym roku.
38. Liczba dzieci i młodzieży korzystających z placówek wsparcia dziennego.
39. Liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w działaniach profilaktycznych.
40. Liczba dzieci korzystających z usług wczesnego wspomaganie rozwoju.
41. Liczba rodziców objętych wsparciem w zakresie wspomaganie rozwoju dziecka.
42. Liczba rodzin korzystających z mediacji.
43. Liczba rodzin korzystających ze wsparcia asystenta rodziny.
44. Liczba dzieci i młodzieży korzystających ze specjalistycznych usług wsparcia.
45. Liczba nowo utworzonych miejsc w świetlicy socjoterapeutycznej objętych wsparciem systemowym.
46. Liczba dzieci i młodzieży korzystających ze wsparcia świetlicy.
47. Liczba dzieci, młodzieży oraz rodziców objętych wsparciem w ramach działań edukacyjnych, terapeutycznych i profilaktycznych.
48. Liczba godzin zrealizowanych zajęć, warsztatów oraz nowych form wsparcia dla rodzin.
49. Liczba nowo utworzonych miejsc wsparcia w ramach klubu dla starszych dzieci i młodzieży.
50. Liczba dzieci i młodzieży korzystających z oferty i przestrzeni klubu.
51. Liczba osób i rodzin objętych pracą socjalną.
52. Liczba osób objętych usługami społecznymi.
53. Liczba osób objętych wsparciem Koordynatora Indywidualnych Planów Usług Społecznych w CUS.
54. Liczba usług społecznych dostępnych na terenie Gminy.
55. Liczba mieszkańców objętych usługami społecznymi.
56. Liczba etatów pracowników socjalnych.
57. Liczba etatów Organizatorów Usług Społecznych w CUS.
58. Liczba etatów Organizatorów Społeczności Lokalnej w CUS.
59. Liczba etatów Koordynatorów Indywidualnych Planów Usług Społecznych w CUS.
60. Liczba etatów asystentów rodziny.
61. Liczba pracowników uczestniczących w szkoleniach, warsztatach i konferencjach.

62. Liczba przeprowadzonych superwizji.

63. Liczba pracowników objętych superwizją.

12. Monitoring i ewaluacja Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych

Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych w celu osiągnięcia zakładanych rezultatów i jak największej efektywności planowanych oddziaływań musi być poddany monitoringowi i ewaluacji.

Do oceny i obserwacji wdrażanych działań i zaplanowanych celów niniejszego planu służą wskaźniki monitoringowe. W tym celu, aby jasno określić stopień efektywności realizacji planu, dla każdego z celów, wyznaczono wskaźniki oceny efektywności jego realizacji. Zebrane i opracowane dane w procesie monitoringu posłużą do ewaluacji LPDI.

Przedmiotem ewaluacji są przede wszystkim procesy i działania, których przebieg można zmienić w celu ich ulepszenia lub przyjęcia innych decyzji o sposobie ich prowadzenia. Ewaluacja i monitoring będą istotnymi elementami oddziaływań i jednocześnie głównymi instrumentami oceny planu, dostarczać będą bowiem aktualnych informacji na temat efektywności podejmowanych działań, pozwalając na ciągłe aktualizowanie nieefektywnych treści, pełnić będą również funkcję aktywizacyjną oraz społeczno – polityczną. Będą miały również znaczenie dla podmiotów realizujących, które sprawdzają w ten sposób efektywność działań i skuteczność przyjętych założeń.

Prowadzeniem monitorowania, wdrażania planu oraz jego ewaluacją zajmować się będzie Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kolbuszowej.

Zakładany jest coroczny przegląd LPDI, mogący skutkować modyfikacją jego zapisów. Przegląd wskazywać będzie stopień realizacji wskaźników oraz aktualność zakładanych celów. Raporty, sprawozdania i informacje z wykonania w danym roku zadań z zakresu niniejszego planu oraz potrzeby w tym zakresie będą zbierane przez Ośrodek Pomocy Społecznej od instytucji uczestniczących w procesie realizacji. M – GOPS w Kolbuszowej będzie przedkładał całościowe sprawozdanie roczne z realizacji LPDI Radzie Miejskiej w Kolbuszowej w terminie do 31 marca każdego roku.

Spis tabel:

Tabela 1. Plan operacyjny Strategii Rozwoju Ponadlokalnego dla Partnerstwa Kolbuszowskiego na lata 2022 - 2030	8
Tabela 2. Plan operacyjny Strategii Rozwoju Gminy Kolbuszowa na lata 2021 – 2030.....	9
Tabela 3. Plan operacyjny Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Kolbuszowa na lata 2019 - 2026	10
Tabela 4. Liczba mieszkańców, urodzenia i zgony w Gminie Kolbuszowa.....	14
Tabela 5. Liczba mieszkańców w Gminie Kolbuszowa według grup wiekowych	15
Tabela 6. Migracja osób zamieszkałych na terenie Gminy Kolbuszowa	15
Tabela 7. Liczba kontraktów socjalnych zawartych w latach 2023 - 2025	22
Tabela 8. Liczba osób pobierających świadczenia opiekuńcze w latach 2023 - 2025	25
Tabela 9. Liczba osób korzystających z ośrodków wsparcia dla osób starszych w latach 2023 - 2025.....	28

Spis wykresów:

Wykres 1. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w latach 2023 - 2025	20
Wykres 2. Główne czynniki będące przyczyną przyznania pomocy społecznej w 2025 r.	21
Wykres 3. Liczba rodzin oraz osób korzystających ze świadczeń rodzinnych w M-GOPS Kolbuszowa w latach 2023-2025	22
Wykres 4. Liczba rodzin objętych pomocą M-GOPS w Kolbuszowej z powodu niepełnosprawności w latach 2023-2025	23
Wykres 5. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym, na tle liczby mieszkańców gminy Kolbuszowa w latach 2023-2025	26
Wykres 6. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej M-GOPS w Kolbuszowej z uwzględnieniem dzieci w rodzinach w latach 2023-2025.....	33
Wykres 7. Wielkość zasobu mieszkaniowego gminy w latach 2023-2025	39
Wykres 8. Dane metryczkowe ankietowanych mieszkańców Gminy Kolbuszowa.....	54
Wykres 9. Charakterystyka respondentów pod względem wybranych cech społeczno-demograficznych	54
Wykres 10. Grupy społeczne doświadczające największych trudności w życiu codziennym w ocenie respondentów.....	55
Wykres 11. Ocena dostępności usług społecznych w opinii respondentów.....	56

Wykres 12. Najważniejsze usługi społeczne dla mieszkańców Gminy Kolbuszowa.....	59
Wykres 13. Działania na rzecz poprawy dostępności i jakości usług społecznych.....	60
Wykres 14. Ocena korzystności deinstytucjonalizacji dla poszczególnych grup w Gminie Kolbuszowa przez mieszkańców.....	61
Wykres 15. Ocena korzyści i efektywności deinstytucjonalizacji w gminie zamieszkania respondentów według grup docelowych.....	62
Wykres 16. Ocena znaczenia poszczególnych form wsparcia w opinii respondentów.....	63

Spis map:

Mapa 1. Położenie Gminy Kolbuszowa na tle Polski, województwa podkarpackiego i powiatu kolbuszowskiego	12
Mapa 2. Podział Gminy Kolbuszowa na jednostki strukturalne	13